ARCHIVES DE LA GRANDE CHARTREUSE

A-v

154 b

A-5
154 b

CHARTREUSE de MONTELLO

Sainte Marie et Saint Jérôme

(PROVINCE DE TOSCANE)

CHRONIQUE

Manuscrits du Ven. Père Dom Palémon BASTIN

Cartusia

Sanctae Mariae et Sancti Hieronimi
de
Montello Fundata

Anno 1349. -

1° Chronica Domus ab anno 1320 usque ad annum 1419
ab
Antonio de Maciis professo domus conscripta. -
Venetiis . Raccolta Cicogna — Codice membranacee [?]
secolo XVI° — Macis . N° 1067. -

c.1.

Incipit quedam chronica domus seu monasterii hujus Montelli Carthusiensis Ordinis

(Praefatio) n'est pas dans le texte.

Quoniam ut scribitur Thobie XII sacramentum regis abscondere bonum est, opera autem Dei revelare et confiteri honorificum est, non immerito sacra obedientia patris cogente sequens a me pauperculo, suffragante divina clementia, calamo licet rudi exaratur opusculum, ut clare detur intelligi posteris atque studiose legentibus, a quanta prisci nostri parentes penuria, ne dixerim penuria, ceperint freti divina fiducia, hanc Deo piisque hominibus gratissimam solitudinem colere, et ad quantam nunc gloriam respectu principii, qui mundi machina virtute verbi fabricavit altissimus non in cassum provenerit ut jam patet. Nam nisi dominus edificaverit domum in quod psalmigraphus interiore videlicet que fabricatur spiritu, in vanum haud dubium laborant qui edificant hanc terrestrem et manufactam. Hunc germosaltum quem et vulgo Montellum vocitant ut sane cognitio ille qui quondam digito in monte Syna sancto Moysi igneam legem descripserat, quique prefinito tempore nostre toga mortalitatis indutus, apostolos docturos verba celestia, quique patrem oraturus montem conscendit ut legimus peculiari quamdam elegit clementia, ut ex ullis figuraliter infructuosis tortuosisque silve arboribus, celestes plantaret arbores, congruo reddituras uberimos fructus tempore, odoriferosque virtutum, Non solum hominibus sed supernis civibus angelicisque agminibus, quibus nostre salutis commissa est divinitus cura provida atque cotidie conjuncti psallentibus Deum hymnidicis laudant choris. Ad hoc enim hec fabricatur domus terrestris, ut abscondatur honor exterior a tumultibus seculi, discatque interiorem domum non manufactam Deo preparare solicite conscientie pura. Nam sicut corpus nostrum taberna-

-culum

-culum dicitur in quod [virgil] bernardus in quo militamus [(sic)], sic conscientia nostra vocatur domus in qua post miliciam requiescimus, et ille recte militat qui per miliciam quam exercente in corpore domum hedificat conscientie, Alioquin quod prodest obsecro exteriorem his clausuris materialibus, coercere hominem, censuraque rigide religionis componere, si interior omnino lascius spreto amatore celesti in cujus manu strenue militancium corona consistit premii, foris vagetur per seculum, noxiisque affectionibus fedis-sime laceretur? Summopere igitur studeamus ex consideratione hujus terrestris fabrecata domuncule, sic proprie conscientie domunculam adap-tare, ut digna fiat habitatio trinitatis. Nec illud cadat e mente quia hoc sonat inclusa carthusia quod carotusa, et illud demum beatissimi cesarii terrificum verbum. Venire quidem ad heremum summa perfectio est, sed non perfecte vivere in heremo summa dampnatio est. Cum ergo celeste te inflamaverit desiderium, o mi lector, brachiisque dilectionis

f c. 1v Christum tuum astrinxeris, tunc memor benefactorum in ipso videlicet fa-miliari secretoque colloquio, et pro eis sponso fidelissimo flamigeras preces funde, quorum sudoribus laboriosis sumptibusque, hoc tale tibi fabricatum est monasterium carthusiense dotatum aliisque tui similibus non in cassum, hic [ac] etiam causa ductus ad hoc opus manum mittere sum compulsus, ne ingratitudinis vicio involuti, super nos illud eveniat beatis-simi Gregorii dicentis: Nos qui ex oblationibus fidelium vivimus, si comedimus et tacemus, eorum procul dubio peccata manducamus.

Caput Primum.

Incipit cronica, et primo de [viso quo] viso somnio seu revelatione Beate Virginis heremum cepit colere.

1320. – Anno igitur Domini nostri Jhesu christi eterni M°CCC°XX°, Fuit vir quidam Johannis [es] nomine, de partibus sancte Juliane de Fassa, simplex valde ac timens Dominum, tenuis in scientia, sed dives in sapientia pau-perem quidem gerens vitam in seculo cupiens ditari in regione celesti, Qui cum in preclara civitate Veneciarum habitaret ut hospes, cepit

intra se

intra se altissimo inspirante prudentissime cogitare, quod esset mundus hic qui tantopere ab hominibus colebatur. Et ut cognitio advertit sagacitate mundum hunc in quo homines delusi infelicissime tantopere delectantur nil aliud esse, quam campum dyaboli, temptationum palestram, officinam malorum, et fabricam viciorum. Imo vero ut cujusdam faceti sequar sententiam, mundus iste nil aliud est quam immundissima sentina turpitudinum, fallax viscus tristis leticia falsum gaudium, exaltatio inanis, area tribulationum, locus miseriarum, naufragium virtutum, malorum fomes, incentivum scelerum, iter cecum, trames salebrosus, saltus insidiarum, carcer horridus, scena iniquitatum, arena laborum, theatrum inhonestatum, spectaculum delictorum, horribile precipicium, domus anxietatum, mare turbidum, vallis calamitatum, erumpnarum domicilium, speculum vanitatis, corruptio mentium, laqueus animarum, parens mortis, infernus viventium, et aggregatio caducorum. Unde merito ipsum optavit consulte deserere, et ad floridum sinum quietissimumque solitudinis pervenire. Quapropter cepit inspirante Spiritu almo toto nixu sui mentis deprecari altissimum, quatenus sibi dignaretur locum aptum ostendere ubi posset melius premissa declinando conceptum desiderium sanctumque propositum adimplere. Perseverante itaque illo in premissa fervida flagitatione non defuit solitum similibus celeste auxilium, sed juxta promissum veritatis. Petite videlicet et accipietis, pulsate et aperietur vobis. Per somnium namque doctus est quod agere deberet indubie. Videbatur namque sibi quod esset in quadam valliculа, que trium fontium dicebatur, in nemoribus larvisinis **ubi** tamen nusquam ante fuerat, vel etiam audierat aliquando; cumque vir dei timeret provide somniis
c. 2. applicare fidem, quamvis hoc sompnium viri animum crebrius concitasset, audierat forsitan illud sapientis, quoniam multos errare fecerunt somnia, et differebat ut melius rem probaret. Quadam igitur nocte cum post orationem solitam lasso corpori necessariam quietem

indulgeret

indulgeret, visum sibi fuit non delusorie virginem beatissimam astitisse Mariam eique dixisse: Johannes surge ne timeas visionem implere, sed i securius ad vallem tibi pluries per somnium jam ostensam ibique manebis. Expergefactus itaque de visione jam certus, optabat diurnam lucem adesse citius, ut tetris fugatis tenebris pergeret ad locum celitus prenotatum.

Caput Secundum

Quomodo vir ille habita visione ad partes istas solicite pervenit quesiturus locum prefatum

Mane igitur facto in luce surgentis aurore letus de visione celesti nichilque dubietatis in eo amplius remanente vestigio, cepit ire scienter nescius et sapienter indoctus. Appulitque Dei suffragante auxilio in villam proximam ipsius Montelli que Nervesia vocitatur. Ubi dum incolas ville de valle prefata cautissime avideque rogasset paululum interese conquirentes qui aderant, dixerunt ipsam esse in nemore Montelli. Tunc ille obnixe instabat precibus ut aliquis eorum comes itineris fieret atque (loci!) index. Illi autem more ruralium et vite solitarie dulcedinem haud dubium inexperti, ceperunt ipsum curiosius pulsare sermonibus, scire cupientes causam adventus ejus. Cumque jam celare minime posset illisque desiderium cordis sui manifestius propalasset, tres juvenes illius precibus annuentes, duxerunt hominem ad vallem optatam. Ubi relinquentes ipsum, et habitationis horrore pro(or)cussi cum admiratione magna remearunt ad propria. Nec mirum. Erat namque ipsa vallis horribilis visu nimis et concava, et veluti baratrum circumdata cavernis et rupibus, ascensum et descensum difficilem habebat et pene inaccessibilem hominibus solis feris apta et pervia. Unde et lupi per singulos annos fovebant catulos necnon sub sentibus habitabant serpentes. In hac tamen vallicula tres fontes dulcissimi perspicuas fluunt aquas que quidem in ipsa (ima (humby.)) valle deficiunt, nec aliorsum derivari possunt. Prefatus igitur hospes confortatus in Domino, sub quadam rupe in latere vallicule habitaculum fabricavit, in quo solus secum habitans, per magnum tempus radices herbarum silvestrium eidem parcissimum prebebant esum, et fontium fluenta (fluenta (humby.)) refocilabant sitim,

sitem, donec suadentibus aliquibus maxime quodam sacerdote, consentiret obla-
-tum sibi panem cum domini benedictione suscipere pro magnis deliciis celitus
sibi missum reputans et deo gratias referebat.

Caput tertium

Quomodo circumvicini ceperunt visitare fratrem et de adventu Johannis.

Evoluto feliciter aliquo tempore ascendit in cor aliquorum virorum qui optime
c. 2. noverant servum domini habitare in nemore gracia caritatis visitationis sola-
-tium adhibere. Venientesque ad locum invenerunt ipsum in prefata vallicula
sibi ut prefertur habitatiunculam fabricasse, cernentesque viri accensum (sic) in Domi-
-no solidumque propositum admodum edificati remeabant ad propria. Unde factum
est ut ex circumadjacentibus villis persone devotissime ipsum crebrius visitarent. Diu
autem cum jam sub dicta permansisset rupe, quadam nocte somno reficiente
corpusculum revelatum est ei quod rupis que super habitaculum ejus naturaliter
eminebat, deberet omnino cadere. Cumque expergefactus de habitaculo exilisset
cap. 3 nota prefata cecidit rupes callida forsitan provisione [propulsione (Tromby)] maligni hostis. Que quidem usque
nunc ex parte ibi jacet partemque anno domini 1414 in quamdam voraginem
posuimus obstruendo in fundo vallicule preparato, facere cupientes piscaria [piscinam (Tromby)].
Gratias denique Altissimo vir domini referens pro sui provida liberatione parvam
domum in parte sibi construxit tugurium in quo fere triennium habitavit. Interea
crescente fama viri clara in regione propinqua pervenit usque ad inclitam
Venetiarum urbem, ubi tunc quidam sub heremicola habitu morabatur Johannotus
nomine natione lucanus, qui et multum ad sinum quiete solitudinis gestierat
habitare, multaque hinc inde ob hoc lustraverat habitacula solitudinis, sed
nondum sui animi desiderium quiverat adimplere. Audita itaque fama pre-
-clara Johannis concito gradu cum duobus sodalibus uno accensi desiderio ad
virum dei solicite pervenere. Quos quidem hylari vultu et magna leticia sus-
-cepit ignorans prorsus illorum intentionem. At illi lustrantes tacite loci omnem
aptitudinem et opportunitatem, in tantum satisfecit eorum desiderio ut deliberarent
omnino prefati viri socii velle fieri deoque ibi reddere fidelissimum famulatum.

Cumque

Cumque unanimes nostro Dei [viro? vero (Hemby)] archanum sui pectoris propalassent, ille, icr-
-cussus jaculo dire mesticie, non quod inviderct illorum saluti quod esset nefas
sed quia cernebat se fraudari desiderio dilecte solitudinis multiplicatis sodalibus,
eisque contradixit ut potuit nec flagitantibus dulciter obtemperare volebat,
malens prorsus secum habitare simpliciter, quam multiplicatis undecumque
discipulis primus esse. Cernentes igitur predicti hospites immobilem propositum
viri, frater Johannotus cum suis sodalibus extra valliculam super ipsam
videlicet, fabricaverunt mansiunculas parvulas, et habitabant ibi. Sed
Johannes cernens se frustratum solitudinis sue desiderio cepit clancule adven-
-tantes rivercolas [ruri] adjurare ut illos de loco procul abigerent et se solum ut
prius habitare jurarent. At cum ad aures illorum Johannis pervenisset cona-
-tus atque intentio dicerunt perpropere ad magnificos et potentes viros ac domi-
-nos Lobertum videlicet et Schinellam fratres comites Larvisinos, quorum erat
possessio nemorum atque prefate vallicule, petieruntque humiliter licentiam
habitandi. Qui non solum eis concesserunt (licentiam [Hemby]) habitandi in nemoribus
fº c. 3. suis libere ubi vellent, verum etiam magnifica liberalitate, eisdem promis-
-erunt in victualibus suisque necessatibus largiflue providere. Sicque postea
realiter impleverunt. Johannes itaque videns se omnimode prefati deside-
-rii sui que propositi jam fraudatum, cepit cum prefatis [Hemby]) fratribus humiliter
conversari, divino reputans consilio esse factum ut postea dictis suis fratri-
-bus patefecit. Interea fama ipsorum per circuitum crebrescente, cepe-
-runt et alii vite solitarie amatores ad eos gratia visitationis venire,
nonnullique premissis fratribus adheserunt. Cumque jam octonarium
numerum adimplerent, inito consilio provide nemus evellere decreverunt,
ubi ecclesiam monasteriumque possent construere, et futuris deicolis ha-
-bitationem aptissimam preparare. Arrepto itaque falcastro frater Johan-
-notus, tali famine coram fratribus exorsus est dicens: In nomine Dei
nostri Jhesu Christi et ejus gloriosissime virginis matris Marie, ceterisque
respondentibus, Amen, cepit ligna infructuosa incidere, latumque spacium
preparare. Quod quidem et ceteri prosequentes decreverunt, ut si res

cepta

cepta prosperum optineret successum favente Domino, monasterium ecclesiam-que fierat in nomine ipsius gloriosissima virginis Marie. Nec mirum. Ipsa enim locum elegerat cujus supra monitione prefatus Johannes admodum confortatus accessit inibi ius habitare cum feris, Imo vero cum Deo. Sapiens namque nunquam solus est, inquit beatus Jeronimus, habet enim secum qui boni sunt, et fuerunt et animum liberum quomodocumque (quocumque (Bondy)) vult trans-ferat, quod corpore non potest cogitatione complectitur si hominum inopia fuerit, loquitur cum Deo, nec unquam minus solus est quam cum solus fuerit. -

Caput Quartum

De recessu predicti Johannis de loco isto, et quomodo in Domino vitam hanc finivit. -

Sed Johannes predictus altiorem cupiens arripere solitudinem solusque ut jam dictum est cum Deo habitare secum deliberavit vale facere fratribus qui aderant penes ipsum. Cumque jam vale dicto mestissimus iter arriperet vir quidam bonus amicusque congregationis et ejus, de tanti viri discessu dolens non mediocriter conabatur animum illius ab arrepto revocare proposito, occurrens namque illi his vel similibus ver-bis affatus est: cur, inquit, heu fraudatur hec dilecta solitudo presencia tua? Quid bonam possidendam ab alto tibi ostensam de cetero acephalam dere-linquis? Quo properas pater mestis relictis sodalibus? Aut quo pergere cupis tanti boni post Dominum promotor? Ecce jam cassolabore ut cerno graviter attentus multis effusis preparata sudoribus, reeligitur (redigitur (Bondy)) nunc ut prius, et que speciosa fiebat habitatione devota, fit ferarum atque serpen-tium heu pro dolor nidus. Quis enim rationis capax vel parum hesitat, (existat (Bondy)) quia te recedente relinquetur etiam a ceteris opus ceptum? Cui vir ille pro-phetico haud dubium verbo respondit consolans eum: Nequaquam, inquit,
x.c.3. dessolabitur amice locus quem inenarrabilis dispositio divina ad sui preelegit et deputavit servitium. Sed me pergente quo impetus deferet spiritus, locus ipse palmites suos expandat crescensque suos terminos dilatabit

feliciter

Del Catastico dei Certosini detti di Santa Maria e S. Girolamo del Montello distretto di Treviso, esistente nel r. Archivio di Stato in Venezia. —

Il convento è un vasto locale a due piani con tre cortili, nel centro del bosco, nel mezzo di una praterìa di campi 20, di costruzione molto antica, regolare, ma in stato per altro cattivo. Vi ha un orto di campi tre cinto da muro e dal fabbricato. Il prato è di campi 20 posto all'ingiro del locale circondato dal bosco. — Tutto questo passò alla Conservazione boschiva il 27 febbr. 1811 dietro decisione 8 giugno 1810 N. 16042 della Direzione Gener. di Milano per lire 11837.56, e da questa demolito ed alienati i materiali all'asta in favore di Biasioli Domenico per lire 9550, dietro autorizzazione del Ministero di Finanze con dispaccio 15 febbr. 1812, con istrumento 16 Giugno 1812 atti Martinelli G.B. —

Libri e filze di detto Monastero esistenti nel r. Archivio di Stato.

1. Privilegia Carthusiæ Montelli in agro Tarvisino a Ser.mo Majori Consilio concessa et ab Excell.mo Senatu, Illustr.mis Provisoribus Generalibus et Inquisitoribus recognita et admissa, nec non Iudicia et Determinationes in favorem ejusdem Cartusiæ a pluribus Magistratibus emanatæ. —
Venetiis. Typ. Pinelliana. 1659. — Comincia dal 1434 19 Aprile sotto il priorato di D. Andrea.

2. Grande carta topografica del Montello: Hieronymus Marcolinus faciebat 1556. 15 Augusti. Avvi il disegno della chiesa e monastero, nonchè delle varie proprietà del monastero. —

3. Libri di Amministrazione —

4. Ordini e Polizze —

5 Atti relativi al Molino

6 Sussidi di tegna, esenzioni di decime —

7. Esenzioni di carichi pubblici imposti e da imporsi.

8 Testamenti: — Cause

9. Bolle — Istrumenti

10 Inventario antico delle possessioni, prospetto delle vendite —

11 Inventario delle possessioni del 1400; vendita processo per causa del Montello colla Repubblica.

12. Miscellanea —

13 Disegni di terre spettanti al Monastero poste in varj luoghi. —

feliciter atque bonorum virorum Domino servientium fuit habitatio perfamosa. His dictis cepit ire quo jam dixerat gressus sempiternam, ut existimo, mercaturus vitam. Hinc navim conscendens expansisque velis flante aura prospera sulcatis marinis equoribus, ad quamdam pervenit insulam in partibus orientis. In qua cum appulisset pedemque fixisset, post annorum curricula, ab infidelibus captus est, ut patribus est relatum, dumque fidem Christi teneret immobilis, vitam hanc infelicem plenamque amaritudinibus perdidit et celestem cum Christo captavit. -

Caput Quintum.

Quomodo Deus misericorditer fratribus qui remanserant providebat, et de domino Marcho priori hospitalis sanctorum Petri et Pauli de Venetiis. -

Fratres igitur qui remanserant(unt?) licet ex recessu viri prefati plurimum fuerint contristati, non tamen destiterunt ab incepto jam opere, sed proficiebant juvante divino auxilio per manus multorum maxime venetorum. Inter quos fuit vir vite et fame clarissime Marchus nomine, qui preherat hospitali sanctorum apostolorum Petri et Pauli de venetiis. Qui quondam fuerat famosus appothecarius in civitate prefata, Hic dei accensus amore precipuo, ad serviendum Christo in suis membris, totis viribus se laudabiliter contulit in hospitali prefato. Is namque predictos fratres visitabat interdum, eisque (in) (Hamby) necessitatibus manum dampsiliter (d'apliliter (H.)) porrigebat. Unde pretermittendum non puto qualiter vir Dei servis altissimi (in) quadam inopia que casu illis evenerat sollicite ministravit. Quodam namque tempore fames valida regionem oppresserat tarvisinam, et fratres inde non mediocriter ceperunt egere. Congregatique in unum fratri Johannoto qui quasi pater illis preherat sic dixerunt. Ecce vides quia nos valida fames atque inopia opprimit, et non est qui de nobis recogitet manumque porrigat sustentatricem. Ut quid (idis) casso labore consumimur, sedemus hic non habentes escas? Nonne melius est ut unusquisque pergat quomodocumque fert animus vel de fortuna ejus perduxerit (vel quo spiritus ejus perduxerit ut vivat (Hamby.)) et vivat, et non hic

[ig?] gnavia et fame tabescat? His namque fratrum querulosis sermonibus ut bonus paterfamilias excitatus apologetico famine dixit eis: Non turbetur cor vestrum fratres neque deficiat in hac parva probatione, sed anchoram spei nostre firmemus in Domino cui servimus, quia potens est mensam parare servulis suis etiam in Deserto. Si enim ipse dat jumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum, quanto magis nobis ratio-nalibus et sperantibus in eum? Nonne ipse dixit: nollite soliciti esse vobis quod [d?] manducetis aut quod [d!] bibatis, quoniam scit pater noster his omnibus (nos [tenuly?]) indigere! Videte fratres ne forte ut quondam israeliticus ille populus in Deserto tentemus Christum ne forte irascatur nobis et pereamus de via justa. Talibus vel similibus mentes fratrum adhortabatur sepius monitis, flamigerasque ut puto Domino propinabat preces, quatenus oculos flecteret sue misericordie aspiceretque [clementer (h.)] clamantes ne inopia sic oppressi deficerent, aut seva [tempestate (h.)] tamptatione propulsi locum desolatum desererent et fieret

c.4. habitatio serpencium et ferarum. Invalescente tamen fame, fratres ut supra pluries repetebant, sed frater Johannotus reciprocis consolabatur verbis. Tamen videns et ipse quod nondum auxilium aliquod altissimi appareret, in spe concepta paruumper [mi] nutans ut homo, premissis fratribus his verbis vel consimilibus est affatus: En fratres habemus ut cernitis usque ad talem diem annonam substentationis, expectemus igitur humiles usque ad diem illum si forte misertus Dominus nostri aspiciat [et sic] clementie oculis necessitatem nostram, et mittat suis servulis necessitatis et inopie supplementum. Et si quidem miserit bene, sin autem, pergat quisque quocumque fert animus tantum a Domino ne disce[c]dat, et interim prosternamus preces humiliter ut Dominus quod sibi bonum et rectum videtur faciat, nec nos [non (h.)] supra vires temptare permittat. Tacent ceteri[s] et constitutum prestolantur diem. O infida et ceca humana presumptio, imo vero presumptuosa pocius bestialis que temeritas! Audierant forsitan hi simplices Oziam quondam dedisse populo terminum quo Domini auxilium expectarent, Judith videlicet VII. Sed minime id quod salubrius intelligenti subditur perlegerant. Non est iste

. in quo

inquit Judith, sermo qui misericordiam provocet, sed pocius iram incitet et furorem accendat. Posuistis et vos o pauperculi tempus ut quondam illi miserationis altissimi, et in arbitrium vestrum diem constituistis ei. At quia paciens est et ejus clementia superari non potest, constantes estote, et videbitis auxilium omnipotentis celerimum super vos. Scit enim quia opido indigetis nec dimittet (permittat (?)) temptari vos supra vires. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. Nocte igitur precedente superius constitutam diem, erat ipse prior hospitalis prefati quiescens in strato suo, et quasi manu domini pulsus expergefactus a sompno cepit intra se de fratribus cogitare prefatis et dicere: Quomodo heu putas manent heremicolle illi? Putasne maneant ibi oppressi penuria? Heu bene miser variis repletus epulis optimisque lectisterniis sepultus quiescis nullius egens et servuli Christi forte in nemore fame opprimuntur atque penuria. Eya famule Dei exime nunc heremicolarum penuriam, exime animarum dispendium, exime tanti boni disturbium. Tellus tue mentis hactenus divino exculta vomere triplum subito prorumpat in fructum, ut ex uno famelicorum saccietur ingluvies, ex secundo animorum eximatur dispersio, et ex tercio loci recuperetur constructio. Rumpe morulas, pie pater, opus perfice tripartitum, ut videant immo senciant pauperes, se putantes hactenus derelictos, et glorificent tocius boni datorem, Patrem tuum videlicet qui in coelis est. Dum igitur de fratribus pater ipse sic sollicite cogitaret, anxiabatur plurimum expectando lucem, consurgentis aurore; Et cum lux splendigera tenebrarum caliginem vix effugasset a terra, accersito fideli nuncio ei prebuit in mandatis: Festina, inquiens, cicius, pergeque Montellum, fratresque nostros visitans cum bladis et leguminibus occurre oppressis, et quicquid eis necesse cognoveris, frugaliter ministrabis. Festinat nuncius, pergit ad desolatos atque mestissimos et in omnibus sui domini complevit jussa. Hinc fratres
fo. 4² sumpserunt vires in Domino, videntes ejus sublevamen cellerimum, et gratias egerunt cum lacrimis, quia non permisit gressus ipsorum vagos efficere, dum pusillanimitatis spiritu pulsarentur. O alme pater celsique dominator poli, in cotidie humana experitur fragilitas, tue potentie miserationes, Non enim deseris

presumentes

presumentes de tua misericordia licet ad correctionem facinorum, aliunde se reputent delictos. Multiplicati denique fratres numero, nemus evellebant aptissime, et in pratis florigeris redigebant. Terras sulcabant vomere, arbores fructiferas vitesque plantabant. Hedificant domunculas insuper et casas apibus fabricabant. Hedificaverunt quamdam ecclesiam atque cellulas ad instar monasterii, omnia tamen de lignaminibus luto et palleis more fraticellorum placebantque opido advenantibus devotissima opera predictorum.

Caput sextum.

De combustione dicti loci et dispersione fratrum.

In diebus illis non erat lex ais sed unusquisque quod sibi bonum et rectum cernebat, opere adimplebat. Eodem tempore in civitate Larvisii presulabatur bone memorie reverendus pater dominus Petrus Paulus, qui licet de bono fratrum valde gratularetur proposito, tamen eidem summopere displicebat quod supra fundamentum obediencie non erat ipsorum propositum solidatum, multorum quippe cepisse est, sed ad culmen pervenisse paucorum. Unde accersitis ad se monita salutaria dedit eis, quatenus jugo sacre obedientie colla submitterent ostendens eis clarissime, quia ipsa sola virtus est, que menti virtutes ceteras inserit, insertasque custodit juxta dictum beati Gregorii, ipsaque victimis jure preponitur. Per victimas namque aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur. Legerat forsitan antistes bonus, quod nec studium bone actionis, nec ocium sancte contemplationis, nec lacrima penitentis extra Bethaniam esse poterunt juxta Bernardum que obediens interpretatur sive obedientia. Hujus denique patris aliorumque bonorum virorum inductionibus fratres decreverunt vinculo necti sacre obedientie regulamque beatissimi Augustini profiteri feliciter, sub qua de cetero Christo jugiter militarent. Constitueruntque diem celebrem in qua sollemniter habitum uniformem susciperent, et fratrem Johannotum sibi in patrem et animarum pastorem preficerent, eidem, ut moris est, obedientiam promittendo. Erant enim omnes fratres hujus propositi viri duodecim et necessaria preparabant. Interim spectabiles et magnifici domini comites prelibati Colbertus videlicet et Schinella, pro stabilitate et libertate monasterii, donationem fecerunt fratri Johannoto, centum camporum

memoris

nemoris in quo prefatum monasterium de viminibus erat constructum, et
pro substantatione aliquali [aliquali (Lamy)] dictorum III centum libras dederunt nichilominus
in dicto monasterio. Sed is qui semper adversatur in bonis propositis
cunctis athletis Dei, non equis aspiciens oculis seu aque stimulatus invidia
¶ c. 5. timens ne fortes anachoretharum ordo quondam florigerus in his occiduis
partibus pullularet, arte sua ut puto molitus est bonum quod destruere, et ad
nichilum reddigere Christi plantationem. Omnibus denique provide preparatis
appropinquabat dies quo lucescente habitum suscipere decreverant ut est dictum
panemque necessarium profecto [festo?] hylariter preparabant. Cumque clibanus
calefieret pro coctione panis, subito flama consumptrix inde egrediens mo-
nasteriunculum petiit penitusque redegit in pulverem. Sicque leticia fra-
trum conversa est in ~~tristiciam~~ [mesticiam] qua absorti, locum desolatum cum lacri-
mis relinquentes, ab invicem recesserunt Domini disponente puto clemencia;
paulo ante quamdam inchoaverant fratres seorsum tegetem [segetem (Ch.)] quam quidem
consumptrix flamma non tetigit, quia semota erat a monasterio, pro ani-
malibus retinendis. In qua quidem, ceteris discedentibus, qui fuerant pre-
electi a Domino, spe repleti divine clementie, frater videlicet Iohanotus
et Vendraminus de villa Suligi (Biligii. Lamy) pacientissime remanserunt, et
ut cognitio [opinor (Ch.)] in suis meditationibus flamigeris singuli adversus iniquitatis
filium erecti feliciter plunes sic dicebant: Nil proficis cruenta bestia et
perditor animarum, concepisti livorem invidie et peperisti iniquitatem.
Sed num propter te scelesta relinquetur divina plantatio? Minime. Nam
si consurgant adversum nos castra non timebit cor nostrum. Et si insur-
rexerint adversum nos prelia in Deo nostro speralimus confortari. Nam
etsi viminea te instigante feralis bestia, flamma combussit teguria [tug...], nunc
adjuvante Altissimo, de vivis lapidibus construemus locum. Gloriaris for-
sitan de fratrum dispersione, sed ille qui potens est suscitare de lapidibus
perditis [medictis (Ch.)?] viros israelitas, conducet undique ad locum aptissime preparan-
dum, ut inde collocet cum principibus in sedibus, unde tu nequissima
adversus creatorem tuum superbiendo ruisti. Perficientes igitur ceptam
tegetem

tegetatam habitaverunt in ea. Et resumptis in Christo viribus cepit iterum frater Iohanotus hinc inde congregare fratres. Sicque de cetero paulatim construere de lapidibus omnino disposuit que (quam (?)) prius pauperime de viminibus fecerant magnam in Domino spem habentes. —

Caput septimum.

De procuratione sumptium (uum?) ad constructionem, et de titulo ecclesie per Tarvisinum presulem ordinato, et de fundatore ecclesie.

Habiit (abiit) itaque frater Iohanotus Tarvisium procuraturus impensas, et erat tunc temporis sacerdos quidam de plebe Cusignane (Cusignana, Tomby) rector ecclesie sancte Agnetis in suburbanis Tarvisanis, vita et fama laudabilis juxta comunem vocem dominus Iohannes Ricius nominatus. Is namque audito fratris proposito laudavit quidem atque subsidium eidem promisit dicens: Confortare in Domino frater quoniam minime tibi auxilium Dei largifluum deerit, cum ceperis manum mittere ad opus laudabile prout dicis. Ecce enim de mea substancia in constructione ecclesie offero libras parvorum centum. Similiter quidam dominus Nicoletus vicarius domini episcopi Tarvisini promisit totidem se daturum, sed tamen in promissione defecit postea. Frater tamen Iohanotus excitatus promissionibus quibus super (supra?) adiit festinus ad presulem, habens comitem et consocium predictum vicarium petivitque licentiam posse in
f. 5v
nemoribus basilicam fabricare. Cumque astarent coram antistite, et de titulo ecclesie pertractarent, instabat ipse vicarius devotis precibus, quantum poterat, ut in nomine beati Ieronimi fundamenta basilice ponerent. Nam ut fertur devotissimus erat ipsius doctoris eximii. E contra frater Iohanotus aiebat dicens: Noverit inquit, Domine vestra paternitas quod ab exordio illius plantationis, titulum beate Virginis sumpsimus ejusque nomini dedicavimus locum quoniam ipsa elegit locum unde videtur injuriam sustinere talis tantaque patrona si titulus auferatur ipsius ut alius erigatur. Cumque prefatus vicarius ex adverso instaret et iteraret quod cupiebat optinere omnimode, frater Iohanotus repli-
-cabat

-cabat premissa et visionem primi Johannis rationabiliter proponebat. Sicque uterque scilicet ante presulem contendebant de facto,[titulo(?)] moramque traxerunt usque ad vesperam. Tunc sacer presul apud se volebat[volvebat?] tacitus petitionem ipsorum, et morem[more (h.)] sapientissimi Salomonis, erigens se sic fari exorsus est: Hic dicit ut basilica in honorem beate Virginis fabricetur; Alter vero non, sed in honorem beatissimi Jeronimi construatur. Non dedignabitur Virgo beatissima talem in terris possidere sodalem, quem jam in celis gratia filii noscitur[it (h.)] gaudiis habere consortem. Fiat igitur ecclesia in honore amborum beate Marie videlicet beatique Jeronimi, et sic implebitur fervens amborum peticio. Placuit dictum Episcopi cunctis astantibus et approbaverunt decretum. Accepta igitur licentia cum pecuniis prefati presbiteri frater Johannotus reversus est ad heremum. Et quia casus premissi vexaverat infortunii mentem ejus, decrevit provide prestantiorem adinvenire locum fundationis dicte basilice non tamen longe a loco exusto, et latiorem capere terminum non incassum. Cum igitur socii fundare vellent ecclesiam ubi prius faventibus etiam aliquibus amicis, solus frater Johannotus in arrepto proposito immobilis perstitit opinionis videlicet construendi basilicam ubi nunc cernitur Domino inspirante. Ipsius namque nutu fiebat non dubium ignorantibus ceteris consilium provide dispositionis ejus pro tanto monasterio mox futuro. Et ideo aliis plurimum renitentibus fratribus, prevaluit ipse Johannotus. Nam si alibi fundamenta jacta essent ecclesie, haud dubium quia in hac solitudine monasterium Ordinis propter loci hujus circumcirca arctitudinem minime construi posset, ut patet. -

Caput Octavum.

De fundatione Ecclesie et beneficiis Domini presbiteri Johannis Ricii memorati; et quomodo frater Johannotus[optulit] ecclesiam et locum pro[primo (h.)] fratribus Sancti Mathie de Muriano. (Murano - Venezia)

1340.— Anno igitur M°CCC°XL° fundata est basilica hujus monasterii ad honorem Dei et beatissime Virginis Marie gloriosissimique Jeronimi doctoris eximii. Primumque fundamentorum lapidem posuit magnificus

fundatio Ecclesie.

Dominus

Dominus Dominus Schinella comes Tarvisii et Dominus Castri Sancti Salvatoris cum leticia et devotione. Expensaque pecunia supradicta presbiteri Johannis Ricii, optulit hylariter alias centum libras. Putabat enim idem athleta Dei
f c. 6. parvam fabricare fraticellorum more basilicam, seu devotam parvamque oratorium. Nulli enim archanum sui pectoris pater Johannotus comunicaverat, volens ecclesiam more camaldulensium ad instar beati Mathie De Muriano perficere, et ordinem ipsum in his nemoribus inchoare, ut patet infra. Videns itaque dictus presbiter Johannes Ricius ex memoratis pecuniis non quantum putaverat fabricasse, fuit non mediocriter constristatus, presertim quia ejus parentes et amici quamplures eidem increpatorio immo et derisorio conminabant modo. Eya. inquint, pater ut quod casso desiderio pecuniam nostram perdites in nemoribus illis calvis, deceptionibus fraticellorum ductus? Nonne melius servasetis pecunias egenis atque pauperibus erogandas quam (in eam) (unam) fratribus illis speluncam construeretis latronum? Quis putas habitabit in abditis illis? Lupi forsitan alieque fere silvarum, annon cernitis illos quos tanto affectu colitis instabiles esse atque girovagos? His et similibus verbis viri animum ∆ (comprimebant (l.)) ministrabant, sicque viri animus in pendulo positus, quod magis eligeret ignorabat. Dolebat siquidem prefatam pecuniam casso desiderio amisisse, rursumque infructuose alias predictas erogare timebat. Interea bonorum omnium Dominus auctor (hujus operis. Lomby) quibusdam stimulis cor viri sulcabat et charitatis segente (segetem (l.)) largimode seminabat. Unde factum est ut vir Deo plenus paululum retractam manum validius prefatis fratibus porrigeret adjutricem. Sed hec torvis luminibus ille antiquus humane salutis hostis aspiciens, non in longum quievit, sed nunc pusilanimitatis stimulis, nunc ineffabili tedio cor viri Dei agitare non mediocriter cepit, ita ut ab inceptis omnino desisteret. Nac mirum, nulla sunt enim sine temptationum experimentis opera virtutum, nulla sine perturbationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. Temptamur enim ut patiencia nobis probationem, probatio spem, spes vero caritatem generet. Rursum igitur flamma caritatis

∆ comprimebant ubi nunc... forsitan retinebat, dolorique fomitem ministrabant. Seque viri animus... etc.

caritatis accensus igne, in constructione prefata necessaria ministrabat. Sicque factum est ut infra quinquennium, predictis fratibus dederit pro dicta basilica duo millia et ducentas libras. Et pro constructione unius fornacis que retro monasterium versus montes esse solebat, libras ducentas parvorum. Cumque jam prope esset ut ecclesie parietes compleri Deo adjuvante deberent, perrexit frater Johannotus ad fratres sancti Mathie jam dicte, ut archanum sui pectoris exponeret coram priore dicti loci. A quo susceptus dulciter suam aperuit propositionem, et ille favit peticionibus antedictis promittens firmiter se missurum e fratribus ad manendum ibi. Tali igitur promissione refertus rediit, nunciavitque factum domino Episcopo memorato dominisque comitibus, necnon confundatori seu fabricatori ecclesie et amicis multis. Gaudent omnes vehementissime de adventu tantorum fratrum

fo. 6v. quorum fama erat tunc cellaberima in his regionibus et sanctissima vita, cepitque diligentissime procurare que merito necessaria putabat ad susceptionem dictorum fratrum. —

Caput nonum.

Quomodo propter maximam pestem fratres sancti Mathie renuerunt locum recipere, et frater Johannotus convertit se ad Ordinem Carthusiensem. —

In tempore illo magna pestis grassabatur in populis universi orbis, non quidem simul, sed nunc istam nunc illam provinciam vel civitatem vastando. Que usque hodie magna mortalitas nuncupata est propter excessum. Accidit denique ut interim inclitam civitatem Venetiarum seve invaderet et loca propinqua, unde maximam populi partem utriusque sexus extinxit. Cumque frater Johannotus que necessaria fuerant preparasset reversus est illico ad memoratum priorem sancti Mathie pro fratribus jam promissis. Cui prior mestissimus lacrimabiliter illi dixit: Que promisi frater jam reddere nequeo quoniam ut ipse cernis omnes morimur et loca plurima possidemus que cultoribus egent. Quido rogo te pacienter feras excusationem meam quia nemo jure cogitur extra vires. His auditis et probabiliter visis non mediocriter est mestitia consternatus, videns

se a tali desiderio fraudatum. Regressusque ad propria, quos prius letificaverat
gratulabunda promissione nunc magna prostravit mesticia ex casu jam dicto. Inte-
-rea frater Iohannotus instabat precibus apud presbiterum memoratum pro eccle-
-sie complemento, Et ille se frustratum omnino credens desiderio suo renuebat expendere
pecunias suas in cassum fratrique Iohannoto repulsam dare omnimodam verebatur,
unde queritabat dilationes sub promissionibus licet cassis. Tandem frater Iohanno-
-tus jam victus tedio cessavit pulsare presbiterum, et se paulisper absentare decre-
-vit. Unde reversus Venecias ascendit quamdam naviculam, persulcatisque padi
fluentis devenit Bononiam. Sed dum iter ageret audivit de fama carthusiensium
et loco nostro prope Bononiam posito, et se ad visitandum locum disposuit. O Alti-
-tudo divitiarum sapientie et scientie Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia
ejus, et investigabiles vie ejus. Hic namque frater bene prius et laudabiliter
cogitaverat Camaldulensium spiritualem segentem (segetem (2)) in his nemoribus serere, sed
Dominus suo inscrutabili immutabilique consilio disposuit artiorem (arc.?) vitam ducentes (Dos.?)
alumnos videlicet Carthusie collocare. Eodem tempore in domo prefata Bononie,
vir quidam bone vite et fame preherat fratribus dominus BONIFACIUS nomine
de Monte vice (vite (2)) monachus domus Cabularum, a quo quidem receptus humaniter
frater Iohannotus aliquibus diebus siluit celans in sui archano pectoris sapi-
-enter secretum suum, volens sagaciter prius experiri ut poterat vitam fratrum,
et an vera esset fama que suis auribus insonuerat Ordinis antedicti fideli
narratione cujusdam, tandem videns (fratum) celibem (celebrem (2)) conversationem et vitam, seque
humaniter dulciterque tractari cepit inspirante Altissimo sui cordis celicum desi-
c.7. -derium aperire priori dicens: Pater venerande scire te cupio quod non accidenta-
-liter ad te presumpsi venire, sed fama odorifera hujus preclare domus rationa-
-biliter tractus cordis mei desiderium aperire volo, si forsitan prosperum faciet
iter meum Dominus pro salute multorum. Ego enim habito in dyocesi Tarvisina,
in quodam nemore posito in Montello ubi nunc edificatur basilica ad honorem
gloriose Virginis Marie sanctique Ieronimi confessoris, juxta quam cupio locum
servorum Dei construere, arboresque spirituales plantare. Si ergo perfecta ecclesia
Domino adjuvante, sex aut aut octo celle juxta formam hujus ordinis perficerentur
cum dote

montevici (Monsdevici)

cum dote sufficienti pro victu totidem monachorum, inclinaretur ne hic ordo sanctissimus porrigere manum ad suscipiendum locum, ubi prorsus non dubito quin potius (pro certo habeo. Lamb) cito perficiatur ad complementum?

Caput decimum.

Responsio Prioris Bononie in premissis et sub quo priore Cartusie res sumpsit (sumpsit?) principium in nomine Domini nostri Jesu Christi.–

Audiens prior que frater Johannotus proposuit libentissime accomodabat aures, sciscitatusque de situ loci ac regionis istius amenis conditionibus, illoque lucide respondente per singula et veridice placuit propositio cepitque favere dicens: licet non sit meum hoc facere non tamen dubito quod si res, ut paris, prosperum habebunt successum ordo minime recusabit suscipere et tibi non retardabit hylarem prebere consensum. Acceptis igitur prosperis frater Johannotus de facto responsis, letus exultat in Domino et de suo celeri reditu cogitare cepit et priori dicere memorato: Ego redibo et procurabo promissa, Dei adjutorio fretus et absque ulla tergiversatione cuncta plenissime optinebo revertarque cum certitudine vita comite ad vos pater. Reversusque Venecias cepit cum mercatoribus lucanis qui tunc aderant in civitate premissa, tractare de negocio memorato. Unde favente illo qui cuncta bona disponit, invenit quamplures inter dictos viros potentes qui partitis inter se cunctis expensis promiserunt indubie vita comite prefatas cellas construere, et dotem sufficientem dare pro victu habitatorum illarum. Qua ex promissione corde letificatus non parum, perexit Tarvisium nunciavitque singula presuli civitatis qui et ipse vehementer exultavit in Domino, eo quod suo tempore Carthusienses ostium haberent in sua dyocesi. Unde et mente hylari promisit fratri in omnibus se juxta posse magnifice provisurum. Deinde nunciavit frater ipse prefatis comitibus ceterisque amicis, que Dominus per eum disposuerat temporibus quibus se absentaverat, et leti nimis de re jam audita, promiserunt et ipsi juxta posse facturos ut fecerat Dominus Episcopus memoratus. Habitis igitur dictorum promissionibus frater Johannotus reversus est prospere ad memoratum priorem Bononie narravitque (narravitque?) eidem simul et fratibus que gesserat, rogavitque humili(ter) priorem quatenus dignaretur pergere ad investigandum que dixerat, ut res finem potiretur optatum. Sed quia

quia feralis mors illis diebus civitatem Bononiensem invaserat multosque ibi
f. c. 7v hac licet infelice vita privavit (arcerat (la)). timensque prior ne gregem sibi commissum seva
pestis invaderet absente pastore, distulit ad adventum fratris Iohannoti per XLa dies
satisfacere peticioni illius. tandem victus precibus illius misit ad domum Parme nos-
-tri ordinis et accersivit fratrem Acardum clericum redditum de Este dyocesis Paduane,
quem assumpsit in socium comitemque itineris sui. Profectique simul cum fratre
Iohannoto invenit cuncta fuisse veridica que promisit. nonnulli tamen ex promis-
-soribus prelibatis obierant. Cum autem prior applicuisset ad locum diligentique
investigatione scrutatus que digna videbantur diligenti consideratione pro loci habili-
-tate, non mediocriter placuit aptitudo et situs loci. Deinde receptis litteris a presule
Tarvisino necnon a dominis comitibus antedictis, pro susceptione loci ut fieri conse-
-vit capitulo generali directis, et in reversione cum transitum faceret per civitatem
Padue in qua presulabatur vir nobilis romanus reverendus videlicet pater dominus
Aliprandinus (ß (h.)), (alias Ildebrandus comes Romanus Episcopus Patavinus [illegible]) nostri ordinis devotissimus
et amicus placuit priori visitare ipsum in domino et de facto monasterii eidem conferre
decrevit. Audita itaque causa adventus memorati prioris, summe gavisus exor-
-tatorias immo vero deprecatorias direxit et ipse capitulo generali epistolas atque
Rdo Patri Domino Iohanni Bireli Priori carthusiensi, cui erat annexus amicitia spe-
-ciali et vinculo caritatis, pro susceptione monasterii prelibati. Ipse namque Prior
Cartusie erat homo admirabilis vite et sanctitatis, tam divina scientia preditus
quam humana, discretione et devotione prefulgidus, et ut de beato Moyse dicitur
Deo et hominibus dilectus et gratus, in tantum ut fere nullus cum in Ecclesia Dei (tempore suo)
precesserit auctoritate vel fama ut fertur in chronicis Prior (omnium?) carthusie. In qua (quibus (h.))
qui noscere cupit sanctitatis ejus preconia legat compendiose notata. Sed ne de ejus
sanctitate omnino tacitus transeam, paucula reserabo. Cum enim papa Clemens
VIus viam fuisset ingressus universe carnis major pars cardinalium ipsum priorem
in summum Pontificem eligere disponebant. Videns autem cardinalis Petragoricensis
ejusdem electionem ad effectum velle perduci, cum sciret dictum priorem summe
esse justicie et equitatis, nec ullum mundi hominem contra justiciam revereri, surgens
in medio collegii ait: Domini cardinales vos quod facitis ignoratis, sciatis prio-
-rem

-rem Carthusie tanto fore justicie rigorisque et equitatis, quod si in papam ipsum
eligimus, pro certo ad statum nos reducet antiquum, equique nostri infra quatuor menses
quadrigas conducent. Non enim cujusquam reveretur personam, quia Ecclesiam Dei
zelans ut Leo confidit. Tunc dicti Cardinales preteriti sibique ipsis carnaliter plurimum
metuentes, ipso pretermisso, Dominum Innocentium Sextum in papam elegerunt. Qui
postea cum cardinalatum priori offeret, ille nullatenus acquievit. Sileo quomodo
suis orationibus filium Domino Amadeo comiti Sabaudie impetraverit aliaque Deus
per servum suum mirabilia fecerit, que in premissa chronica sunt conscripta. Sed cum
Avinioni percrebuisset priorem ipsum Carthusie de hoc mundo transivisse, papa Inno-
-centius supradictus hoc audiens in voce lacrimarum prorupit et fortiter dicens: Valen-
fl. 8. -tior religiosus et clericus mundi mortuus est.* Qui etiam cum ad extremum vite se car-
-naret, coram maxima multitudine astancium intonuit dicens: Utinam anima mea
coram Deo talis esset qualem credo fore animam Domini Johannis quondam prioris
Cartusie. Itemque cardinalis Petragoricensis premissus cum mortem ipsius prioris
audisset in hec verba prorupit: Ve nobis tristes nos, tristis Ecclesia Dei, quia collegium
nostrum et ecclesia sancta talem non promeruit habere pastorem. Hoec pauca dixe-
-rim pro commendatione monasterii hujus. Nam ut spero cum talis esset tantique
meriti apud Dominum, impossibile videtur ipsum errare potuisse Loristor recipiendo
monasterium in tanta penuria seu miseria constitutum. Sed absque dubio reputo
ipsum prophetico spiritu longe ante conspexisse futurum monasterii statum, quemad-
-modum et premissus heremicola Johannes, licet ipse pater prior in consequentibus
videatur receptionem aliqualiter reprobasse, reprehendendo acriter predictum Domi-
-num Bonifacium, ut in subsequentibus patet; quamvis reputem illud factum esse
ad satisfactionem ignorancium voluntatem Dei, quam ille forsitan humilitatis causa
in suo pectore clausam esse voluit et incognitam ceteris. Unde non immerito hujus
Domus apud Deum puto ipsum specialem esse patronum. Sed jam revertamur ad
narrationem unde nos in cassum digressus sum. —

Caput Undecimum. –

Quomodo Capitulum generale et Dompnus Cartusie scribunt Domino Bonifacio Priori Bononie prefato litteras pro susceptione monas-
-terii.

Caput XI. –

Igitur cum Prior Carthusie ceterique diffinitores capituli generalis litteras suscepis-sent predictas et presertim episcopi Paduani et tenorem ipsarum lucide conspexissent absque ulla disceptatione ipsarum peticionibus annuentes, scripserunt dicto priori Bononie litteras in hec verba : « Frater Johannes prior Carthusie ceterique diffi-nitores capituli generalis, Dilecto sibi in Christo fratri nostro Domino Bonifacio priori sanc-ti Jeronimi prope Bononiam, nostri Carthusiensis Ordinis salutem in Domino sempiter-nam. Noveritis nos hoc anno de mense septembris litteras recepisse a R.do in Christo Patre Domino Petro Paulo episcopo Tarvisino, et a magnificis Dominis Colberto et Schi-nella comitibus de Colalto (Coballo, Conte?) continentes quod pro fundatione nove domus nostri Ordinis dare volebant ecclesiam beatissime Marie et beati Jeronimi sitam in loco Montelli, dyocesis Tarvisine, et ipsum locum Montelli cum ceteris redditibus et aliis rebus ad dictam hedificationem opportunis. Igitur laudabili ipsorum pro-posito annuentes, vobis tenore presentium committimus et mandamus quatenus assumpto aliquo ex prioribus ordinis nostri vel aliis fratribus si priorem habere commode non poteritis, quos vel quem duxeritis assumendos ad predictum locum personaliter accedatis, et cum consilio patris nostri episcopi Paduani si in par-tibus fuerit; alioquin per vos ipsos dictam ecclesiam et locum cum redditibus et aliis que offerunt pro parte nostri Ordinis ad dictum novum opus nove domus reci-piatis et acceptetis. Concedentes ut ibidem unum monachum de domibus Ordinis
p. c. 9v « pro gubernatione et constructione dicte nove domus possitis et debeatis auctoritate nostra preponere et ordinare quem vestra discretio duxerit nominandum. Preci-pientes eidem sub virtute sancte obedientie si opus est, ut regimini (regimen (?)) dicte domus recipiat indilate, collocetisque cum monacho dicto aliam personam Ordinis, propter Ordinis honestatem. Insuper et fratrem Johannotum de Luca in dicto loco com-morantem in donatum dicti loci si videlicet recipere valeatis. Datum sub sigillo Domus Carthusie anno Domini M°CCC°XL°IX°, (1349), Indictione secunda Die XII Maii, sedente capitulo generali. » –

Receptis igitur litteris istis dominus Bonifacius assumpto socio fratre Acordo jam dicto profectus est sollicite ut perficeret que sibi fuerant ordinata. Cum autem applicuisset Venecias reperit mercatores qui ante fuerant magnifici promissores,

tibus

tribus exceptis, obisse. Perveniens demum Tarvisium invenit dictum dominum Tolbertum comitem extremum clausisse diem. Legaverat tamen in testamento vir providus, si negotium quod tractabatur de dicto loco felicem optineret effectum partem suam possessionis ubi construendum fuerat monasterium memoratum, et pro aliquali fratrum substentatione annuatim quadraginta libras parvorum. Cernens autem prior, quod pars magna eorum qui promisserant facere suis sumptibus monasterium jam obisset, timuit non immerito manum mittere ad susceptionem prefatam. Unde inchoatum negotium dimittere disponebat consulte, prorsus vacuus redire malens ad propria, quam contra morem Ordinis rem insolitam facere tamque dubiam acceptare. Valedicturus igitur cum adisset ad presulem Tarvisinum, et animi sui commissum eidem clarius reserasset, ait illi reverendus Antistes: Ne timeas pater optime, rem inchoatam a Domino viriliter prosequi pro salute et consolatione multorum, nam pro certo vita michi concessa ex alto misericorditer, non solum promissa sed insuper totum perficietur magnificum monasterium adjuvante manu potentissimi Dei, tam in hedificiis quam etiam in redditibus opportunis. Hec vel similia replicabant qui de premissis amicis remanserant, et nutantem viri animum in Domino roborabant, ne pusilanimitate prostratus derideretur ab invido, humaneque salutis sevissimo perditore (proditore, Tromby). Quapropter assumptis viribus fretus spe valida creatoris sui, locum recepit nomine ordinis cum stipulatione solempni ut patet infra.

Caput Duodecimum.

Quomodo frater Johanotus renunciat donationi sibi facte per magnificos Comites supradictos, fitque donatio per ipsos Domino Bonifacio recipienti nomine Ordinis nostri, et de Primo Rectore. -

1349. - Anno Domini nostri Jhesu Christi regis eterni M°ccc°XL°IX°, XI mensis julii Indictione secunda supradictus frater Johannotus renuntiavit donationi olim sibi facte per supradictos dominos comites de loco ubi nunc situatum est monasterium, in manibus videlicet magnifici Domini Domini *c. 9. Scinelle recipientis suo nomine et procuratorio nomine et nomine et vice Sch dominorum

Dominorum Rambaldi et Manfredi ejusdem nepotium et heredum dicti Domini Uholberti. Et demum dictus Dominus Schinella nomine suo et nomine predictorum fecit donationem de dicto loco supradictis fratribus videlicet domino Bonifacio priori dicto et fratri Acordo recipientibus nomine Ordinis Carthusiensis et capituli generalis pro hedificatione et constructione nove Domus ejusdem Ordinis, de quibus omnibus plene constat publico instrumento scripto manu ser [per manum ser] Andree notarii commorantis in castro sancti Salvatoris, filii videlicet quondam magistri Guilelmi de Papia anno et die supradictis. Et ipse Dominus Schinella suo tantum nomine promisit dare annuatim in redditibus LXXX^a libras parvorum, pro quibus postea assignavit circa XXX^a campos terre, plantata [plantate], vitive et prative, in villa de Arcadis (Arcadis, Nomby), et pro suis nepotibus promisit dare annuatim XL^a libras parvorum pro quibus predicti nepotes sui assignaverunt in villa Narvatie circa VII campos terre, et in villa Castagnedi circa duos campos terre arate, plante et vite (aratoriae, plantatae et vitatae, Nomby) et prative. Dominus autem presbyter Johannes Ricius qui prius manum subtraxerat affectus tedio propter premissa, videns jam rem solidam esse sub tali ordine, mente hylari promisit perficere ut prius laudabiliter cepit ecclesiam, et dare in redditibus annuatim LXXX^a libras parvorum pro quibus postea assignavit in villa Glavere circa unum campum terre, in villis vero silve Castagnedi et Lavagli (Lavaghi, Nomby) circa VII campos et in villa hospitalis de Gavasaga circa VII campos terre arate plante [tate] et vitigate [vate] et prative. De mercatoribus autem tribus memoratis qui superstiterunt in Venetiis ex his qui antea promiserant magna, ser Albertus Antelmini et ser Petrus frater ejus cives Lucani promiserunt ducatos ducentos. Et ser Petrus Caput [Cap(ra)] etiam civis Lucanus promisit ducatos C, sed non dedit nisi ducatos XX. Et hec fuit prima donatio seu promissio cum qua dictus Dominus Bonifacius recepit locum, et reversus Bononiam constituit rectorem dicte Domus auctoritate Capituli generalis ut supra

1us Rector 1349 D. Franciscus

dominum Franciscum Ramensem, monachum Domus Parme, dedit que sibi in socium fratrem Acordum clericum memoratum. Igitur cum advenissent sub spe divini auxilii, episcopus memoratus Tarvisii dedit eisdem ducatos C, cum quibus

quibus hedificaverunt invocato Dei nomine primam cellam versus ecclesiam in latere meridiano que tali signatur littera B. Deditque pro dote ipsius celle idem presul unum mansum circa XVIII camporum terre arate plantate et vitigate atque prative in villa Nervesie. Item dicti mercatores germani de Antelminis ut ante promiserant, dederunt ducatos ducentos cum quibus hedificate sunt due celle sequentes in ipso latere signate postea litteris C et D. Sed frater Accordus cum hic stetisset per annum obtenta licentia Capituli generalis ad domum propriam est reversus. Tunc Rector auctoritate Capituli vocavit unum de sociis suis videlicet dominum Albertum, monachum singularis vite et fame in Domino, sed post bimestrem ab adventu suo, vocante Domino obdormivit in pace, quem Rector sepelivit in medio ecclesie, quia non erat tunc alibi locus aptus. Et cum propter nimiam paupertatem domus, Ordo pluries decrevisset relinquere locum istum famaque talis per monasteria concrevisset, dicebant fratres monasterii Parmensis: Nequaquam relinquetur locus ab Ordine propter merita domini Alberti quiescentis in Christo; sicque impletum est. Gratias Deo per omnia qui non deserit sperantes in se. Rexit igitur dominus Franciscus domum istam per biennium vel circa et absolutus rediit ad domum sue professionis. —

1351. Primus Prior D. Leonardus. — Post absolutionem domini Francisci generale Capitulum prefecit in priorem domus dominum Leonardum lucanum, monachum domus Luce cujus tempore obiit episcopus Tarvisinus, et ipse prior paupertatem domus egre ferens, Carthusiam adiit instititque ut potuit quatenus nova ista plantatio tanquam indiscrete accepta relinqueretur. Sed Dei misericordia minime prevaluit. Tandemque absolutus ab officio prioratus rediit ad domum sue professionis. —

Caput Tertium Decimum (13°)

Quomodo Dominus Bonifacius factus est prior hujus domus, absolutus tunc a prioratu Casularum, ubi tunc preherat, in domo videlicet sue professionis. —

2us Prior 1352. D. Bonifacius — Sequenti vero capitulo Prior memoratus Carthusie reprehendit Dominum Bonifacium acriter quia recipere ausus est domum constitutam in tanta miseria, et quem propter eam (et propter se etiam hanc fore cassam) eum a

eum a prioratu opulentissimo Casularum absolvit fecitque ipsum priorem hujus Domus pauperculę dicens: Tu qui eam incaute recipere presumpsisti, non equa lance pensatis sumptibus labores ipsius atque penuriam equanimiter sustinebis. Deditque sibi licenciam duos monachos convocandi cum pace ipsorum. O tocius mundi compositor et alme parens quam ineffabilis admirabilisque est clemencia tua; tu vere summus excelsusque gubernator poli, humilia quidem respicis, et a longe superbia cognoscis. Tu pauperem facis et ditas, humilias vere et sublevas. Tu inquam, clementissime Parens per os sancti tui piam tulisti sentenciam quia inscrutabilia sunt judicia tua. Non quidem (permisisti)(tandem) ut paupercula, dessolata relinqueretur ab Ordine sed ut nutriretur a sponso fideliori (et) veridicus inveniretur sermo servorum tuorum. Meritoque ille alta providencia exornatus non est exacerbatus sermonibus alicujus ut ferret sevam sentenciam quemadmodum ille sponsus incaute repudians tamen, adversus ipsam interpellabat. Sed quis sapiens tenet ambiguum quod supra jam tetigi, quoniam inspirante Altissimo longe antea conspexerat pater ipse Carthusie futuram gloriam Domus hujus? Qui enim fundavit eam Altissimus non est passus ipsam humanis judiciis condempnari. Is enim qui preelegit eam in sponsam amabilem sciebat quod esset facturus, ut etiam novit predestinare futuros bonos natos ejus ad vitam. Pater igitur ipse Bonifacius humeros humiliter

M c. 10. inclinavit Domusque suscepit regimen et onus, fidens in Domino, veniensque ad Domum sibi commissam, vocavit primo Dominum Augustinum de Feraria monachum Domus Bononie satis juvenculum, sed virtute multiplici canum et hic fuit primus monachus

1us conversus. hujus Domus professus. Postea recepit unum conversum fratrem scilicet Pasium qui prius inter fraticelos prefatos loci vocabatur frater Vendramimus de quo superius actum est. Deinde vocavit et alium monachum Domus Bononie Dominum scilicet Laurentium de Mutina probum virum virtuosumque religiosum qui antea fuerat de Ordine heremitarum sancti Augustini, qui arciorem cupiens deducere vitam, Carthusie sumpsit Ordinem in quo et vitam laudabiliter finivit ut infra. Isti namque ne Domus relinqueretur ab Ordine quantam pauperiem quot labores, afflictiones, tribulationes angustiasque hominis utriusque tempore pacis atque guerarum melius silenter transea quam partem minimam improba manu velim calamo reserare;

Ille (illi)

Illi protius servandum puto qui novit omnia eorumque procul dubio in celesti Jerusa-
-lem copiosissimus remunerator existit. Unum tamen refero posteris, ex cujus consideratione
mens provida, edificata, certissime illorum inopiam comprehendat. Nam fideli narratio-
-ne gratia hedificationis didici quod tempore famis pane sagineo utebantur, et defi-
De austeritate vitae eorum -ciente oleo, cum non haberent unde possent aliquando emere, sola ablucione [licti (L.)] lecti et
sale contenti ferculum condire solebant. Si quando caseus aderat pro magnis deliciis
computabant, et in omnibus Deo gratias refere solebant. Laborabant manibus propriis
fodiendo et quemdam monticulum positum in orto celle secunde signate M videlicet
juxta fenestram hylariter complanantes penitus destruxerunt. Dominus autem qui
omnium equa lance pensat labores et lassos fovet, videns ipsorum fervidam circa
monasterium diligentemque solicitudinem, misertus illorum inspiravit corda benefac-
-torum ut eos grata visitarent benivolencia, et manum porrigerent adjutricem.
Unde venientes illorumque instantem solicitudinem contemplantes, multipliciter
approbarunt, ceperuntque manum porrigere largifluam substentando, et edificia
Capitulum construendo. Dominus namque presbyter Johannes Ricius fecit fieri capitulum. Ma-
-gnificus etiam dominus Schinella Comes premissus pro anima genitricis sue cons-
-trui fecit cellam que est juxta introitum galileanum non sine magnis sumptibus
propter fundamenta, que dicuntur ex parte tantum infra terram quantum supra esse
propter defectum loci, que est cella versus meridiem in latere orientali in angulo
videlicet signata littera A. Magnifici vero domini Rambaldus et Manfredus
comites prelibati dederunt quamdam particulam [agelli angulo?] angeli prope ecclesiam Glavere
quam tenebat jure livelario quidam Johannes Consus de Glavera, qui etiam
dedit jus suum, juxta quam terram dominus Bonifacius prior emit quamdam
aliam particulam terre de pecunia domus precio librarum XI. Cumque per
p. c. 10° triennium rexisset domum absolutus redit ad domum sue professionis. §

1355. 3us Prior. D. Bartholomeus de Parma. – Post cujus absolutionem, monachi
domus petierunt a [Domno!] domino Carthusie in priorem D. Bartholomeum de Parma
monachum domus Parme qui appulit in domo M°CCC°LV° (1355) de mense
octobris. Ipso anno, procurante domino Marcho supradicto priore hospitalis
Apostolorum Petri et Pauli de Venetiis, dominus Nicolaus Valentini [civis] cives prefate
urbis

urbis Venetiarum dedit ducatos XLta cum quibus chorus monachorum est factus. Hujus tempore orta guerra sevissima inter regem Ungarie et Dominium Venetorum ideirco nil aliud tempore ipsius est factum. Unde peracto biennio in officio prio-ratus et mensibus VII monachi Parme carentes priore, ipsum elegerunt in priorem utpote professum domus ipsius, et habita auctoritate providendi huic domui de pastore prefecit in priorem hujus domus D^num^ Symeonem Parmen-sem monachum sue domus.

1358. 4us Prior — D. Symeon Parmensis

1358. — Symeon Parmensis 4us Prior. —

Qui (Symeon) veniens habuit licentiam vocandi unam personam Ordinis voca-vitque Dnum Stephanum de Arona domus Bononie professum. Hujus prioris tempore domina Lucia uxor magnifici domini Schinelle Comitis predicti fecit fieri primam cellam in latere septentrionali versus ecclesiam signatam littera N, magnis quidem et ipsa sumptibus fabricata est quia et ipsa profundis inchoata est fundamentis sicut altera angularis propter loci inha-bilitatem. Item procuratione supradicti domini Marci, dedit ser Masius a Tellis natione quidem paduanus sed civis habitatorque Veneciarum du-catos centum et decem in imprestitis premisse civitatis Veneciarum et fecit fieri cellam signatam M. Cumque rexisset idem prior videlicet D. Symon hanc domum circa biennium, absolutus redit ad domum suam.

1360. D. Bonifacius 2º 5us Prior

Post cujus absolutionem generale capitulum prefecit iterum in priorem hujus domus D. Bonifacium alias priorem. Hic igitur recepit unum monachum videlicet D. Symonem dyocesis Paduane. Hic etiam prior emit de pecunia domus duos campos in villa Glavere. Hujus etiam tempore magnifici domini Manfredus et Rambaldus predicti comites fecerunt fieri cellam que est inter introitum galilearum et cisternam prope ecclesiam in latere orientali signatam litteram (a?) P. Item ser Mozo reliquit in testamento unum campum in territorio Silve. Hujus etiam tempore R^dus^ pater dominus Johannes Bireli migravit ad Christum et successit in prioratu Carthusie D. Elisarius monachus carthusie, sed prior Bonipassus. Vir magne sanctitatis et vite, qui ut fertur in cronicis Carthusie adeo fuit

tante

tante abstinencie austeritatis et penitencie, quod fere nullus antecessorum suorum eidem in premissis poterat equiparari. Siquidem in aliquibus immo omnibus excedere videbatur eo quia penitenciam tam arduam faciebat quod natura vix humana poterat sustinere. Hujus vitam et gesta si quis noscere cupierit exempli causa, legat compendiosam chronicam prior[priorum?] carthusie et inveniet ipsius fuisse admirabilem vitam, cumque predictus D. Bonifacius rexisset per biennium domum absolutus redit ad domum suam. –

Caput quartum Decimum (14.)

Quomodo Domus hec post absolutionem prefati prioris fere per annum stetit absque priore et de multis beneficiis interim factis. –

Post absolucionem D. Bonifacii remansit domus absque pastore fere

6c. 11. per annum in quo tamen spacio non defuit manus Omnipotentis Dei in gubernatione domuncule derelicte. Nam prefati magnifici comites Rambaldus et Manfredus fecerunt erigere muros prefate celle. Item quidam notarius qui morabatur in sancto Salvatore Andreas nomine de Bongra fecit fieri quartam cellam in latere meridiano versus occidentem signatam littera E. Item duo mercatores Veneti videlicet ser Johannes Bertinadus et ser Perinus procurator prefati domini Marci prioris hospitalis jam dicti dederunt ducatos ducentos, cum quibus facti sunt muri porticus galilearum qui sunt inter cellam dominorum Manfredi et Rambaldi et domine Lucie, necnon et tria volumina nocturni antiphonarii. Interim monachi domus miserunt voces suas priori

6us Prior Carthusie qui misit D. Angelum monachum domus Florentie. Hic re-

1363.

D. Angelus – cepit duos monachos scilicet D. Jeronimum de Plebe Cudignane et D. Franciscum de Forojulii. Item vocavit unum conversum de domo Madyolani, scilicet fratrem Andream de Bergamo. Iste conversus postea ivit optenta licencia ad domum Bononie et fuit vir magne sanctitatis ibique perseverans diu laudabiliter me presente obdormivit in Domino. Item prior recepit alium conversum scilicet fratrem Antonium de partibus Pedemontis. Hujus etiam tempore dominus Rizardus de Suligo voluit facere unam capellam dedit que quinquaginta libras parvorum et in Nervesia unum sedimen cum domo et tegete et circa 11 campos

terre

Capella S.ti Joannis B.tae terre arative plantate vitigate, unde facta fuit capella juxta chorum monachorum in introitu ecclesie sub titulo beati Johannis Baptiste. Item obiit quidam nobilis et Dives Mediolanensis nomine qui reliquit Domui centum

Sacristia quinquaginta Ducatos; cum quibus facta fuit sacristia et porticus galilearum ante cellam Domini Episcopi, et cellam ser Marii. Insuper magnifici comites predicti et Domina Lucia necnon ser Petrus Antelmini et Andreas de Bongra supradicti fecerunt fieri porticus galilearum singuli videlicet ante

Capella SS. Angelorum cellam suam. Insuper prefati comites fecerunt fieri capelam juxta chorum conversorum ad honorem sanctorum Angelorum. Quedam Domina Catharina de Verceiis Devotissima et sancte vite cum filio Domino presbitero Antonio David honestissime et sancte vite viro Dederunt Ducatos centum cum quibus constructa est tercia cella in latere septentrionali signata littera I. Ipse autem presbyter Antonius ut infra patet factus est episcopus. Item supradictus ser Johannes Bertrandus procurator dicti Domini Marchi prioris dedit

Cisterna ad faciendum cisternam que est juxta ecclesiam ducatos quinquaginta.

Item tempore hujus prioris magnificus Dominus Schinella diem vite sue clausit extremum. In quo tamen die ante decessum suum jussit dari priori libras mille parvorum pro emptione unius mansi, et in suo testamento legavit pro constructione unius celle libras III centum quinquaginta parvorum ex qua pecunia facta est cella quarta in latere septentrionali signata littera K. Fuitque emptus ex libris M unus mansus in Cusignana. Item obiit magnificus Dominus Robertus filius dicti Domini Schinelle,

oc. 11e qui reliquit in testamento pro constructione unius celle IIII centum libras parvorum ex quibus facta est cella quarta in latere occidentali versus septentrionem signata littera I. Item Domina Lucia supradicta pro dote celle sue Dedit III centum libras ex quibus emptus est unus mansus in Cusignana. Item ser Guirardus de Glavara dedit unam peciam terre duorum camporum in territorio Glavere. Item quidam clericus bone indolis adolescens in ecclesia majori Tarvisii Victor nomine qui multum Desiderabat effici monachus hujus Domus, cui tamen sola etas tenera contradicebat omnino obiit et in testamento suo legavit monasterio unum mansum XL.a camporum in villa de Germanis, et III campos in villa

Lavagli

Lavagli. Item obiit Domina Antonia socia domine Jacobe Christiane que legavit in testamento suo monasterio libras CC, ex quibus empta fuit una clausura V camporum in villa Merchie. Item magnificus miles dominus Paulus Lauredanus nobilisque civis Venetiarum fecit fieri cellam que est juxta ecclesiam signatam littera D. (nunc autem facta est sacristia) Et in testamento reliquit dotem ut patet infra. Item domina Cecilia uxor domini Donati de Tarvisio fecit donationem monasterio de uno sedimine cum domo et tegete et XXII campos in territorio Neverxie retento tamen sibi usufructu in vita sua. Item domina Jacoba dicta Christiana de Petrarubea fecit fieri primam cellam in latere occidentali versus meridem signatam littera F, et dedit CCC libras parvorum, dicens eas dedisse pro alia persona que noluit nominari, que pecunia postea fuit expensa in opere refectorii videlicet in fundamentis erigendis. Item presbiter Nicolaus beneficiatus in ecclesia sancti Eustachii de Veneciis fecit donationem monasterio de una domo et duobus campis terre in villa de Ca.. NB. forsan Caprula (hodie Caorle)? prope Venetias. . . . . et dedit aliquos libros et unum paramentum pulcrum. Item presbiter Johannes Pantinus mansionarius ecclesie majoris Paduane dedit unam pulcram bibliam et Augustinum super epistolas canonicas Johannis cum aliis libris. Item unum calicem precio ducatorum XVIII, cum mapis, mantilibus, manutergiis et ceteris ornamentis altaris. Item dedit libras CC pro opere refectorii, multasque alias porrexerit elemosinas monasterio indigenti que hic non scribuntur. Ser Lucianus de Arnoldis de Tarvisio fecit fieri in capitulo altare et pavimentum, fenestras vitreas et ferreas, Capella sti Petri bancas et testudinem. Item ser Johannes dictus Ricius quondam ser Rambaldi de Glavera fecit fieri in claustro capellam ad honorem beati petri apostoli. Rexit itaque prior prefatus fere per triennium et absolutus redit ad domum suam.

1366—7us Prior. D. Franciscus de Foro Julii. — Post supradictum D. Angelum factus est prior D. Franciscus de Foro Julii professus domus qui cum rexisset per biennium oppressus quadam infirmitate incurabili peciit humiliter absolutionem, qua obtenta

1368 factus est Prior D. Jeronimus de Cusignana professus hujus domus. Hujus 8us Prior D Jeronimus de Cusignana p. c. 12. tempore magnificus miles dominus Philippus de Maceriis Picardus genere honorabilis cancellarius illustris domini regis Cipri, fecit fieri graduale conventus et unum volumen

antiphonarii

antiphonarii magni. Item fecit solemnem donationem de VI mansis positis in villa Lanzagi et castri carbonarie, Barchoni et sancti Floriani, de quibus possessionibus extant inventarium et instrumenta plenissima. Hic ut michi a fidedignis relatum est, in tanta veneratione patrem monasterii habebat, quod sepius cum gratia visitationis ad monasterium deveniret, ob reverenciam prioris quam corde fideli conceperat, de equo exibens a longe oblitus sui secundum carnem, nequaquam ad locum accedere presumebat eques, non est equum, inquiens, vel consonum honestati, ut pergens ad talem tamque venerabilem virum atque amicum altissimi superbe feram gressibus alienis. Hic etiam multas pecuniales porrexit elemosinas dum hic stetit. Et postmodum ut nobis relatum extitit assumens habitum celestini ordinis in partibus Francie, laudabiliter vivens in pace quievit.

Nobilis domina domina Johanna Zencura uxor strenui militis domini Karoli comitis sancti Salvatoris legavit in testamento suo . . . . Item magnificus dominus Rambaldus supradictus comes post obitum sui patris fecit fieri duas cellas in parte occidentali muros videlicet et tectum, signatam literis G et H. Item fecit fieri XLV columpnas

Missale pro capella s. Angeli

cum portica galilearum ante cellas predictorum. Item fecit fieri unum missale pro capella sua. Item pro legato patris sui et pro se ac suis omnibus fecit donationem de infrascriptis terris ac possessionibus: Primo in territorio Narvesie de uno sedimine et domo et XII campis terre; in villa Bavarie de II campis, in villa Castagnedi de V campis, in villa sancti Andracti vel Adaucti de uno prato. Cetere fuerunt terre arative plantate et vitigate et prative, de qua donatione in registro plenius continetur. Et cum in medio prati galilearum magna esset vallis unde lapides cellarum pro magna parte habiti sunt, conductis suis fidelibus de comitatu suo cum curribus et annona ipsorum impleri fecit et complanare ut patet, et ut michi relatum est ipsemet comes devotione accensus precipue aliquando manibus propriis cum socio in ipsa valle deferebat terram, ut alios laborantes redderet propitiores (promptiores?). Item strenuus miles dominus Prodocimus filius quondam supradicti domini Schinelle legavit in testamento IIII centum libras, e quibus facta fuit testudo que est inter capitulum et capellam (am?) sancti Petri Apostoli. Item factus fuit murus post capelas, necnon et principium refectorii suo tempore. Item domina Lucia uxor quondam supradicti domini Schinelle fecit fieri capellam conventus, videlicet testudinem majoris

f c. 18v altaris cum suis pertinenciis. Item dedit pro dote celle sue III centum libras parvorum,

pro quibus

pro quibus emptum fuit unum sedimen cum domo et XIIII campis in villa Lusignane.
Item legavit in testamento II centum libras pro constructione muri celle sue, et pro reparatione
supradicti mansi dedit libras quinquaginta. Item nobilis domina domina Catherina
filia predicti domini Schinelle legavit in testamento suo III centum parvorum. Item
magnificus miles dominus Carolus comes sancti Salvatoris filius quondam supradicti
domini Schinelle legavit in testamento suo libras quinquaginta parvorum. Et pro cons-
-tructione capele que est prope refectorium ad honorem beati Jeronimi VII centum
libras. Pro dote vero ipsius capele reliquit decimas pasculorum de Braida, et in
villa de Blancadis, quatuor staria frumenti jure livelario. Item presbiter
Iohannes Ricius supra pluries nominatus legavit in testamento libras XX pro
quibus emptus fuit lapis altaris comentealis. Item domina Thomasina quon-
-dam ser Zaneti de Glavera legavit in testamento medium campum terre
in villa de Glavera. Et domina Francisca quondam uxor Leonardi de Glavera
similiter medium campum. Item domina Catherina de Colfosco fecit donati-
-onem de II campis in territorio de Arcadis retento sibi usufructu in vita suā.
Item heredes quondam Conti de (Nervi ?) maiii fecerunt donationem de uno campo in
territorio Silve. Item dominus presbiter Andreas de Montalupo pro se et fratre
Iohannoto supra pluries memorato fecit donationem de II campis in territorio
Glavere. Item domina Vendramina de Nervesia fecit donationem de una
pecia terre unius campi cum dimidio in dicta villa retento sibi usufructu in
vita sua. Dominus Ricobonus de Carvisio legavit in testamento monasterio
circa XXIII campos terre in villa Vulpagi qui habet anniversarium die VIIII
februarii. Ser Vivencius de Falcedo districtus (Collalti) collati legavit monasterio in
suo ~~testamento~~ testamento unam clausuram unius campi in territorio Glavere. Magister
Philippus Pellifex quondam ser Guaceli de Grisignano reliquit heredem monaste-
-rium nostrum, ex qua hereditate habuimus in territorio Fare circa VI campos
terre arate, plante (tate ?), vitigate, in pluribus peciis. Item habuimus decimam unius
clausure III camporum. Item in villa Colbertaldi unum mansum XVIII cam-
-porum (terre ?) arate, plante (tate ?) et vitigate et prative. Item in villa Fontigi decimam
unius pecie terre IIII camporum vel circa. Item in villa Moriagi decima VI

camporum

camporum in paciis. Item in villa de Archadis circa VI campos terre arate, plante vitigate et prative et alia multa bona. Predicta ex quodam quaternuffo sumpsi non tamen ad literam semper sed nunc sensum solum, nunc vero sensum cum littera, Nonnulla narratione didici patrum, et aliqua comperi substancialiter alibi. In predictis autem possessionibus multe venundate sunt temporibus retroactis. Credo tamen multa fuisse alia facta digna memoria, sed non reperi aliquem me informantem unde si quis noscere cupit melius benefactorum gesta inventarium et instrumenta legat ubi plenius continentur ut credo. Et licet hic non scribantur singuli benefactores temporis preclapsi non tamen evacuatur celestis merces ipsorum quorum nomina sunt in libro vite conscripta.

oc. 13. Sed ad consequentia redeamus. Prefati namque prioris temporibus propter guerras conventus stetit in monasterio Sancti Michaelis de Muriano

8us Prior Ordinis Camaldulensis prope Venecias, et hoc absoluto successit Dominus

1373. Nicholaus de Urano professus domus Sancti Martini, sed tunc hospes domus Florencie. Anno igitur MCCCLXXIII (1373) prefatus prior D. Nicolaus suscepit regimen hujus domus. Quo tempore vel circa surrexit bone memorie Dominus Marcus Paruta qui habebat uxorem devotissimam ut patet infra de rapuntis, videlicet ambo natione Lucani honorabilesque inclite civitatis Veneciarum cives, Magni utique hujus domus benefactores ut patet introitu precipue hujus memorati prioris et aliorum. Sed et generaliter quanta fecerit personis Ordinis indifferenter enarrare quis posset? Hujus igitur beneficia scribere nequeo tum quia propriis luminibus cuncta videre non potui, tum quia memoria labilis et obliviosa audita servare non quiverit, tum etiam quia ex cognitis si singula exarare calamo decernere (volumen) excederet utique, et ante legentem officeret tedio quam mentem ejus hedificatione farciret. At tamen exempli gratia posteris paucissima ex pluribus reserabo. Anno domini 1367 R.dus Pater D. Helisarius prior Carthusie memoratus exutus carnis ergastulo migravit ad Christum factusque est R.dus Pater D. Guillelmus Reynaldi monachus domus Carthusie sed tunc prior Vallisbone sub cujus regimine anno videlicet

Schisma M°CCC°LXXX° (1380) incepit gravissimum scisma in Ecclesia Dei de Papatu

tunc

Tunc monasteria nostri Ordinis que sub romano degebant Pontifice, coacta propter conscientiam alienata sunt ab obediencia domus Carthusie. Tubsque ipsius summi Pontificis in urbe Roma celebratum est generale capitulum, in quo priores qui aderant elegerunt D. Johannotum tunc priorem Sti Bartholomei de Trisulto, quem de cetero nominaverunt priorem Carthusie, cunctaque que in ipso Capitulo facta sunt auctoritate summi Pontificis confirmata sunt. Unde ipso capitulo sic disponente, nunc in domo Florencie, nunc in domo Bononie, nunc in domo Vallis omnium Sanctorum prope Viennam, nunc in hac domo Montelli donec firmiter sanctiretur (arctur?) ut in domo sancti Johannis de Seiz celebraretur de cetero eo quod ipsa domus sit antiquior sub obediencia prefata ibique semper Prior Carthusie memoratus suique successores firmiter permanserunt ut patet infra. Predicta igitur causa urgente non solum singulis annis sed etiam infra annum persone Ordinis pergentes ad dictum Priorem Carthusie divertebant honestissime ad domum supradicti domini Marci, quos (quas?) alacri devotione in hospicium acceptabat, et non solum alimenta eisdem magnifice preparabat, sed etiam abscedentibus viaticum sollemniter ministrabat. Nonnunquam vero indigentibus personis Ordinis supratus pecuniales necessarias propinabat. Singulariter autem huic monasterio quanta fecerit, cum sint innumerabilia annarrare quis potest? Ipse namque in omnibus necessitatibus quibus redditus monasterii et
f. c. 13 c. aliarum personarum incerte supplere non poterant elemosine, ipse de proprio suaque procuratione supplebat. Nam et aliunde (aliquando) fame orta in his regionibus cum difficultate omnino frumentum ab aliquo de Veneciis eximi, nisi causa molendi, Idem dominus Marchus pio dolo deceptis officialibus simulabat se ad mollendinum frumentum mittere, sed fratribus cautissime propinato, saccos calce impleri jusserat famulis, calcique farinam paululam superponi. Agebat hoc crebrius confisus in domino, non sine damno rerum gravisi (gravis, in) res in propatullo devenisset. Unde alium deviatus fidefragus famulus rem in opaco gestam officialibus non est veritus propalare inimico humani generis procurante. Sed non est consilium contra dominum. Officiales namque liberata causa pydoli gratia domini hoc agente spreto accusatore malivolo Non solum de periculo protectus est

est Domini noster benefactor precipuus, sed modo mirabili digna laude apud plurimos nobiles meruit multipliciter commendari. Hujus etiam sumptibus atque procuratione fideli facta est conventualis pulcerima (pulcherrima) biblia. Hic etiam benefactor cum esset dives et plures habuisset filios sed obissent ignorans voluntatem altissimi rogare cepit instancius ut absoluto eorum precibus a Domino eidem filium impetrarent. Quid plura? Annuerunt fratres illius peticionibus optuleruntque Deo singuli orationes flamigeras quas ipse Dominus non distulit exaudire. Nam illis statim filium prestitit sed ad tempus, Ipse enim qui cernit futura velut presencia noverat eorum salutem, quo tamen filio defuncto intelligentes altissimi voluntatem destiterunt amplius petere filium illius verbi Domini sedule memorantes, Apostolis petentibus sessionem in regno apologetice inquietatis. Nessatis (Nescitis) quod petatis? Celibemque ducebat (ducebant) vitam et officium divinum secundum curiam communiter persolvebant, hatque domus illa potius monasterium censenda, quam vanitati turpissime secularium apta. Tempore prelibati prioris egregius miles Dominus Paulus Lauredanus de quo supra reliquit in testamento suo monasterio ducatos VI centum LXVI, de quibus III centum libre fuerunt expense in uno manso Newesie olim Domine Cecilie predicte. Item empte fuerunt nonnulle decime cujusdam mansi olim dicti Domini Rambaldi pro libris XL^a. Item in villa Newesie empti fuerunt quattuor campi et in villa Bavarie campi XXVII pro libris MIIII centum parvorum. Prefactus (Prefatus) etiam prior multas tempore suo habuit elemosinas ut in quaterno sui reperi scriptum introitus, et aliqua hedificia sunt facta precipue in fundamentis refectorii. Sed quia de ceteris hedificiis plenam non inveni noticiam scribere destiti, ne dum cetera me scribere crederem mendosa legentibus propinarem.

1375. – 10us Prior. D. Simon Paduanus professus Domus. – Post hujus absolutionem factus est prior D. Symeon Paduanus monachus hujus Domus cujus tempore pro magna parte conventus fuit extra monasterium propter guerram, stetitque ut supra dictum est in monasterio sancti Michaelis, rexitque prior per biennium et absolutus factus est Prior Dominus Antonius

p.c.14. –

de

11us Prior 1377 de villa Viole de Marchionatu videlicet circa anno videlicet MCCCLXXVII (1377). In cujus regimine conventus stetit in memorato monasterio sancti Michaelis, sed utrum firmiter tempore memorato ibi steterit, an aliunde (dispersus) reddita pace redierit incertum est michi presertim cum in exitu D. Symeonis prefati fiat mentio de reddite conventus de Padua, anno videlicet MCCCLXXVI° (1376) ubi lucide apparet quod conventus ibi aliunde (dispersus) steterit vel forte pars. Unde et dominus Paduanus tunc prebuit vestimenta singulis atque pellicias aliaque donaria ut relatione antiquorum audivi. Iste ille prior cum esset in domo Bononie nostri Ordinis pro confirmatione prioris anno videlicet MCCCLXXXII° migravit ad Christum.

1382 - 12us Prior. D. Augustinus. — Viduata igitur domo pastore factus est prior D. Augustinus cujus memoriam egi superius, primus videlicet hujus domus professus. Hic ut apparet laudabiliter monasterium rexit per annos VIII, cujus acta non reperi alicubi in quaternis, ideo compendiose transeo. Hujus namque temporibus bis cellebratum est capitulum generale in domo ista; ultimo igitur anno sui regiminis cum cellebraretur Capitulum affui cum priore meo domus Bononie eramque juvenculus, et indispositionem ac etiam paupertatem propriis consideravi luminibus. Nam cum refectorium nondum esset constructum in quadam viminea cella ante ecclesiam comedebat conventus et illa destructa ex causa habebant cellam que nunc est sacristia pro refectorio et receptorio advenientium hospitum. Coquina vero conventus erat in ortulo celle procuratoris signata. Parabantur igitur mense priorum tempore Capituli generalis in galileis inter cellam signatam H, in qua erat vinum conventus, et cellam signatam G, in qua fiebat coquina capituli generalis. Imperfecte namque erant ambe intrinsecus. Unde quidam ex prioribus solatio se aiebat: O bone Montelle sine pillo et sine pelle. In cella sive in ortulo celle prioris tenebantur alique galine pro consolatione conventus. Hujus etiam tempore orta fame, panis triticeus ad mensuram dabatur monachis aliisque personis domus et vinum. Si quis amplius indigebat, de pane milii et sagine supplebat necessitati. In hoc premisso Capitulo ordinatum est firmiterque sancitum ut prior Carthusie de cetero staret in domo Sancti Johannis in Saiz, quam pro domo magna Carthusie deputantes statuerunt ibi fieri capitulum, donec scisma pestiferum ecclesie tolleretur. Ad hanc domum peracto Capitu-

-acto capitulo ivit memoratus prior carthusie D. Johannotus, ubi cum parum stetisset quadam infirmitate incurabili opressus obiit infra annum. Congregati igitur priores nominati ad capitulum privatum fecerunt Vicarium Ordinis usque ad proximum capitulum generale D. Christoforum de Florencia. Hic postea in capitulo factus est prior Carthusie, et habitavit ibi absoluto D. Augustino in premisso capitulo generali anno videlicet M°CCC°XC° (1390).

1390. 13us Prior. — D. Laurentius. — factus est Prior D. Laurentius socius ipsius D. Augustini jam memoratus supra de Mutina professus domus. Hujus tempore p. 14. magnificus dominus dominus Hansedisius comes supra memoratus post mortem videlicet domini Rambaldi fecit donationem monasterio coram testibus verbo tantum, absque ullo instrumento quamquam ut frater Johannes conversus qui tunc aderat dicat fuisse factum instrumentum donationis per manum ser Marchi de Bavaria notarii licet non appareat. De tribus mansis videlicet cum sediminibus et suis pertinenciis et juribus suis, qui mansi sunt positi in territorio et villa Nervesie. Item fecit donationem de campis ..... nemorum de quibus patet plenius in registro possessionum. Tamen ut ab aliquibus fide dignis dictum est, pie memorie dominus Rambaldus in ultimo testamento suo non solum premissa reliquit monasterio sed quidquid ultra plaium (Plavim (il Piave)) hoc est versus Tarvisium posidebat excepto uno manso posito in Nervesia qui erat alterius juris. Sed testamentum ipsius non apparet in rerum natura. Cum tamen certissime testamentum condiderit ut ser Clarelus notarius alias dixit michi. Hujus prioris tempore factum est solarium refectorii et tectum super columpnas et pars murorum videlicet major pars. Hujus tempore magister Brunvilanus fecit donationem monasterio de uno pulcerimo manso posito in villa Glavare cum domo murata et cooperta cupis et una tegeta qui mansus potest esse camporum .... terre arative, plantate vitigate, cum omnibus juribus suis, retento tamen usufructu in vita sua et uxoris. Qui mansus colebatur sumptibus monasterii, subveniendo videlicet colonis pro animalibus et reparando destructa. Habebatque solum terciam partem vini contingentis predicto Bruvilano. Unde domus passa est infructuose pro manso ipso expensas multas. Tandem uxor prefati post obitum viri sui post aliquantos annos de comuni concordia fratrum suscepit dictum mansum gubernandum, cum sumptibus et redditibus suis in vita sua tantum, et post obitum

obitum suum jus et possessio dicti mansi plenarie et libere erit monasterii. Hic prior absolutus propter senium sed propter suam reverenciam factus est procurator, et tandem deficiens senectute circa nonagesimum etatis sue annum, anno vero quinquagesimo ab ingressu religionis in pace quievit. Dominus vero Augustinus prefatus cum esset prior Belrigardi prope Senas absolutus etiam propter senium, reversusque ad domum post paucos dies anno quinquagesimo quarto ab ingressu religionis migravit ad Christum.

1394. 14us Prior. D. Ludovicus professus Dc. Bononie. — Absoluto igitur D. Laurencio in capitulo generali anno videlicet M°CCC°XC°IIII (1394) factus est Prior D. Ludovicus olim monachus Bononie sed tunc professus Dc. Casularum. Hic rexit per annum laudabiliter monasterium, et optenta absolutione a Capitulo generali reversus est ad domum sue professionis, factusque est prior

1395. 15us Prior D. Johannes de Ferraria anno videlicet M°CCC°XC°V° (1395). Hujus tempore completum est refectorium cum solario tavelato et coopertorio intrinseco. Non tamen mense etc. Hujus tempore factus murus claustri parvi versus cellas conversorum, habita elemosina a Domino Francisco Sandei de quo agetur infra. Dedit enim ducatos quinquaginta elemosinaliter. Hujus tempore prefatus dominus Marchus Paruta perseverans semper ut ceperat laudabiliter in premissis deveniens ad ultimum diem vite sue legavit monasterio ducatos centum. Plenusque bonis operibus inter fratrum manus (illius) qui tunc secum aderant de nostris, exutus penose carnis ergastulo in pace quievit anno Domini M°CCC°

fo. 15. XC°VI° (1396) die XXI junii. Conjux vero prefati relicto seculo pene cum tota familia feminei sexus Ordinem Predicatorum petiit in monasterio Corporis Christi de Veneciis, factaque Vicaria renovatum est totum monasterium illud ubi fere LXXa domine vite laudabilis serviebant Deo, in quo per aliquos annos in sanctitate perseverans quievit in Christo anno videlicet MCCCCXII (1412), XVII julii. Et habuerunt merito anniversarium in hac domo. Et nepos suus qui secularis remanserat ingressus est Ordinem Predicatorum acutissimi ingenii scientiaque non mediocriter decoratus, a Domino Gregorio Papa postea factus est episcopus Emonensis.

Caput XVum

Quomodo ecclesia nostra et galilee necnon et capelle consecratæ sunt a Domino Reverendissimo Patre Domino Angelo Corario Constantinopolitano dignissimo Patriacha. —

Tempore prefati prioris Reverendissimus in Christo Pater et dominus dominus Angelus corrario Dei gratia Constinopolitane sedis dignissimus Patriarcha, qui ante fuerat episcopus Castellanus, et demum factus presbiter Cardinalis ad ultimum assumptus est feliciter ad Papatum post Innocentium, ut patet infra. Hic visitavit locum devotione precipua ductus una cum Rdo in Christo patre et domino domino Angelo Barbarigo episcopo..... qui postea factus episcopus Veronensis postremo factus est Cardinalis. Item cum venerabili patre domino Antonio David jam superius memorato honestissimo sacerdote qui postea factus est episcopus Phani aliisque honestissimis clericis. Placuitque sincere devotioni sue cimiterium cum galileis seu porticibus et ecclesiam cum quattuor capellis devotissime consecrare. Sicque auctore Domino clarissime perfecerunt presentibus magnificis viris dominis Schinella et Rulando comitibus Tarvisinis dominisque Colalti et Castri sancti Salvatoris, necnon domino Potestate Tarvisii aliis multis clarissimis personis utriusque sexus. Unde constant versus cujusdam docti qui tunc affuit tangens plenissime factum ipsius consecrationis ut infra:

Nonaginta ferunt tercentum millia senos
Annos, quod dominus carnem de Virgine pura
Sumpsit in Aprili veneris fulgente lucerna
Vicenum primumque diem sol sparserat orbi,
Quando vir illustris Venetum de gente creatus
Angelus huc adiit magistra comunitate caterva.
Sanguem quem clarum Corrario nomine dictum
Magnanimum in nostris homines sublimia dona
Et virtutis honos in tempora longa decorant.
Doctor et egregius sublimis theologie
Extitit, atque urbis constantinopolitane

Tunc patriarchatum merito patriarcha tenebat
Ecclesiam sibi comisit Papa coroni.
Claustrum galilee Montelli justior iste
[Ordinis] (Orationis) ecclesie benedixit Cartusiensium.
Cui titulum donat pulcherrima virgo Maria
Sancta Dei genitrix que plebes adjuvat omnes.
Ieronimus que sacer fautor dum secla volabant.
Qui columen firmum se matri prebuit alme,
Nam virtute sua sacris dimisit egentem
Ecclesiam domini dapibus fulgere quotannis.
Nec loca ubi tantus dicto sub tempore presul
In denis octo maii sacravit eorum
In laudem, cum magna dies octava nitebat,
f. c. 15b. Qua dominus celsos visus conscendere celos.
Quos nemorosa domus summo servabit honore.
Nam manet hec felix ambarum nomine structa.
Quatuor atque are sanctorum laude sequentum
Facte, sed major sibi totam vindicat edem,
Que tenet altithroni genitoris celsa tonantis
Arboris e ligno que tanti corporis ejus
Libra fuit, denuoque tenet fragmenta duorum
Dulcia discipulum Philippi Bartholomei.
Bis in egregrem Baptiste permanet ara,
Satis ubi redolent simeonis fragmenta sacri
Atque natalie, dextro sed latere terna
Condita sub patris genitore Spiritus almi
Nomine quam passi claro pro nomine Christi
Sanctificant celebres Grisogonus almaque virgo
Mater Anastasia, procul non passibus inde
Multis Ieronimo surrexit quarta beato

Nobilis ara, Dei celsa vescentibus urbe
Sideris ornata sacris et civibus ista;
Quorum clara docet que sint splendentia virtus
Nomina celicolum, nam tot discipulis responsites (sic) mal copié
Clauditur hoc templo nunc Bartholomeus et una
Sacra puella nimis sanctam (um) sectata triumphum
Nobilis respondesis (undenis) martir de millibus: omnes
Quas colimus, nam virgineum servare pudorem
Curavere Deo: cunctorum deique (denique) fautum
Reliquia multa loco celebri requiescit eodem.
Ast ubi sacratos templis inferret odores
Iustior hic presul concurrunt undique clari
Egregiique viri proceres atque jugate.
Qui rutilam celebremque diem per delubra ducunt
Lucida namque ferunt late fuadia (funalia) templo.
Aris thura ferunt, et sanctos laudibus ornant,
Cantibus et pulcris cum vocibus ethera complent.
Sic memorosa domus nitide splendebat honore,
Stat locus iste sacer madide sub menibus urbis
Nomine Larvisi, quam tu vocitare memento,
Hec Venetum multo justum sectata senatum.

Laus decus et honor Deo TERWC

Versus consecrationis ecclesie Montelli. (copiés tels que les porte la copie.)

Prefati prioris tempore cum (cum?) a capitulum celebraretur ubi supra et ipse transitum faceret per Vallem jocosam, in qua tunc conventualiter habitabam, retullit michi quomodo ipse et conventus Montelli optabant me habere apud se, nec (nec?) mirum. Ipse namque prior et D. Laurencius fuerant duces mei ad sanctam religionem. Libenter igitur annui peticionibus ipsorum quia et ego cupiebam exire a populo barbaro. Unde optenta licencia reverendissimi patris D. Christophori prioris Carthusie duxit me secum, celebrato capitulo generali anno videlicet

Domini

Caput 15.

Domini M°CCC°XC°VIII° (1398). In quibus diebus valida et incredibilis magni-
-tudinis tempestas percussit territorium Tarvisinum, ita ut campi qui paulo antea
omnigenis erant semine fertilissime decorati, arbores[que] florigere cum vitibus botru-
-osis, post ipsam tempestatem, cuncta prorsus apparerent arida ac si flamma con-
-sumptrix equaliter devastasset. Ipsa etiam die in Iustinopoli fulgur e celo
f.c.16. veniens percussit lectorem fratrum Minorum, quem quidem intrinsece consumens
mirabiliter exterius reliquit intactum. Cujusdam que puerull ejusdem religionis
et loci capillis adustis particulariter ipsum puerulum illesum omnino et incolumem conser-
-vavit. In eodem momento etiam in quodam lacu Sclavonie navigantibus quibus-
-dam utriusque sexus, ut nobis post biduum relatum est, decem et octo submersit.
Hac denique tempestate magnum immo maximum dispendium sustinuit domus
ista, quia nichil fere collegit tritici pro victu conventus. Sed pius ac misericordissimus
qui non deserit Dominus sperantes in se, quique dat jumentis escam ipsorum et
pullis corvorum invocantibus eum, suscitavit quemdam magnificum devotumque
benefactorem, virum videlicet nobilem de Venecijs Andream, quondam domini Francisci
Bragadino, [semble manquer qq. chose] qui pietate commotus et affectione celestis patrie subvenit largissime
in necessitatibus domus. Nam dedit procuratori domino Laurencio premisso pro
emendo frumento ducatos LXVIII postquam adventum meum anno videlicet preli-
-bato de mense Junii. Unde requisitus ab ipso scripsi eidem quamdam abreviationem
libri beati Augustini de civitate Dei compilatam per venerabilem virum magne
sanctatis atque sciencie fratrem Thadeum de urbe veteri Ordinis Predicatorum.
Ex qua re tantam recepit complacentiam idem Dominus Andreas ut omnino inclinaretur
etiam ductus devotione pene ad omnem subventionem necessitatum nostrarum etiam
non requisitus. Quadam tamen vice petenti priori mutuo ducatos .... pro empti-
-one animalium pro quibusdam necessitatibus sublevandis, absque tergiversa-
-tione concessit. Sed postea monasterio elemosinaliter graciosissime relaxavit.
Item dedit casulam rubeam de serico damaschenam videlicet fulcitam integra-
-liter cum ceteris sacerdotalibus ornamentis. Item donavit naviculam ar-
-genteam pro thure. Item misit plures pisces salsos atque recentes precipue
tempore quadragesimali. Item misit duas pecias panni de partibus Frigie

ex quo

ex quo facta sunt aliqua cohopertoria in forestaria et aliquibus monachis indigentibus. Item solvit pellicias et pannos monachis indigentibus. Item pluries misit candellas cereas albas pulcerimas parvas et magnas ad sufficienciam annualem pro divino officio. Item unam pallam de serico cum capitibus aureis pro sollemnitatibus. Que tamen non tempore domini Johannis ser sed! domini Simonis sequentis prioris fecit, precipue ab illa pecunia mutuata inclusive; Multa quidem et alia dedit elemosinas que largifluas propinavit que digne scribenda erant nisi labilis memoria tradidisset oblivioni. Hujus etiam prioris tempore ser Paulus de Stagnatis dedit thuribulum argenteum pro anima patris sui. Multa etiam vascula stagnea dedit nobis et generaliter quicquid ab eo recipiebant persone domus gratis omnibus et elemosinaliter concedebat. Hujus etiam tempore prioris facta est coquina, pro qua dominus Homobon de Bugnis dedit libras centum. Item facta est pistoria et furnus, non tamen intrinsece aliquod factum est, soli muri cum tecto; cetera facta sunt ut infra dicetur.

Caput XVI^um^

De ortu benefactoris spiritualis domini Francisci Sandei, et de multis ipsius beneficiis; et de D. Symone de Lisis Priore cujus tempore magna pars domus hujus est facta. —

c. 16^a^ Anno quo mortuus est prefatus dominus Marcus Paruta sub hoc priore surrexit preclarior benefactor nepos ipsius domini Marci dominus Franciscus Sandei habens et ipse conjugem nomine et re Margaritam in Christo. Hic fuit Lucanus nobilis genere sed nobilior ex possessione virtutum floridaque utriusque sexus filiorum turba vallatus. Habitans ut civis in civitate Veneciarum perfamosus mercator, cujus preclarissima beneficia cuncta exarare calamo nequeo, tum propter defectum ~~infauere~~ infirme obliviosaeque memorie, tum propter excessum exhimiorum erga domum hanc, immo etiam erga Ordinem generaliter beneficiorum, tum etiam quia multa precesserant adventum meum. Sed ut ejus digna memoria posteris relinquatur in benedictionibus, que sepius crebriusque possint accendi fervidas que Deo pro ipso preces fundere possint ut bene meruit per pauca a pluribus compendiose perstrugam (stringam?). Presertim quia ego in necessitatibus

propriis

propriis senserim non mediocriter beneficia, generaliterque tempore procurationis
mee et extra procurationem positus pro conventu multa et ut ita dixerim innu-
merabilia absque repulsionis rubore ab ipso sepius impetraverim, ut infra
legentibus pandam. Cum premissa hedificia coquine fabricarentur occasione
cujusdam ordinationis Capituli generalis neglecte, que pena infligebat priori-
bus absolutionis, absque tamen alicujus criminis denigratione, prioratum
ammisit in die Decolationis beatissimi Johannis Baptiste, fuitque hospes [illegible]
ad domum Papie nove scilicet plantationis que ortum sumpsit sub Reverendis-
simo patre D. Christophoro Priore Carthusie memorato. Qui quidem prior
Carthusie ipso anno quo supra in die beatissimi Augustini jubente Domino
a carnis ergastulo feliciterque egressus vitam ut ~~spirite~~ spero captavit eternam.
Quo defuncto R^dus Pater D. Stephanus de Senis prior monasterii tunc Domus
Dei prope Medyolanum, cum esset unus ex electoribus nominatis infra annum
Prioris Carthusie sub premissa nostra obediencia fecit transitum per Venecias
Cujus adventum mox ut audivimus circa finem septembris, cum esset hic ad
festum beati Jeronimi ipse dominus Franciscus Sandei, misimus litteras eidem
D. Stephano deprecatorias hospitanti in domo prefati domini Francisci ubi om-
nes persone Ordinis declinabant quatenus dignaretur ad nos venire. Qui prior
licet invitatus nostras preces non distulit exaudire. Cum autem venisset causam-
que prioris absolutionis lucide perspexisset votaque omnium diligentissime et
singulorum audisset, omnium concors una fuit voluntas ipsi committere
voces de futuro priore, premonitus tamen de persona omnibus grata mane
valefacto fratribus, ad destinatum opus concito preparavit gradum. Unde cum
ad electionem futuri prioris Carthusie ad hoc priores electi diligentissime conve-
nissent, concorditer una cum conventu domus convenerunt in ipsum R^dum
Priorem D. Stephanum, feceruntque Priorem Carthusie licet plurimum renitentem
D. Christophori successorem. Qui mox ut officium prioratus suscepit strenue
f. 17. solicitque per omnia exercendum, meorum votorum nostrorum prefecit in
1398 priorem hujus Domus venerabilem patrem Simonem de Pisis monachum
16us Prior Domus Bononie. qui Domino concedente ad domum istam apullit in vigilia
beatissime

beatissime virginis Catherine, in cujus die sedem accepit processoris sui, anno videlicet supe-
-rius memorato. Hujus igitur tempore cepit prefatus benefactor in Domino accendi et
circa monasterii constitutionem piam mentem omnimode solidare. Unde fecit complere
cellam nostram in qua tunc habitabam que multimode imperfecta erat in angulo
occidentali versus septentrionem, signatam videlicet littera **F**. Post cujus complem-
-entum immediate fecit fieri porticum per quam itur ad claustrum parvum. Item
fecit fieri mensas refectorii cum suis pertinenciis et interstitiis, atque coquinam per
totum, necnon et pistoriam cum stupha, dispensa et cella cocti. Item fecit fieri
cellas conversorum a fundamentis in quibus primum lapidem manu propria posui
atque forestariam seu cellas hospitum cum cellis famulorum exterius et interius per
totum. Item fecit fieri murum qui claudit monasterium ex parte magne porte et
introitus monasterii, incipiens ab angulo orti celle prioris que signatur littera
A, usque ad angulum forestarie ubi est porta magna. Item fecit fieri claustrum
ante coquinam et cisternam magnam. Item fecit fieri celum ecclesie seu coopera-
-torium intrinsecum cum regulis depictis et murum divisionis ecclesie qui est inter
chorum et capellas sancti Johannis et angelorum. Nam ante non ascendebat
nisi ad altitudinem ipsarum capellarum. Item fecit fieri pavimentum stratum gal-
-learum de lateribus coctis et calce muros vestire per totum, similiterque fecit
fieri in claustro parvo cum colloquio monachorum. Item fecit fieri campanile
cum tintinabulo et frontem ecclesie corona ornare. Item fecit complere duas
cellas interiores per totum que signantur litteris **G** et **H**, quicquid ibi de lignis
est fabrefactum cum fumariis et pavimentis cellarum et porticus. Item fecit fieri
idem in cella signata littera **N**. In aliis etiam cellis multa que imperfecta erant
perfecit cum porticibus singularum. Et quia domus impotens erat sumptus edifi-
-candis laboratoribus propinare, omnia ipse habundantissime ministravit. Unde fac-
-tum est ut dum opus perfectum fieret domini etiam multe familieque famis ino-
-pia et tempestatis oppressione fugam arripere jam decreverant et a patria ista
omnimode exulare laborantes, multipliciter lucrarentur multas pecunias. Et tem-
-pore tribulationis degentes in propriis miserabiliter cum gaudio alerentur. Domus
etiam hec que diversis infortuniis oppressa fuerat primo exactione voluntaria de-

-torum

-torum ab his qui apud nos laborabant multas recuperavit pecunias et possessiones, multe pene jam derelicte ex ipsis sunt reparate. Item dedit idem benefactor pro altaribus palia III centum de serico. Item in sumptibus monasterii quicquid deficiebat ipse prorsus tam
+. (.17ª) in comestabilibus quam etiam in vestitu supplebat in aliis etiam expensis inopinate unde-
-quaque emergentibus succurebat habunde, Ut sicut ante avunculus ipsius dominus Marchus prefatus suscipiebat indifferenter personas Ordinis ad hospicium in domo sua sic iste domum quamdam prope ecclesiam sancte Sophie aptam paravit et fratibus advenientibus Ordinis permagnifice ministrabat. Viaticum navigaturis prebebat atque pecunias aliunde egentibus fratibus amore Dei, sicque perseveravit usque in finem vite sue ut infra patet. —

Caput XVIIum

De societate oblatorum que surrexit in his partibus occiduis, et de stella comatica que aparuit multis diebus. —

Anno primo hujus etiam surrexit quedam secta seu spiritualis mirabilis-que societas Albatorum, pene per universas provincias occidentis. Cujus prin-cipium ut ferebatur fuit in partibus Francie ex quodam miraculo. Hec quidem societas induta erat sindonibus albis lineis utriusque sexus ibantque per ci-vitates et rura cantantes altissimo mellifluo quasdam laudes, videlicet: Stabat Mater dolorosa juxta crucem lacrimosa dum pendebat filius.. et cetera. Item aliam Verbum caro factum est de Virgine Maria.. Item que vulgariter subsequentem cantabant: Misericordia andiam cridando, misericordia a Dio clamando, misericordia nuisiamo in bando misericordia ai peccator; Misericordia o Dio verace, misericordia o manda pace, misericordia sel te piace, misericordia alto Signor.. et cetera..

Et dum aliquam basilicam intrare volebant cum clamore valido univoce petebant misericordiam et pacem a Deo. Ad quorum sonitum fere tota terra tremebat et spectantibus timorem et compunctionem mirabiliter inferebat, tam insolitus et inauditus clamor. Hinc multe commute sunt quam plurime regiones et habitatores earum scelestissimi magnique peccatores Dei miseri-cordia sunt conversi confitentes peccata cum lacrimis et cordis contritione; pax inter multos discordes inveteratosque inimicos facta est, multaque mirabilius

Omnipotens

Omnipotens ostendit Deus ut communiter dicebatur hinc inde per ipsos. Sicque
factū [an? est] modo ut manu violenta divine misericordie ut ita dixerim multi a fau-
cibus inimici evulsi ad sinum Ecclesie sancte colocarentur cum gaudio, quos
ipsa mater ecclesia mestis cernebat oculis in manibus inimici. Hec tamen
non casualiter evenisse videntur sed longe retroactis temporibus prophetatum
per Abbatem Jochinum qui multa futura videtur redigisse in scriptis suis
que posteris reliquisse ut patet ibi ubi sic ait: Citatio prima, monitio ulti-
-ma, ante finem seculi juxta libros, primo per universum gentium multitudo
stolis albis et candidis induta clamans pacem et misericordiam et Da nobis
Domine da nobis. Et demum cum instancia pax et misericordia de celo
descendet et invicem obsculabuntur. Veritas et pax su [super?] terram est, et verus
pastor ovium cognoscetur. Et non recte viventes totaliter confundentur et in
peccatis eorum morientur. Et dum recte vixerint, rex justus dominabitur.
xc. 18. Expoliatis populis erit pax et misericordia super universam terram. » Hec
ille. Sed is qui adversatur in cunctis bonis hostis humane salutis, semen
pravum in agro dominico seruit et societates undequaque collectas ad
bonum cepit corrumpere prodiendo prodiciones et adulteria, aliaque
multa hujusmodi. Unde disponente altissimo cessavit talis societas
simul et processio, et secuta est inguinaria pestis fere per totum orbem
qualis non fuit ab illa magna mortalitate anni MCCCXL et deinceps et
tempestates invise [universe?]. Apparuit etiam quedam stella comatica et insolita
cunctis aspectibus modernorum. Que multis quidem diebus cursum egit
invisibiliter, et non nisi sola cubante poli occiduas extremasque radi-
-ando partes cerni poterat. Et demum disponente illo qui totam sphericam
massam diuturno motu ac uniformi ab oriente dirigit in occidentem
meridiano tempore velut aurora precursor glomerantem visibilis quidem
cunctis spectantibus simulque admirantibus antecedebat solem. At
cum jam cursum peregisset ex alto dispositum, illustris dominus dominus
obitus fundatoris Papie — Johannes Galeas dux Medyolanensis fundator magnificus prefati monas-
terii sancte Marie de Gratia prope Papiam vite sue diem conclusit extre-
-mum

-mum. Alta sunt quidem et stupenda prorsus mortalibus insolita signa et
mirabilia que nobis ostendit cunctorum plastes, dum sideree vocis ut ita
dixerim tuba nos territat; nunc insolitorum beneficiorum collatione nos
provocat, ut aliam cercius agnoscamus vitam esse videlicet celestem et feli-
cissimam, ut vel sic resipiscamus a fastu mortifero cujus equis invecti
fere in cunctis vite nostre curriculis portamur insanie ingratitudine con-
-voluti. Nam velud aspides surde ad vocem incantantis auditum scelestissime
obturamus, et audire dissimulare non pertimescimus dulciter provocantem
ad gloriam eternitatis non quidem nostris meritis sed sola ipsius gratia
capescendam. Nisi forte ingratitudo ipsa impedierit que juxta Bernar-
-dum inimica est anime, exinanitio meritorum virtutum, dispersio bene-
-ficiorum perdicio, ventus urens dessicans fontem pietatis, rorem miseri cor-
-die, fluenta gracie. At quia tali fuligine plurimum excecamur merito
dati sumus aliunde in reprobum sensum, ut ceci facti ducesque cecorum
palpantes et impegentes per abrupta gradiamur heu pro dolor viciorum,
Et quod infelicius est nec ipsius seve et inevitabilis necis in mane [immane!] horri-
-dumque precipicium aut irrevocabile gressum sepulcri penitus formida-
-mus. Putantes namque vitam hanc stabilem et eternam, eternitatis
semitas apprehendere non curamus. Qui enim in eternum manere cupit
Dei qui est eternus debet [oportet?] inquit Ciprianus, facere voluntatem. Voluntas
autem Dei est quam Christus docuit et fecit, humilitas in conversatione,
stabilitas in fide, verecundia in verbis, justicia in factis, misericordia in
p. c. 18²) operibus,² disciplina in moribus, injuriam non nosce [scire!] facere, et factam
posse tollerare, cum fratribus pacem tenere, deum toto corde diligere, am-
-are in illo quod pater est, timere quod deus est, Christo omnino nichil
preponere quia nec ille quicquam preposuit. Caritati ejus inseparabiliter
adherere, cruci ejus fortiter ac fideliter assistere. Quando de ejus nomine
vel honore certamen est exhibere in sermone constanciam quam confite-
-mur, in questione fiduciam quam congredimur, in morte paciencam qua
coronamur. Hoc est coheredem Christi velle esse, hoc est Dei facere preceptum,

cf. Reg. S. Bened.

hoc est

hoc est voluntatem Dei implere, hec ille. Hec pauca dicta ad laudem Altissimi, ad pristinam redire narrationem non pigebat [bis] o lector.

Caput XVIII^um

De mortalitate que invasit hanc domum et de quibusdam gestis dignis memoria exempli causa. –

Rem legentibus referam heu pro pudor formidandam. Anno quippe quo pestis immanissima invasit Parvisinam dyocesim sub priore prefato frater quidam deceptus haud dubium incaute relicto duce salutis, sequebatur clam auctorem perditionis locumque dominicum indigne occupabat ut clare comperi relatione condigna. Nec illi ut ~~spiritui~~ [ymo] in eternum iratus est Dominus, sed cum nunquam sit sera penitencia juxta dictum beati Jeronimi, fons tocius bonitatis ex habundanti clemencia finem ponere voluit peccatis illius, errantemque ovinculam vel in extremis jam positam de faucibus lupinis eripere voluit, ut ostenderet posteris divicias bonitatis sue, ne forte multiplicatis offensionibus adversus Dominum et adversus Christum ejus decernente rigore divine justicie ad cujus comparationem omnis mundi justicia non est justicia juxta Jeronimum, in ventrem leviatā [an?] irrecuperabiliter mergeretur. Adveniente igitur montis [mortis?] tempore quo finis ponitur malis quadam nocte torpenti in suo stratulo matutinali tempore quo ceteri sinceras solent laudes altissimo concinnare, ecce repente vigilanti sublatum apparuit sue cellule omne tectum, viditque duos angelos terribiles nimis sibique terribilius inquientes ad judicium ad judicium sic geminando. Demum signum vidit ponere cellulis in quibus habitabant mox obituri de peste sequenti. Quo peracto ad jussa Domini peragenda versus Parvesiam abierunt. Necnon vidit ut assolet ymaginatione aliqua aut sompnio delusorio ut rei exitus approbavit. Qui mox de lecto exiliens tremebundus ad ecclesiam tunc perrexit. Hec quidem non ab ipso sed ab alio cui secrete ille communicaverat qui tunc postea decessit cum aliis referente audivi. Unde statim insolita pestis locum istum fecit septemque fratres ab hac vita substulit et duos famulos habitantes in domo. Tunc enim celum ignitis estibus inardebat et crassus aer
f.c.19. nebulosis vaporibus caligabat subdutisque imbribus nebula refrenata pendebat et fetida.

et fetida. Hec quidem ad correctionem incaute ambulantium coram Domino evenisse
puto. Nam omnes Dei gratia magna cum cordis contritione sua facinora et negli-
-gencias confitentes, muniti sacro viatico et sancte unctionis munimine hinc feliciter
abierunt. Mortuis igitur duobus primis conversis, quidam monachus Gratiosus nomine nobilis
de Veneciis percussus est peste, hic cum haberet quemdam novicium Parmensem, rece-
-missum a memorato priore, et ille cerneret se privari magistri sui acerbe presen-
-cia corporali, cepit magnis cum singultibus et rivulis lacrimarum eidem suo magis-
-tro fari. Heu inquiens magister dulcissime quam mestum et dessolatum relinquis
discipulum sublatus ipse crudeli nimis et acerbissima nece. Sperabam enim tecum
diutius in sancto Dei servitio permanere, tuoque dulcissimo in temptationibus oc-
-currentibus famine sublevari et ecce nunc ut cerno feralis mors intempestivo
ictu nos separat me relicto. Et ille: Non te inquit frater amantissime desero,
sed paululum antecedo. Ecce enim mox ut defunctus fuero tu indilate sequeris.
His auditis juvenis territus proprie necis percussus famine finem querelis posuit
coram ipso. Mane facto hora prima cum premeretur prefatus monachus morbo
ferali, accersiri me fecit de cella ubi apud ipsum morabam. Et cum ad ipsum
gradu concito properassem, sic exorsus est michi fari: Cur me inquiens sodes
fraterque in Christo dulcissime deseris sic oppressum? Nonne simul in Christo singu-
-lari dilectione connectimur in hac domo? Duc me queso frater ad cellam propriam
ut quiescam quia hic minime valeo in alieno strato. Quibus verbis et ex conside-
-ratione infirmitatis amaricatus non mediocriter aio illi: Nonne ista est tua
cella frater quam solicite preparasti? Minime inquit ipse, sed illa pocius in cujus
ortulo sevi (seminavi) basilicum paulo ante. Sicque meis assertionibus fidem prebere omni-
-mode recusabat freneticis laborans in estibus et ora flentibus irrigabat. Hinc
ego suis motus tenerrimis fletibus adito michi socio super brachia elevavi, ad
ortulum celle portare volens si forte viso basilico cessaret a fletibus et querelis.
Habitabat enim in cella que signatur **H**, in parte occidentali versus septentrio-
-nem, quem cum extra dormitorium eduxissem viso cimiterio fratrum ex-
-tensa manu et indice exclamavit. Ibi inquiens ibi fratres me ducite, ibi
namque est cella nostra quam bene apertam conspicio demonstrans fratrum

sicque

sicque nesciens haud dubium prophetavit proprii sepulcri cellam. Unde nec
visa memorata herba consolari nec quietari potuit sed replicando cimiterii cel-
lulam apetebat, sicque ad lectulum reclinavimus juvenculum cum merore.
Et ecce post horam terciam cepit ad egressum artari (arctari!) anima premique languore
+ C. 19º Unde congregato conventu ut moris est in conspectu psallencium Deo in pace
spiritum reddidit circa sextam. Defuncto igitur isto, memoratus novitius alteri
monacho vite bone qui erat sacrista est a presidente commissus. Sed promis-
-sio defuncti magistri non distulit evenire. Ipso namque die percussus est
ipse novitius graviter inguinaria peste, decidensque in lectulo pre languore,
occurrit novus magister cum lacrimis, de percussione novitii plurimum contris-
-tatus. Eya inquiens fili quod cerno in te cordis mei non mediocrem mesti-
-ciam? Putabam te superstitem in ordine sacro relinquere, et tu e converso
me relicto tam accerbe discedis? Et ille subridens nequaquam magister dul-
cissime te relinquo licet paululum antecedam quia mox ut ego defunctus
fuero me sequeris. Hac inspirata promissione et ipse territus tacuit adhuc
sospes. Sed defuncto novitio percussus est et magister peste ut ceteri gravi-
-que languore oppressus. Interea frater quidam Baptista conversus procu-
-ratoris adjutor solicitus et bone vite percussus est graviter absente priore
ad ultimum igitur veniens morbi oppressione sacrum viaticum petiit et
accepit. Quem cum sacra unctione munissem, exiliens de lectulo quo
jacebat crucem quam ante ipsum posueram devote bajulans in pavimento
forestarie in qua tunc erat resedit, et sepius osculata cruce ex cordis contri-
-cione nimia infirmitatis vehementia et frenesi concitatus exurgens ibat
versus parietem nesciens quo properaret. cum ipsum interrogassem quo
pergeret ipsumque tenerem ne in parietem caput alideret, ad cellam inqui-
nostram propero, et viribus jam ammissis cecidit super me quem suppinum
super pavimentum cum reclinassem, in momento feliciter migravit ad Chris-
-tum. Post hunc et sacrista memoratus sacro viatico preassumpto cum
sanctam unctionem devotissime recepisset anima ejus de carnis ergastulo
egressa feliciter ut speramus migravit ad celum. Postremo monachus ad judici-
-um vocatus

um vocatus ut supra graviter percussus est et Dei misericordia eidem non defuit ut spiritu adjutus orationibus fratrum. Nam cum ceteri vix per hebdomadam in infirmitate laborantes hinc abierint, hic fere per quindenam duravit, nec unquam intellectus ejus fuit alienatus languore, in quo spacio lavare potuit delicta sua et offensionum maculas per gratiam Altissimi abolere. Nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris sed ut convertatur et vivat. Hinc illo donante qui sanguinem proprium pro redemptione multorum effudit, cum magna contrictione sacramenta suscepit Ecclesie et exutus pondere quo premebatur carnis et ipse feliciter ut spiritu migravit ad Christum. Post hujus obitum nonnulli percussi fuimus peste non quidem ad mortem, sed ad purgationem peccatorum ut spiritu. Ultimo autem percussi sunt duo layci
f.c. 20. habitantes in domo, et hinc ablati cum ducti fuissent ad propria, et ipsi morti debitum persolverunt. Et ut prefata visio non delusoria sed certissima probaretur, cum Dominus finem tribulationis nostre imposuisset, mox pestis ipsa immanissima circumastantes villas invasit, incipiens a Nervesia in qua multas familias de terra delevit, similiter et in Glavera in qua quidem infra mensem ut nobis relatum est centum triginta quinque personas extinxit utriusque sexus. Hujus etiam prioris tempore orta est guerra inter Dominium et Dominum Paduanum Dominum Franciscum videlicet de Cararia, quem captum cum duobus liberis plectentes mortis sententia ceperunt civitates Paduam et Veronam quas ipse tyranus possidebat ante, necnon et Vincenciam que se sponte obtulit Venetis, et sic guerra finivit in qua tamen guerra conventus habitavit in monasterio sine damno, Altissimo protegente. -

Caput XIX. -

De nonnullis benefactoribus et eorum beneficiis factis monasterio sub ipso D. Symone de Pisis, priore Domus. -

Prefati prioris tempore Domina Menegina relicta quondam ser Johannis Bocho de Venaciis de confinio sancti Salvatoris ipsius civitatis obiit et legavit in testamento monasterio tam pro anima sua quam etiam viri sui

sui annuatim in camera imprestitorum ducatos XII. Unde prior de voluntate et consensu conventus juxta peticionem ipsius testatricis fecit participem animam prefati ser Iohannis unius missarum que indifferenter celebrabuntur in domo perpetuis temporibus ut patet in fine collectanei novi mea manu notatus. Item prefati prioris tempore dominus Iohannes Cornario quondam domini Almoro de confinio sancti Vitalis de Venetiis reliquit in testamento suo monasterio in camera imprestitorum annuatim ducatos XV, cujus anniversarium juxta peticionem suam, ter in ani circulo est notatus. Item eodem tempore dominus Bartholomeus Georgio nobilis et ipse civis Veneciarum cum esset socius prefati domini Iohannis et essent in Damasco negociatores, simul infirmitati in una domo reliquit et ipse in testamento suo nobis in camera imprestitorum ducatos XV annuatim. Sed parentes in dolo distulerunt prefatam pecuniam ascribere monasterio reddentes tamen interim juxta legatum. Sed post aliquos annos sub domino Iohanne de Restis me abscente moverunt litem parentes et redditum subtraxerunt. Tandem invicto conventu ut ita dixerim convenerunt fratres ex pacto cum ipsis parentibus, et acceperunt pro totali legato ducatos centum tantum. Hujus tempore prioris, dominus Thomas de Talentis florentinus natione, sed civis Veneciarum dedit unam pulcram casulam de zambelato (camelloto) viridi, fulitam cum ceteris ornamentis. Hic etiam reliquerat in testamento bona sua ordini si recepisset monasterium sancti Andree de Veneciis vel aliud monasterium in aquis Veneciarum que bona ascendebant ad valorem ducatorum VII M et ultra. Et si ordo non reciperet darentur ordini montis Oliveti suscipiendo locum in dictis aquis, et
c. 80. sic ortum habuit memoratus ordo in civitate Veneciarum suscipiens locum sancte Helene prope litus. Item hujus tempore magnificus miles dominus Iacobus Peton civis Tarvisinus dedit monasterio pulcram casulam de veluto azurino cum camiso ceterisque sacerdotalibus ornamentis. Item tempore prefati prioris egregius miles dominus Petrus Dymo nobilisque civis Veneciarum legavit in testamento suo monasterio in camera imprestitorum annuatim ducatos duos. Hujus tempore domina Blancha relicta quondam

domini

Domini Iohannis de Busco de petra rubea civis tarvisini fecit de voluntate filii sui Ieronimi qui tunc intravit ordinem predicatorum solemnem donationem inter vivos retento sibi usufructu in vita sua de una domo magna in civitate tarvisii cum suis pertinentiis in contractu que dicitur la Panciera. Que domus postea vendita est ut infra patet. Item de uno manso pulcro extra portam sanctorum quadraginta. Qui mansus venditus fuit me absente et pecunia reposita est apud prefatum dominum Franciscum Sandei apud quem etiam nonnulle alie pecunie possessionum venditarum deposite sunt ut patet infra. Et quia prefatus frater Ieronimus factus est episcopus Nacuniensis in partibus Armenie movit litem post obitum matris volens injuste repetere que prius cum matre obtulerat domino illo instigante qui cuncta bona nequissime odit. Unde ex quadam conventione facta inter ipsum episcopum et conventum in presencia potestatis tempore domini Iohannis de Restis prioris domus obligavit se conventus dare eidem annuatim ducatos XV pro suis necessitatibus de qua conventione patet publicum instrumentum. Tempore etiam ipsius D. Symonis prioris domina Helena relicta quondam nobilis et magnifici militis domini Francisci de la Turre de Medyolano in suo testamento reliquit monasterium heredem bonorum suorum. Ex qua hereditate habuimus primo domum antiquam valde que nunc facta est nova ut infra patet que est in contracta sancte Marie majoris. Item habuimus aliqua utensilia domus, Item nonnullas pecias terre in villa de Fontanis, que tamen vendite sunt et satisfactum est creditoribus prefati domini Francisci et ipsius domine Helene. Item habuimus aliquos agros juxta menia civitatis in contracta sancte Bone, unde obligamur singulis annis dare monasterio sancte Margarite ordinis heremitarum duos cereos librarum X in pondere, et pauperibus sacerdotibus libras decem parvorum venetorum, Hujus etiam tempore dominus Franciscus Amati et frater ejus, videlicet dominus Amatus Amati, ceperunt devotionem in loco isto. Unde ab anno M°CCCC°VI° (1406) vel circa usque nunc annuatim solvunt omnes candelas cereas necessarias in ecclesia et torticios.

Cfr. Bolland. t. II iunii, p. 366.

Item

Item fecerunt fieri fenestras vitreas chori monachorum atque conversorum. Item fecerunt fieri banchos ante ecclesiam et pavimentum portici ante ecclesiam.
v. 21. Item fecerunt fieri pavimentum stratum lapidibus vivis ante ecclesiam. Item pluribus annis in quadragesima singulis ebdomadibus singulos propinabant ducatos pro piscibus necessariis pro conventu. Item dederunt mutuo priori petenti pro aliquibus necessitatibus ducatos quinquaginta, quos postea elemosinaliter remiserunt nobis. Hujus tempore anno videlicet M°CCCC°VI° (1406) Reverendissimus pater et dominus Dominus Angelus Corario cujus memoriam in consecratione ecclesie supra feci, cum esset cardinalis factus per Dominum Innocentium, decedente ipso Innocentio creatus est Papa vocatus est Gregorius XII. Qui post duodecimam diem assumptionis sue scripsit epistolam Antipape vocato Benedicto pro reformatione ecclesie et unione fienda. Cui antipapa ipse apologeticam de Marsilia destinavit epistolam, in qua videbatur assentire, sed ut exitus rei probavit dolose totum exterius ostendebat. Hic dominus Gregorius fecit dominum presbiterum Antonium David superius memoratum episcopum Phani, cui plurimum renitenti, in virtute sancte obedientie precepit quatenus absque dilatione assentiret et regimen animarum sibi celitus commissum susciperet. Qui mox ut jussa recepit summi Pontificis caput humiliter inclinavit et dignitatem suscepit presulis. Ubi sedens post annos plusimos in episcopatu suo quievit in Domino ut infra dicetur.

Hic etiam prior emit de pecunia possessionum inutilium domum in Tarvisio in contracta que dicitur la roia. Tempore namque ipsius vendite sunt possessiones de
Sove Podigliano, et Archadis, et novelle de Cusignana, quia propter inopiam personarum et impossibilitatem domus ad sustentandum et reparandum efficiebantur inutiles paulatim. Unde habita licentia Reverendmi patris D. Stephani memorati prioris Carthusie vendite sunt et precium ipsarum positum est apud dominum Franciscum Sandei ut dictum est et dicetur. Tandem hic prior cum esset antiquus pariter et infirmus petivit absolutionem in capitulo generali per litteras, anno Domini M°CCCC°VII° (1407) et optinuit. Prefato igitur absoluto et commissa confirmatione future electionis prioribus Luce et Pisarum, conventus elegit Dominum

Prior 17us 1407. Auctor Cronice. Antonium dictum de Macis de Clarencia professum Domus qui tunc erat procurator. Unde orta lite prefata inter epis copum Pa[illegible]iensem et conventum istum ut supra dictum est, citatus ad curiam adiit que tunc erat in civitate Lucana tempore videlicet Domini Gregorii memorati Pape, ubi quidem paulo ante venerat pro unione tractanda Ecclesie, sed nil factum est ut infra dicetur. Cum igitur prior stetisset per bimestrem et ultra et aliqualem noticiam illius monasterii accepisset et amicorum illius Domus inde rediens duxit secum III monachos et unum conversum de conventu Januensis monasterii qui fuerant a Rectore Janue

f. c. 21a) propter Papam expulsi quibus dominus Franciscus Sandei expensas tribuit, et in adventu ipsorum nimium letus effectus induit eos per optime et prior ivit ad capitulum generale precipue ad instanciam Domini Mantuani quia per litteras rogaverat eum ut instanter apud patres diffinitores pro receptione nove fundationis. Nam in ipso capitulo decretum est ut ipsa fundatio susciperetur factusque D. Nicolaus de Padula venerabilis pater Rector illius Domus fundande. Igitur cum ipse prior Domus esset in capitulo, conventus Luce instantissime petivit absolutionem prioris sui. Et quia necesse erat ut conventus exaudiretur prior Carthusie et ceteri diffinitores decreverunt facere permutationem propter bonam causam, unde fecerunt priorem Domus Luce

Prior 18us 1408. D. Nicolaus de Petra S.ta prefatum D. Antonium, et hujus Domus D. Nicolaum de Petra sancta quem absolverant de prefata Domo Luce. Hujus tempore vendite sunt possessiones de Vulpago, silva et castagneto et unus mansus in Nerwesia et mansus positus in contracta sanctorum quadraginta superius memoratas, et pecunia reposita est apud Dominum Franciscum Sandei. Hic prior sequenti anno ad instanciam maximam conventus et benemeritus absolutus est in capitulo generali, factusque est

Prior 19us 1409. D. Johan. de Restis. prior D. Johannes de Restis Medyolanensis absolutus tunc a Domo Medyolanensi. Hujus tempore Domina Juliana filia quondam ser Ricii prenotati de Glavere fecit donationem monasterio de una ripa posita in villa Glavere, plantata, vitigata et prativa, cum aliquibus oleis retento sibi usufructu in vita sua tantum. Item dedit ipsa tempore D. Bartholomei de Forojulii prioris pro uno calice pro capella patris sui, ducatos XII, que est capella sancti Petri. Hujus tempore Dominus Franciscus Sandei memoratus promisit dare monasterio annuatim ad placitum tamen pro necessitatibus

-sitatibus domus sponte et non coactus, ducatos centum quinquaginta. Quod quidem fecit usque ad ultimum diem vite sue et ultra donec heredes aliter disposuerunt ut patebit infra. Hujus prioris tempore cum esset curia ubi supra pro unione sancte Eccle-sie non solum unio ut sperabatur minime est facta, sed insuper cardinales irati propter creationem novam quorumdam cardinalium recesserunt a summo Pontifice, et concordantes cum cardinalibus scismaticis congregaverunt concilium in civitate Pisarum habito adjutorio Florentinorum et hoc ut ferebatur ad instanciam domini Baldassar Cossa tunc cardinalis Bononie et hoc absque consensu summi Pontificis et novi electi imperatoris. Multa quidem in ipso concilio gesta sunt sed causa brevitatis pertranseo. Presertim quia diversimode sonabant in ore personarum licet tunc essem in domo Luce; sed veritas celabatur ut plurimum. Convenerunt igitur cardinales et deponentes ut potuerunt summum Pontificem et antipapam elegerunt anno videlicet M° CCCC° IX° (1409) die XXIIII° junii dominum Petrum de Candia cardinalem tunc Mediolanensem,
f. 92. de Ordine Minorum, quem vocaverunt Alexandrum. Fuitque ille vir satis bone fame magneque sciencie ita ut tempore suo non esset ejus similis juxta communem famam. Sicque prefati cardinales dum vellent unionem Ecclesie facere ea divisione fecerunt trivisionem (esse?), nam aliqui sequebantur ipsum Alexandrum, alii antipapam, alii vero Gregorium. Tunc Reverendissimus pater D. Stephanus prior Carthusie memoratus cupiens uni-onem Ordinis nostri, accessit personaliter ut fuerat ordinatum in domo Argentine, ubi celebrato privato capitulo humiliter et devote renunciavit Prioratui Carthusie et similiter alter qui tunc preherat in Carthusia. In sequenti vero Capitulo proxime celebrato facta electione per conventum Carthusie electus est Reverendissimus pater D. Johannes de Griphemont tunc prior Parisiensis qui fuerat in concilio Pisano cum Priore Fontis missus ab Ordine. Unde in ipso capitulo generali dederunt obedienciam Ordinis prefato Alexandro quamvis plures in Ordine tenerent in consciencia dominum Gregorium memo-ratum Papam. Sic enim videtur placuisse Gregorio et per consequens ascendisse.

Caput XXum

De obitu Alexandri et electione sequentis et de alio Priore domus etcetera; necnon et guerra regis Ungarie et nonnullis beneficiis susceptis in ipsa guerra ac etiam de morte Domini Francisci Sandei. —

Caput 20. -

Anno M°CCCC°X° (1410) circa principium mensis maii prefatus Dominus Alexander obiit in civitate Bononie ut fertur veneno necatus. Ubi post ejus obitum facta est alia de Papa electio in qua omnes Cardinales convenerunt in Dominum Baldassar Cossa prefatum quem Johannem nominaverunt. Que quidem electio qualis fuerit exitus comprobavit. Licet videatur predicta fuisse per abbatem Johachim, quem in forma subdyaconi depinxit cum signo suo et prima littera nominis ejus scilicet B. Sed revertamur ad propositum nostrum. Prior igitur memoratus D. Johannes de Restis cum in quadam (quamdam) infirmitatem gravissimam et incurabilem incidisset, consentus absolutionem infra annum petiit et optinuit. Et electione facta

Prior 20us 1410 D. Silvester profess. D.

anno quo supra fecerunt priorem venerabilem patrem D. Sylvestre (Silvestrem) monachum domus licet tunc professum atque Vicarium domus Luce, qui paulo ante propter scisma de Domo Vallis pesii fuerat absolutus. Hic cum per annum rexisset laudabiliter monasterium obiit anno vite sue LXXIIII (74) in die nativitatis sue videlicet in festo beate virginis Catherine. Nam in vigilia ipsius fecit rationem cum procuratore cum esset infirmus me presente qui tunc ipsis diebus reversus fueram ad domum. Et inter aliqua sua colloquia sic astantibus dixit: Ego inquiens, in die sancte Catherine natus sum in hunc mundum, utinam Dominus ~~Michael~~ michi concedat ut tali etiam die exutus carnis ergastulo, de isto miserabili seculo cum pace possim exire,

v. C. 22°. Sicque ut petivit est factum. Exaudivit enim preces servi sui Dominus, et desiderium cordis ipsius non negavit illi. Quoniam juxta vocem psalmigraphi voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet et salvos faciet eos. Nam et iste pater circa horam sextam assumptis Ecclesie armis sacre unctionis videlicet absolutionem summi Pontificis a Vicario, Ordini plenissime jam concessam, cunctis astantibus fratribus cum ab omnibus veniam petisset humiliter migravit in pace. Vocato igitur priore Bononie pro

Prior 21us 1411. D. Donninus prof. Papie

confirmatione future electionis factus est D. Donninus (DONNINUS) prior professus Domus Papie sed hospes hujus domus, anno M°CCCC°XI° de mense Decembris. Ipso anno orta est gravissima guerra inter Dominum regem Ungarie

noviter

noviter electum ad imperium et dominium Venetorum. Qua tribulatione compulsi
sumus monasterium relinquere, et ire Venecias relictis II conversis ad custo-
diam domus. Cum autem applicuissemus ad civitatem prefatam cum non
haberemus locum ad habitandum, dominus Franciscus Amati, superius nominatus,
domum suam aptissimam prestavit in capite Muriani, cum orto amenissimo,
et talis tribulationis tempore valde consolativam, et alia nobis beneficia tunc
helemosinaliter propinavit. Sed dominus Franciscus Sandei solvit primo naute
qui nos cum rebus illis (sic) conduxerat, ducatos XVIII. Cetera tamen beneficia que
tunc prestitit numerare qui potest? Ipse namque frumentum, vinum, oleum,
caseum, piscesque pro magna parte largiflue ministravit. Immo et utensilia que
nobis tunc fuerant necessaria aut precio empta mittebat, aut certe de domo
sua ut filiis propinabat. Et quia noverat nos mestissimos propter eventum guerre,
benivola nos crebrius visitatione fovebat. Dubitantes autem ne nimium guerra
protraheretur prior disponebat conventum dividere optenta licencia tunc a
R.do patre D. Stephano priore Papie auctoritate videlicet capituli generalis qua
fungebatur. Et cum pervenisset ad aures ipsius domini Francisci concito gradu
ad nos properavit suisque dulcissonis faminibus confortavit dicens: Nequaquam
faciam vos hinc abscedere nisi pace ab alto concessa, velitis ad monasterium
proprium redire gaudentes. Neque enim pavere debetis sed confidatis in Domi-
no quia nichil omnino nobis deerit accidente necessitate, nisi forte quod absit
michi prius et filiis meis. Ego enim sum capsa vestra. Et ideo urgente necessi-
tate nisi aliunde vobis providerit pius Deus ego nequaquam deficiam juxta
posse. Placet tamen ut etiam ceteri benivoli lucrentur vobiscum in Domino sub-
veniendo cum libuerit eis. Quod enim vobis superfuerit apud me aliis pauperibus
ministrabo. O qualis hic benefactor magnificus fuit merito peramandus. Facies
enim ejus ut sol tenebris effugatis in ortu suo rutillat celo sereno, ita egentes
absque rubore provocabat ad petendum subsidium elemosine, quoniam
hylariter cunctis petentibus elemosinas ministrabat. Unde et cum prefata cons-
c. 23. truerentur hedificia monasterii hortabatur dulciter provideque ut opus Dei
solicite fieret, et de sumptibus nil timerent. Et quod insolitum est pene

cunctis

cunctis laycis, in bonis actibus nunquam voluit apparere patronus. Quod qui-
-dem patet perlucide, quia nunquam voluit arma vel signa cognationis
ponere in his edificiis domus, sed Salvatoris imitatus viam nemini volebat
fieri notum quod ipse construeret que premisi, solius Dei contentus testimonio
a quo celeste premium expectabat. Adveniente autem tempore quo solvere
debuit debitum universe carnis, graviter infirmatus est decidit que in lecto oppres-
-sus nimia sompnolencia nec poterat excitari. Ad quem cum accessissem si
vellet ut alias mecum consueverat confiteri, non potuit licet in vigilia Domini-
-ce Ascensionis id fecerit et sacram heucaristiam suscepisset de manu mea. Reco-
-gnovit me tamen astantem quia semper lucidum habuit intellectum. Nec
tunc ordinare aliquod potuit aut condere testamentum. Sed per annos plurimos
ante fecerat testamentum in quo legabat monasterio annuatim ducatos quin-
-quaginta. Et quia paulo ante infirmitatem ut michi dixerat et filio suo secundo
scilicet Domino Thome, et domino Nicolao Guidizoni genero suo habebat inten-
-tionem ordinandi quod domus ista haberet sufficientes redditus pecuniales
pro uno conventu, sicut arbor bona non potest malos fructus facere, reliquit
post se fructus bonos Deoque placitos ut mirus, videlicet V filios mares et
duas filias nuptas. Quorum filiorum hec sunt nomina: scilicet Dominus
Iohannes primogenitus, Dnus Thomas, Dnus Antonius, Dnus Philippus et Dnus
Henricus. Hi ergo egregii viri volentes patris adimplere desiderium, nec-
-non et pro remedio animarum suarum, cum prior prefatus adiisset eos
post reditum nostrum ad monasterium volens habere aliquam promissionis
ipsorum certitudinem quam quidem promissionem fecerant in studio ipsorum
coram priore et me, absente tamen uno ex ipsis. Sed cum omnes iam essent
simul convenerunt in unum, et licet ante ab ipso prioris obitu usque ad
diem illam annuatim pro necessitatibus monasterii dederint conventui ducatos
III centum, tamen firmantes promissionem fecerunt unum scriptum manu
Domini Thome supradicti cum subscriptionibus aliorum fratrum suorum in
quo se obligant dare conventui ab ipso anno usque ad annum MCCCCXIX (1419)
inclusive pro victu dicti conventus ducatos CCC annuatim. Et post illud tempus
obligaverunt

obligaverunt se daturos nobis ad requisitionem conventus ab ipso anno et deinceps annuatim pro victu nostro ducatos CCCC, quos sponte et libere donant monasterio vel si magis placet infra duos annos inclusa pecunia deposita apud eos possessionum venditarum ducatos V mille V centum, LXXXVI et grossos ad nichilando tamen legatum factum a patre et includendo in hac premissa pecunia, de qua donatione seu obligatione plenius patet in diornali domus et in ipso scripto prefatorum dominorum et heredum ipsius pie memorie domini

pc. 23: Francisci. Qui heredes patris sequentes vestigia in cunctis per magnifice erga
// monasterium et totum ordinem se exhibent benivolos, atque benefactores precipuos perseverantes usque nunc cum Dei altissimi adjutorio, et perseverabunt usque in finem ut spero. Pater autem habuit monachatum in domo et mater ipsorum necnon et antea (anteriorly?) qui postea hinc decessit habuerit anniversarium in locis suis ut bene merentur. Hujus prioris tempore dum esset guerra magister Petrus Barberius obiit qui jam XL^a annis elapsis amore Dei servivit monasterio in arte sua, et reliquit nobis unam clausuram pulcram in Vervesia, sepultusque est in cimiterio nostro cum licencia capituli generalis ut bene meruit. Prefati prioris tempore dominus Jeronimus de Mulino nobilis civis Venetiarum de confinio sancte Marie Magdalene reliquit in testamento suo ducatos quinquaginta. De quibus fratres ipsius ut commissarii de voluntate conventus emerunt in camera imprestitorum ducatos C, pro quibus habemus annuatim ducatos III. Hujus etiam prioris tempore domina Honesta relicta quondam domini Balduvino (i?) de Venetiis fecit donationem monasterio de campis octo vel circa (leone?) plante (cas) vitigate in villa de Viginazuo, conditionaliter tamen quod non possent vendi, alienari vel livelari. Hujus tempore facta est domus in castro Carbunarie, videlicet in manso nostro coperta tegulis et domus alterius mansi ubi stabat Johannes novellus, et domus Johannis Furlani coperta cupis, combusta prius ab exercitu Ungarorum in villa Parvesia. Item fuerunt empta multa animalia bovina pro possessionibus facta treuga que facta fuit MCCCCXIII (1413) de mense aprilis. Hujus etiam tempore incepta est domus nova in Larvisio factaque est usque ad primum solarium et ultra, et

ligna

ligna in nemoribus preparata. Hujus tempore Martinus de Petra rubea vocatus sanctus civis Tarvisinus, fecit Donationem unius mansi et unius ripe terre plante [tote'] vitigate et aliquibus pulcris olivis, que quondam fuerant Domini presbiteri Gabrielis de Valle dobbiadini in qua sunt predicta posita, retento usufructu in vita ipsius et duarum sororum ipsius domini presbiteri Gabrielis que sunt mulieres antique. Hujus etiam tempore domina Francesca relicta quondam ser Bruvilani antedicti reassumpsit ad instanciam conventus mansum quondam viri sui regendum et custodiendum, cum ipsa vivente haberet usumfructum et nos expensas. Ipsa tamen decedente donatio nobis facta quondam per virum suum solida permanebit ut supra. Anno M°CCCC°XV° (1415) in capitulo generali cum prefatus prior pondus regiminis fere non sustinens animique sui optaret quiete perfrui magnis institit precibus apud conventum quatenus ejus absolutionem a capitulo impetraret. Quibus tandem precibus annuentes una cum ipso omnes licet invicti [viti!] scripserunt Capitulo pro ipsius absolutione, qua obtenta petebant humiliter sibi dari in priorem domus venerabilem patrem D. Bartholomeum de Forojulii. Et sic obtinuerunt ut petierunt. —

Caput XXIum

De D. Bartholomeo premisso de ForoJulii scilicet de Civitate Austrie et de accidentibus tempore suo. —

Prior 22us 1415 D. Bartho. de ForoJulii

Anno igitur M°CCCC°XV° (1415) prefatus pater post capitulum ad domum istam appulit. Qui cum adhuc esset in Venetiis procurante domino Johanne (c. 24.) Sandei, R.dus in Christo pater dominus episcopus* benignus, de ordine Minorum devotissimus ordinis dedit atque donavit monasterio pro constructione domus nove predicte ducatos centum. Item dominus Thomas Sandei dedit pro simili causa ducatos quinquaginta ante adventum tamen prioris cum esset tunc procurator. Item dominus Henricus Sandei fecit fieri horologium ferreum et campanam tempore tamen D. Donnini. Anno Domini MCCCCXVI°* dominus Antonius David episcopus memoratus Phani, ad ultimum vite hujus deductus plenus virtutibus et sanctitatis fama reliquit in testamento suo licet diu ante condito partem bonorum suorum ex quibus habuimus infrascriptos libros et primo unum volumen

in quo

in quo est: Pars nova biblie.
Item tertium sentenciarum duplicatum in duobus voluminibus.
Item primam secunde et secundam secunde beati Thome in uno pulcro volumine.
Item librum originalium omnium sanctorum.
Item expositionem super Apocalipsim. — Item tractatus logicales.
Item transitum beati Ieronimi. — Item pastorale beati Gregorii.
Item passionem, translationem et miracula sancti Marci Evangeliste.
Item sermones epistolarum dominicalium secundum fratrem Guillelmum de Lundena.
Item librum de sacramentis. — Item librum de sacramentis Hugonis.
Item opus magistri Hugonis de sancto Victore de meditatione. — Item Climacum.
Item librum confessionum beati Augustini. — Item summam confessoris.
Item librum Evangeliorum. — Item librum Linarii (hymnarii?). — Item regulam beati Francisci.
Item ordinem vivendi beati Ieronimi ad Eustochium. — Item duo psalteria unum majus (ad (alium?) minus).
Item officium in quo sunt orationes misse. Item summam de casibus que appellatur
Magistrucia. — Item habuimus unam planetam seu casulam de velusio viri-
-di cum cruce aurea et ceteris ornamentis. Item aliam casulam de serico rubeo
et viridi, cum cruce aurea recamata cum III ammitis pulcerimis et uno pani-
-culo. Item albas III, una cum manichis recamatis pulcerimis sine gramitis
v.c. 24?) et aliquas cum gramitis sericis. Item bursas III corporalium pulcerimas.
Item aliam partem unius burse cum crucifixo ad pacem sumendam recama-
-tam. Item cingulos IIII. Item unam casulam subtilissimam de serico
albo ad iter aptam, fulcitam ex integro, et omnia devotissima. Item cervi-
-calia II, unum de velusio rubeo, alium de serico. Item brachium medium de
velusio viridi et medium de serico rubeo, et gramoiata II de serico et pani-
-celis aliquibus. Item habuimus ducatos L X. Item dimisit annuatim pro
pitancia conventus in die anniversarii sui ducatos II. Item dimisit quidam
vetule que serviebat sibi ducatos IIII centum, e quibus in vita sua det (debet?) habere
singulis annis ducatos XII, et post mortem suam tercia pars residui perveniet
ad monasterium, etcetera. — Huius prioris tempore dominus Petrus Raimondo no-
-bilis civis Veneciarum obiit qui reliquit in testamento suo ante per annos
condito

Maurocenus = hodie: Morosini

condito, monasterio nostro in camera imprestitorum ducatos M, pro quibus habemus annuatim ducatos XXXª. Ipso anno et tempore prelibati prioris de mense octobris nobilis domina Elena relicta quondam nobilis viri domini Petri Maurocено dedit pulcerimam casulam de serico rubeo, auro contextam cum omnibus ornamentis, videlicet stola, manipullo ornata pulcerimis margaritis et camisum, necnon et calicem solempnem, argenteum, cum smaltis et cum bursa pro corporalibus etiam ornata pulcerimis margaritis et duobus panicelis. que quidem facit ad procurationem nepotis sui videlicet domini Andree quondam domini Michaelis Mauroceni. Item quedam alia domina ejusdem cognationis in suo testamento legavit monasterio ducatos XXXª. - Hujus etiam tempore magnificus miles dominus Manfredus quondam domini Hensedisii comes Tarvisinus et dominus Collalti etcetera, cum ipse remanserit heres fratrum suorum et administrator seu comissarius quondam domini Basilii fratris sui tali modo ut fertur, ut ipse de bonis prefati fratris sui possit libere disponere et ordinare donec filius postumus ipsius domini Basilii sit annorum XX, de quo spacio non tenetur reddere rationem nepoti suo ac si pater fecisset et ordinasset illud. Ideo ad instantiam nostram fecit fieri instrumentum manu ser Ieronimi quondam domini Francisci de Glavara notarii in quo instrumento ratifficat ex parte sui et aliorum fratrum suorum necnon et memorati nepotis sui omnia bona mobilia et immobilia habita actenus a predecessoribus et parentibus suis usque ad diem illam quam confectum est et stipulatione solempni firmatum instrumentum prefatum coram testibus ut patet ibi.

Caput XXII. -

De concilio congregato in Constancia, et de unione Ecclesie sancte ablato inveterato scismate et creatione summi Pontificis, et de episcopo Bononiensi Ordinis nostri. -

1414 Anno Mº CCCCº XIIIIº (1414) predictus dominus Baldassar Cossa dictus Iohannes Papa ordinavit una cum novo electo ad imperium, illustrissimo videlicet domino domino Sigismundo regi Ungarie et Romanorum, ut celebraretur concilium in civitate Constancie, ad quod etiam dominus Gregorius Papa condescendit multipliciter approbando

f. c. 25. approbando. Ad quod concilium primo adiit ipse Johannes* cum cardinalibus suis, et missa Spiritus sancti celebrata videlicet XVI mensis octobris fuit facta prima sessio, et post adventum ipsius regis multa tractata factaque fuerunt. In hoc concilio patefacta sunt crimina et scelera prefati Johannis, depositus que ab omni jure papatus datus est ad custodiam sub manu illustris domini domini ducis Bavarie quondam novi electi imperatoris. (sic) In hoc concilio dominus Gregorius misso magnifico domino Carulo domino Ariminensi et aliquibus suis cardinalibus et prelatis renunciavit plenissime papatui. quam renunciationem concilium libentissime acceptavit, fecitque ipsum legatum in partibus Marchie, magnisque privilegiis dotavit. Unde cum percepisset abrenunciationem factam ut supra celebrata missa in pontificalibus in civitate Ariminensi ut fertur coram populo deposuit ornamenta papalia dicens cunctis audientibus: Ego non sum amplius papa. Baldassar etiam dictus Johannes coram omnibus renunciavit juri suo, quem sacrum concilium denunciavit esse symoniacum notorium, bonorumque et jurium necdum romane ecclesie sed etiam aliarum ecclesiarum, et piorum locorum dilapidatorem notorium, malumque spiritualium et temporalium ecclesie administratorem, et dispensatorem fuisse et esse, et suis detestabilibus inhonestisque vita et moribus ecclesiam Dei et populum christianum notorie scandalizantem, ante ejus assumptionem ad papatum, et in [illegible] et alüs incorrigibilem denuncians ipsumque et omni ejus administratione spirituali et temporali deponentes, ipsumque ad standum sub custodia tuta serenissimi principis domini regis Romanorum decrevit quamdiu dicto concilio pro bono unionis et ecclesie Dei videbitur condempnandum fore, et eadem sentencia condempnaverunt. Alias vero penas quas pro dictis criminibus et excessibus inferre deberent juxta canonicas sanctiones dictum concilium suo arbitrio reservavit, declarandas et infligendas secundum quod rigor justicie vel misericordie ratio suadebit.

Hujus tempore cum civitas inclita omnique scientia decorata Bononie viduata esset Antistite, convenit ut moris est illius civitatis in consilibus populus ad electionem. Initoque consilio, solempniter concordarunt pene omnes in virum tunc venerabilem Dominum Nicolaum priorem Bononie domus nostre. (Hic vir fuit ex nobili et honesta familia de Albergatis de Bononia qui postea fuit creatus cardinalis titulo sancte crucis in Jherusalem, et est sepultus in domo nostra carthusie Florencie.) Qui tandem plurimum

renitentem

* propter premissa dicta crimina videlicet [illegible] et inutilitatem et [illegible] ad papatum, et omnis iis ... ut.

renitentem, timentes ne clam fugam arriperet domum undique populo circumdante vi licet honesta, ad Dominorum palatium deduxerunt ubi fida honestaque custodia includentes donec preberet eis desideratum assensum. Ipse vero cupiens pio dolo populum ipsum decipere dilationem pariter et liberationem preoptans, imitatus quondam sanctissimum Hugonem Lincolniensem episcopum ordinis prelibati, antequam de monasterio duceretur, dixit
f.c.25v) se nullatenus assentire illis nisi prius consensus adesset prioris Carthusie. Dum igitur pararentur solemnes nuncii, premisit ipse electus clancule fidum nuncium ad ipsum Dominum Carthusie rogans et obsecrans lacrimabilibus litteris ne preberet consensum, timens ne forte tanti regiminis opprimeretur gravedine. At cum nuncii festinato applicuissent gradu ad memoratum priorem Carthusie, et Bononiensium exposuissent vota fideliter, ipse vir Deo plenus dulciter ac benigne suscipiens, similem apologiam dedisse fertur. "Experiar inquiens ut dominus dedeq- que sit voluntas ejus, et tunc non modo meum sed Dei dabo responsum. Et cum plus solito coram Altissimo deprecationem flamigeram premisisset, tale Domino proposuit paradigma. Domine si tua est voluntas que est invariabilis, ut pater noster presulatum assumat Bononie, da signum in bonum servo tuo petenti et crastina ut totus videlicet conventus noster Carthusie nemine discrepante interrogatus consenciat, sin autem pars saltem contradicat omnino.

Mira res prorsus insolitaque nostris temporibus: Mane igitur lucescente missaque conventualiter celebrata Paracliti Spiritus, congregatis fratribus domus Carthusie proposuit R^dus Pater prior cunctis audientibus vota premissi populi de facto electionis. Tunc omnes nemine discrepante univoce priori dederunt responsum dulcissimum, ut electus videlicet antistes intrepide regimen oblatum omnino assumeret, quia Domini erat voluntas. Quo cum audisset pater Carthusie, Vere inquiens Domini est voluntas, quoniam talem Domino protuli propositionem, sicque ambasiatoribus certus de voluntate altissimi assensum prebuit et responsa. Illi vero acceptis epistolis pii patris magno cum gaudio ad propria remearunt. Sicque pater ipse admodum Reverendus tandem invicte ~~[illegible]~~ sumpsit? officium lacrimabiliter presulatus, Deique magno fretus auxilio, civitatem sibi commissam, a multis mirabiliter peccatorum purgavit spurcitiis, et in infulis sumptus Cartusiense

propositum

propositum non declinavit. Hujus vitam et sanctitatem ut fama sonat crebrius fere per totam Ytaliam si scribere vellem, omnino volumen excederet et ideo aliis relinquo scribenda, que oculis spectant cotidie quanta Dominus mirabilia per servum suum operatur atque magnifica in civitate premissa. Hec tamen pauca posteris nostris exempli gratia scripsisse sufficiat. -

Anno M°CCCC°XVII° (1417) dominus Angelus Corrario quondam Gregorius Papa cum esset in partibus legationis sue jubente Domino in pace quievit. Et cum essent Cardinales dispositi ad electionem summi Pontificis accedere, nunquam potuit eorum voluntas concurrere nutu Dei ut fertur, donec eis nunciatus fuit obitus felix premissi Domini Angeli prout michi R^dus pater dominus episcopus Tarvisinus retulit. Unde clare satis apparuit a Domino factum, ne forte illo vivente aliqua pars adhuc seculi claudicaret. Quo facto ingressi sunt conclavim cum gaudio et Altis-
(c. 26.) simo concedente optatus finis pestiferi scismatis tunc mirabiliter affuit cum omnes unanimiter convenerunt in Reverendissimum tunc dominum Oddonem de Columpna Cardinalem, civemque nobilissimum romanum in die videlicet sancti Martini. Unde et ipsum in summum Pontificem assumentes Martinum appelaverunt. Et ex tunc Deo gratias pene totus christicolarum orbis eidem obedientiam dederunt verumque apostolicum romane sedis presulem cognoverunt. In premisso concilio multa laudabilia sunt a patribus instituta de quibus hic facere mentionem omnino nequeo, propter inopiam exemplariorum. In hoc concilio confutatus est magister Johannes Ussen et Jeronimus ejus discipulus, et alii cum suis pestiferis herroribus. Unde perdurantes in ipsa perfidia igne cremati sunt, sed ante mortem ipsorum semen pessimum in agro dominico in ecclesia videlicet in partibus Boemie, et usque nunc multi eorum herroribus adherentes membra fiunt dyaboli. Quibus favet antiquus rex Bohemie olim rex Romanorum et ejus conjux. Deus omnipotens finem ponat herroribus ne fines invadat Ytalie et Dei ecclesiam laceret jam unitam. - Prefatus summus Pontifex inter alia decreta, que secundum instituit ut mendicantes non possint habitum sumere monasticum nisi cartusiensem, propterea de verbo ad verbum exemplar bulle hic infra notare curavi ad laudem Dei et Ordinis nostri:

Exemplar privilegii Domini Martini Papae V. —

« Martinus Episcopus servus servorum Dei et cetera... Ad futuram rei memoriam
« viam ambitiose cupiditatis religiosis potissime mendicantibus precludere cupientes
« ad alios Ordines monastichos presertim fucatis tamen coloribus asserentibus ob
« frugem melioris vite aut [arctioris?] arcioris observantie tam beati Benedicti quam Cister-
« ciense [ia!], camaldulenses, Vallis umbrense canonicorum regularium sancti Augustini,
« vel aliorum monastichorum Ordinum convolare nitentibus licenciam a Sede Apos-
« tolica, seu legatis ac nunciis ejusdem Sedis de transferendo se a mendicantium
« ordinibus ea ratione presertim, ut verisimiliter prout facti evidencia docet est
« putandum quod liberius degant dignitatesque et beneficia monasticha valeant
« (obtinere?) et extractis aliis causis honestati non consonis obtinentes ac volentes
« conservationem Ordinum mendicantium etiam providere auctoritate apostolica
« ex certa sciencia tenore presentium declaramus ac decernimus statuendum quod
« de cetero nullus religiosus de Ordinibus mendicantium quorumcumque cujuscum-
« que status, conditionis, vel religionis existat, quomodocumque autem qualitercum-
« que possit vel debeat virtute cujuscumque licencie ac indulti apostolici vel peniten-
« ciarie nostre curam gerentis, vel alia quamvis [avis?] auctoritate actenus etiam per
a.c. 26 « bullas apostolicas facultatum quarumvis, tam legatorum nuntiorum Sedis
« prefate, necnon penitenciarie hujusmodi pro tempore curam gerentis quam
« aliorum quorumcumque sub quamvis [avis?] potestate aut auctoritate maxime
« de transferendis fratribus aut aliquibus presertim Ordinum mendicantium
« professoribus in genere vel in spirito [specie?] ab ordinibus hujusmodi mendicantium
« ad monastichos sub quacumque verborum conceptione appareant admitti
« seu recipi per aliquos etiam superiores Ordinis seu monasterii aut loci monas-
« tichi [sic] seu aliter in monachum vel in fratrem alicujus ex ordinibus monasti-
« chis supradictis, vel aliis expressis et non expressis Ordine cartusiense [?] dum-
« taxat excepto, sub pena excomunicationis in quam tam recipientes quam recep-
« ipso facto incurrant, et quam ex nunc prout ex tunc contra quemlibet transgres-
« sorem quomodolibet in premissorum sentencia et auctoritate prefata proferi-
« mus in his scriptis et a nemine nisi duntaxat romano Pontifice preterquam
in mortis

« in mortis articulo excomunicati hujusmodi possint absolutionem et beneficium
« quomodolibet obtinere. Et nichilominus secus vel aliter facta non teneant
« aut nullius existant efficatie, roboris vel momenti. Decernentes etiam et volen-
«-tes quod si quis actenus virtute cujusvis licencie seu indulti hujusmodi fuisset
« receptus ad aliquem monastichum ordinem et habitum consuetum gestari per
« monachos talis ordinis suscepisset sive professionem emiserit sive vero non sub
« dicta pena teneatur in monasterio in quo receptus fuit etiam si beneficia eccles-
«-iastica seu rectorias ecclesiarum quarumvis obtineat stare in ejus totali voca-
«-tione in hujusmodi ordine monasticho et Altissimo deservire. Si quis autem
« pretextu hujusmodi licencie, cum habitu vel sine quomodolibet vagando ince-
«-dere monicionum (sic) penitencia teneatur et debeat infra terminum XV dierum
« a die monitionis hujusmodi computandorum ad ejus religionem et ordinem
« unde cum licencia vel sine recesserat remeare. Quod si efficere neglexerit
« post ipsum terminum, tanquam notorius apostata, et excomunicatus in om-
«-nibus et per omnia debeat per quemlibet reputari et tractari etiam per invo-
«-cationem auxilii brachii secularis quotiens fuerit oportunum. In futurum autem
« nullus ex professoribus alicujus ex ordinibus mendicantium hujusmodi ad aliquem
« monastichum ordinem Cartusiensium duntaxat excepto, possit aut debeat
« per quemcumque recipi vel admitti virtute alicujus licencie vel indulti abs-
«-que sedis ejusdem licencia speciali sub dictis penis. Et nichilominus secus
« facta non teneant ipso jure hujusmodi licenciis vel indultis, necnon consti-
«-tutionibus apostolicis et mendicantium ordinum predictorum etiam si de
« his specialis et expressa° ac de verbo ad verbum nostris litteris mentio foret
« et aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo liceat omnino
p.c.27. « hanc paginam nostre declarationis, decreti, statuti prolatorum ac voluntatem
« infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare
« presumpserit indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli aposto-
«-lorum ejus se noverit incursurum. Datum Gebenn. IIII° Kalendas augusti Pon-
«-tificatus sui [nostri?] anno primo. »

Anno Domini M°CCCC°XVIII° (1418) de mense junii horribile monstrum

et cunctis

et cunctis ut puto inauditum vel invisum fuit quod inferius inseram ut a Ser Jeronimo de Glavara notario publico habui et hic de verbo ad verbum posui. Nam fere pars tercia civitatis Tarvisii ex impetu ventorum maximorum corruit. Unde ecclesia sancti Nicolai quia tota fuit devastata et maxime coopertura ipsius, et libraria quia tota subversa. Muri qui inter fratres et moniales sancti Theoniste omnes cum hedificiis fratrum et major pars domorum contratae sancti Nicolai ruerunt, aut tecta sunt devastata, et similiter monasterium sancte Margarite habuit maximum dampnum. Naves insuper existentes in portu Tarvisii omnes fuerunt subverse. Et similiter in contrata sancte Tosche quia omnes domus corruerunt. Coopertura plumbi turis palatii et ecclesie ex magna parte sunt sublevate et etiam muri civitatis in aliquibus locis cum turribus sunt ruinati et multa alia maximaque mala et dampna fuerunt in dicta civitate que longa esse omnia calamo stringere et hoc hora XXa decifere per quartum hore duravit. Nam si moram pertransisset ad spacium unius hore, secundum opinionem multorum tota civitas fuisset subversa et habitatores interemisset. Sed Divina gratia suffragante non perierunt in civitate nisi V utriusque sexus. Et quia in die commemorationis beati Pauli hoc accidit, ordinatum est de cetero solemnem facere diem, cujus patrocinio creditur dominus misertus fuisse civitati. Unde fuit extimatum a pluribus dampnum civitatis et deliberatum quod non fieret quod destructum est et cetera pro I mille ducatis, computatis dampnis villarum quarum domos destruxit arboribusque eradicatis et blada que in campis erant interfectis quam pluribus.

Prefati prioris tempore anno videlicet M° CCCC° XIX° (1419) de mense marcii domina Christina relicta quondam ser Pauli de Regulo cancelarii Tarvisini reliquit in testamento suo nobis pro constructione supradicte domus nove habitationis nostre ducatos centum. Cui conventus concessit anniversarium die . . . . Necnon fecit participem unius orationis ex his que dicuntur in missis, ut ipsa petiverit. Item dominus Constantinus de Priulis nobilis civis Veneciarum et devotissimus dedit monasterio helemosinaliter ducatos quinquaginta. Hujus etiam prioris tempore anno
et mauve

et mense predictis circa horam sextam ut dicebatur egressus est ignis de palatio ducis Venecianum et invasit tectum plumbo coopertum beatissimi Marchi ipsumque
f. 27 | inseparabiliter omnino consumpsit, liquefacto plumbo et lignaminibus adustis. Unde indilate ceperunt de novo construere et asseribus interim propter pluvias provide cooperuerunt usque ad tempus.

Prior 23us. 1419. - D. Jeronimus professus majoris Cartusie. - Anno premisso in capitulo videlicet generali de mense maii prefatus prior absolutus est, factus que est prior Luce, et prior Luce scilicet D. Jeronimus professus domus Carthusie absolutus inde ad sui magnam instanciam ut ferebatur, ad instanciam tocius conventus domus nostre in ipso capitulo factus est prior hujus domus. Et ego frater Antonius de Grecia dictus de Macis cum essem vicarius in ipso capitulo factus sum prior licet indignus domus sancte Marie Scole dei prope Parmam, unde compulsus finem hujus opusculi dedi huc usque. Gratias igitur ago Altissimo qui dat omnibus petentibus bona humiliter et non improperat; Amen. —

Finis Chronice. -

Nota. - Cette chronique est suivie d'un petit traité intitulé: « Incipit tractatus de esu carnium compillatus anno 1486, contra detractores Cartusiensis Ordinis et prodefensione sancte religionis nostre, in domo hac Montelli. » J'ai séparé le traité de la chronique - Voir à la fin du premier les réflexions faites par celui qui a été chargé de copier le manuscrit à Venise. — Le traité semble faire suite au traité et être du même auteur. —

Incipit tractatus de esu carnium compillatus anno 1426, contra detractores Cartusiensis Ordinis et pro defensione sancte religionis nostre in Domo hac Montelli..

Adversum me loquebantur qui sedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum, Psalmo LXVIII. – Altissimus Dei filius ecclesie sancte sponsus his verbis conqueritur de phariseis legisque peritis quibus datum fuerat sedere in porta regni Dei dupliciter. Per auctoritatem videlicet judicandi et per quietem contemplandi. Que porta nimirum est scientia legis et mandatorum Dei de qua scribit celestium contemplator psalmus dicens: Hec porta Domini justi intrabunt etc.. Hujus autem scientie vel doctrine vinum indigne bibebant ipsi. Siquidem documenta veteris testamenti vino aptissime comparantur eo quod pungitiva fuerunt et pene temporalis metu a carnali quondam populo servabantur. Documenta vero nove legis seu novi testamenti lacti non immerito comparantur quoniam suavitate gratie et amoris servantur juxta illud canticorum primo: Meliora sunt ubera tua vino etc... Eisdem ergo verbis quibus sponsus celestis conqueritur de premissis facit et sponsa ejus cartusia de pseudo regularibus et secularibus clericis qui ad gustandum divine sapientie sunt admissi dulcedinem, quoniam effrontes non mediocriter facti condempnant stolide dicentes statum ejus periculosum existere quia suis languentibus in extrema necessitate ab ea non concedantur carnes. Et ex hoc satis arguunt imperite dicentes quod cartusienses ex defectu caritatis in tali casu veluti crudelissimi fratricide periculum dampnationis incurrunt. Idcirco non immerito querulose predicta sponsa cecinit ubi supra V° capitulo. Percusserunt me vulneraverunt me, tul-
+c.28.| -lerunt michi palium meum. Percusserunt me inquit molestando, vulneraverunt diffamando, tullerunt michi palium meum condempnando. Nam palium protegens ab extraneis algoribus est caritas. Hec enim est illa vestis nuptialis quam qui non habuit merito a regia fuit exclusus mensa, Mathei XXII° capitulo. – Condempnantur igitur eternaliter qui auferunt eam nisi celeriter resipiscant a suis livoribus. Non enim facilis venia inquit beatus Jeronimus prava dixisse de rectis. Percusserunt ergo baculo detractionis. Tullerunt palium unguibus fallacis oppinionis. Que tamen oppinio lucide intuentibus falsa est et prophana sapitque hereticam pravitatem cujus est in radice sua fantastica et mendosa, ut in consequentibus apparebit.

Quod

Quod enim sit falsa declaratur, quia quod ex summa fit caritate, non adi-
-mit caritatem. Cum ergo in Ordine sancto Cartusiensi carnes denegentur
quibuslibet regule subjectis virtute generalis statuti, constat quod non fit in
odium proximi, sed solo amore celestis sponsi, quo ad observationem constitutionis om-
-nes Cartusienses et singuli sponte se obligarunt. Ridiculum quippe et abusivum
est dicere, quod aliquis ad talem observantiam se solempniter obligaverit nisi
amore Dei. Sed illa caritas est suprema que Deum respicit pro objecto. Falsum
igitur erit asserere o detractor quod caritati adversentur predicti Ordinis filii, carnes
languentibus denegando cum id solum faciant ut profitentur, quod autem sapiat
heresim et inde prophana per hoc liquido declaratur, quoniam ut habetur ex sa-
-crorum traditionibus canonum hereticus est qui romane ecclesie adversatur
et novum dogma fingit in his que pertinent ad utilem fidelium statum. Utro-
-que ergo involvitur quivis predicte oppinionis auctor vel immitator tacite
vel expresse. Constat enim quod romana ecclesia que de Ordine supradicto tam-
-quam de pulcherrima et gratissima filia gloriatur, tolleravit et tollerat
approbavit et approbat jam annis CCCXLV statuta ipsius, ut patet in pri-
-vilegiis multorum sanctorum summorum Pontificum. Et ut e pluribus pauca
referam exempli causa. Alexander tercius priori et fratribus Carthusie scribens
ait: « Cum sitis religioni et honestati ferventer Domino dediti, et operibus caritatis
« intenti pretar comune debitum vos speciali prerogativa tenemur diligere et
« fovere, et vestris semper intendere comodis et augmentis. Inde est quod nos reli-
« -gionem vestram que per Dei gratiam circumquaque redolet odore virtutum,
f. c. 28² « volentes de die in diem robur et incrementum suscipere, et ad anteriora semper
« extendi, ea que capitulum generale Ordinis vestri provida circumspectione dispo-
« -suerit et ordinaverit etc.... auctoritate apostolica confirmantes rata et firma
« decrevimus in posterum permanere etc.... » – Item idem in alia littera: « Cum
« vos per Dei gratiam, multa preminentis gloria meritorum et vitam solitariam
« eligentes divine contemplationi artius (arctius?) intendatis, bonus odor religionis vestre
« ad id nos inducit, ut v. comuni et speciali debito coniuncti (convicti?) vestre debeamus in-
« -tendere, et jura vestra summopere conservare etc.... » Quartus quoque Alexander
predictus

predictus in generali capitulo congregatis scribens ait : « Mittens lumine sicut vesti-
« -mento Dei filius Dominus noster Jhesus Christus suam sacrosanctam ecclesiam,
« qui a tot videtur illustrasse luminibus, quot in ea constituit gradus et ordines
« virtutum insignes et cultus divini studio refulgentes. Inter personas siquidem
« alias, quas in laudem sui nominis virtus Altissimi ab antiquis temporibus usque
« nunc assumpsisse dinoscitur, illi quia precipui videntur fuisse, qui vestri sanc-
« -titatem ordinis sunt professi. Vigiles enim et solicitè ad hoc ipsi studuerunt
« assidue invenire, quod et sponsus celestis in eorum conscientiis haberet lectum
« floridum, et christiana religio de ipsorum conversatione angelica summeret
« sanctitatis exemplum, sede apostolica de hoc multitudinem spiritualis letitie
« sepe sepius consequente ita quod ipsa in eis tanquam in odore agri pleni cui
« benedixit Dominus sine intermissione delectans eos inter alios ecclesie filios
« precipue dilectionis amplexibus et gratiosi favoris affluentia confluebat mul-
« -tis nichilominus de diversitate fidelium ad hoc vacantibus, quod circa reli-
« -gionem tam famosam et celebrem sincerissime dilectionis effunderent largi-
« -tatem etc... » — Igitur idem scribens eisdem ait : « Thesauro virtutum sicut
« preclara vestra religio suum semper astrinxit affectum, quod habetur in cons-
« -pectu regis eterni placita et in oculis hominum gratiosa, ipsa quidem ut
« columba mitis et humilis et electa Domini specialis, pulchra per totum aspi-
« -citur, omnem a se rugam enormitatis abjiciens, et maculam deformitatis
« excludens, vigilantibus illis qui paterne sollicitudinis in ea gerunt officium,
« quod ibidem nulle possint viciorum spine subcrescere, sed ipsa florum honoris
« et fructuum honestatis immarcessibili polleat ubertate. Propter hunc enim
c. 29. « sancte operationis effectum nunquam ordo vester officia aliene ~~visitationis~~ visitationis, vel
« correctionis indiguit, sed de ipso aliquibus aliis reformationis beneficiorum
« beneficium ex providentia sedis apostolice jam provenit. Cum itaque nos
« qui ex hujus virtuosis actibus spiritu in Deo exaltamus, claris agnoscamus
« indiciis dictum ordinem esse aliis recte vite speculum et salutifere conver-
« -sationis exemplum, quod proprie sicut olim sic et in posterum ab eisdem
« duntaxat prioribus et fratribus ydoneis, quos vos filii priores duxeritis depu-

-tandos

« tandos et a nullo alio visitari possit aut corrigi auctoritate presencium duximus
« statuendum. » — Clemens quoque tercius eisdem fratribus scribens ait: « Inter
« virtutum aromata et sanctorum fragranciam studiorum, opinionis vestre bal-
« samus suo nobis odore discernitur, que cum se a superioribus institutis a mu-
« -dana separet vanitate, et preclara resplendeat meritorum nobis est amplius
« honoranda. Providentium quoque diligentius est et cavendum ne vestram sanctam
« quietem alicujus improbitas valeat conturbare. » — Clemens insuper IIII
eisdem fratribus scribens in proemonio litterarum cum de pulcritudine referat
ecclesie apparentem ex varietate religionum, ait: « Ad hanc sane mirabilem
« pulcritudinem, quam splendet et splenduit quasi quadam varietate circumdata
« pia mater Ecclesia retroactis temporibus adjecit plurimum ordo vester a
« suis fundatoribus viris spiritualibus tanquam adeps a carne penitus separatus
« magno pariter et exacto consilio circumcisus, qui ab hominum segregati conso-
« -tiis, et ad vite subsidia necessaria satis paucis contenti, aquilarum more
« nidum suum in arduis posuerunt, in preruptis silicibus et inaccessis rupibus
« habitantes, deliciarum ortum, scalantis heremi solitudinem arbitrati. Ubi lectio-
« -nibus, orationibus, contemplationi vacantes solicitudine Marthe seposita, sub-
« -sederunt ad pedes Domini cum Maria. »

Hec et his similia immo majora preconia prefati et alii plus quam XII
viri excellentissimi summi Pontifices ipsum ordinem mirabiliter extollentes dixe-
-runt, et in sua observantia confirmantes, presertim Dominus Benedictus assumptus
de ordine Predicatorum, Urbanus secundus et tercius, Innocentius II^us, III^us et IV^us,
Celestinus III^us, Honorius III^us, Gregorius nonus, et decimus. Sileo de ceteris
brevitatis causa. Sed et Dominus Martinus V^us creatus in concilio Constanciense,
qui hodie anno videlicet Domini M^o CCCCXVI (1426) Deo favente in sua ecclesia
f° c. 29² universaliter preest. Anno pontificatus sui primo, IIII° Kalendas augusti cum esset
in civitate Gebanensi et statuisset sollemni decreto ut nullus de ordine mendicantium
cujuscumque? jus cumque status posset se transferre ad ordinem monastichum, enumeratis cunctis
religionibus monastichi habitus, solum cartusiensem excepit ordinem, ad cujus
ingressum auctoritate apostolica omnibus liberam facultatem prebat. Horum
igitur

igitur testimonia cum auctoritate sufficere deberent omni esitanti vel detrahenti quibus patet quam gratum et approbatum tenet Ecclesia Ordinem prelibatum, nutrit et fovet. Et ideo qui ipsum improbat et statum ejus, consequenter in hoc adversatur approbationi romane Ecclesie et ejus censetur adversarius immo Dei. Tangit quoque tacite novum dogma, quoniam supponit quod languidi nequeant interdum a mortis periculo sine esu carnium liberari, et ideo per consequens docet esse necessarium uti carnibus ad vite longitudinem consequendam quod est falsum. Antecedens autem hujus sequentis controversie radix est toxicus opinionis, quam quidem ostendunt lucide esse fantasticam et mendosam, non solum considerationes sacrarum Scripturarum sed etiam medicinales que solidissimis rationibus innituntur. Aiunt enim medicinae artis peritissimi viri, quod mortis periculum non timetur in languido, nisi ex deffectu virtutis vitalis. Illa namque deficiente necesse est ut vita deficiat. Hec autem ut aiunt eleganter ne quid (nequit?) in egris deficere, nisi propter maliciam morbi resolventis eam, vel propter defectum alimenti conservantis eam et restaurantis deperditione ipsius. Et in utroque casu languens evadit mortis periculum per abscisionem cause prosternentis virtutem predictam. In primo per medicationem congruedis (?) si pastem egritudinem, et ejus acerbitatem. In secundo autem per exhibitionem alimenti celeriter confortantis et restaurantis virtute predictam. Nec est tutum in proposito remedia permutare. Nam, ut princeps medicorum clarissimus Ypocras ait in regimine acutarum egritudinum, si deficientibus propria morbi cibus exhibeatur, suffocationis vel alterius vexationis gravamine superaddito, vitam coguntur finire celeriter. Deficientibus vero propter penuriam alimenti, si denegetur cibus et medicationi subdantur, expirant velocius tabefacti. Ex quibus patet quod cum carnes ad edendum non propinentur nisi pro alimento, constat quod ad liberandum egrum qui timetur deficere pro morbi magnitudine non proderunt sed nocebunt. Deficientium vero propter alimenti penu-
f.30 riam si carnes exhibeantur, procul dubio confortabunt virtutem predictam. At tamen ad confortandam et reparandam virtutem non est necesse ut cibus carnium magis exhibeatur quam alterius alimenti. Quod patet ex eo quod dictum est, scilicet quod deficienti propter hanc causam debetur alimentum velocissime et habundanter reparans virtutem deficientem. Talia vero testantur medici, vinum et vitella ovorum mediocriter

mediocriter mollia, sic probantes quod nichil abundanter et velocissime potest virtutem
vitalem reparare in corde, ut predicta, et per consequens et arthariis cunctorum mem-
brorum, et nichil potest sic velocissime generare spiritus copiosos in membris pre-
dictis. Tale vero alimentum est quod in laudabilem et multum sanguinem velocis-
sima digestione convertitur quale est illud quod habet qualitates conformes natura-
liter sanguini, et in sui substancia paucissimas gerit feces. Ideo habet substanciam
adeo puram quod quasi tota mutatur in sanguinem. Pre cunctis namque nutrientibus
habent in his prerogativam hec duo scilicet mediocrem vinum et maxime aromati-
cum, et vitella ovorum, ceteris vero aliqua predictarum conditionum deest. Nam
si generativa multi sanguinis fuerit, aut non ita, cito in sanguinem convertentur,
vel non ita purum aut e converso. Quia si adeo convertantur in sanguinem ut
ista, non tantus erit vel non tam purus. Brodia quidem carnium et earum succi,
vel latenter vel apparenter, habundant ventositate, superfluumque pabulum est caloris
extranei potius quam materia sanguinis puri et spiritum (spirituum?) laudabilium. Ex his ergo est
manifestum quod languentes quibus defectus virtutis vitalis causatur ab alimenti pe-
nuria, usus carnium mortis periculum ingerit, et citius ac securius eis succuritur per
exhibitionem ovorum et vini quam carnium. Unde patet clare quod non est necessa-
rium carnes ministrare languentibus ad extirpandum periculum. Quapropter oppo-
situm asserens prophanam invenit novitatem, aut ex malicia sicut iudei qui studio-
se impugnant veritatem manifestam propter odium Christi. Similiter et professioni
Cartusiensi invidentes non erubescunt adversus eam calumpniosos latratus dare atque
insanias falsitatis adinvenire aut ex concupiscencia (sic) animique languore vel passione.
Nam passionatus inquit philosophus male judicat de veritate virtutum moralium,
sicut incontinens et gulosus de medio, in quo temperantia consistit, quoniam aliud
de ibi dicunt esse temperatum usum veneris et escarum ubi procul dubium est
superfluus. Sic et amatores carnium pre concupiscencia ipsarum languente animo et
f° c. 30° obnubilato recte videre nequeunt de ipsarum effectu. Quibus profecto evenit sicut
medico intemperato et stolido qui de ipso facit indifferenter regulam aliorum et
ideo que sibi prodesse noverit aut placuerit, ceteris nedum sanis verum etiam
egris testatur esse salubria, et ad usum eis ortatur tanquam necessaria. Sed

ad regimen

ad regimen sanitatis, vel morbi curationem. Ita et hi ad evasionem periculi carnium cibum necessarium esse languentibus asserunt. Sic et assueti bibere tantum aquam puram et frigidam constanter affirmant egros absque potu ipsius liberari non posse. Tercio vero contingit aliquibus illud asserere pre ignorancia maxime phisicalium considerationum, quarum est determinare naturam et rationem atque diversitatem eorum que possunt vitam corporalem sustentare sive protrahere, vel periculum ejus recta contrarietate ad suam causam abscidere sicut patet ex distinctione causarum introducentium defectum virtutis vitalis superius memorate. Et etiam ex distinctione virtutum in primo Avicene quam medicus tradit dicens: Quod earum quedam est per quam anhelitus et pulsus exercentur in toto corpore, sine qua neque in aliqua parte cordis ullus actus vite manifestatur. Et ideo hanc vocavit absolute vitalem. Alia vero est per quam exercetur cognitio que pertinet animali, sicut sentire ymaginari, existimare et memorari propter quod animalem cognitivam nominat eam. Alia autem est per quam motus voluntarius exercetur et ideo congrue vocat animalem motivam voluntario motu. Considerans igitur sapiens medicus predictarum virtutum diversitatem rationabiliter distinguit inter confortancia dicens quod ad confortationem virtutis vitalis et cognitive plus valent alimenta subtilia et in sanguinem purum facilime convertuntur, quoniam ille virtutes perficiunt spiritualiter operationes suas multitudine spirituum laudabilium qui generantur ex sanguine puro et temperato. Ad confortationem vero virtutis motive supradicte prosunt amplius cibaria grossa que densum et tenacem seu glutinosum generant sanguinem quoniam motus voluntarius perficitur soliditate, seu robore nervorum et lacertorum. Sanguis vero densus et tenax membra facit robusta et valida quoniam difficulter ab eis per motum et laborem humiditas nutrimentalis solvitur. Cum igitur respectu vini et vitellorum tenacem sanguinem

c. 31. generent carnes constat secundum hoc quod respectu illorum erunt comodiores ad imprimendum robur membris languentibus propter alimenti penuriam sed ad ea vivificanda illa erunt utiliora. Per hoc enim maxime detegitur error supradictorum. Nam ut ait Galienus non est necessaria confortatio virtutis

motive

motive in egris decumbentibus [cum?], quia modicum indigent operatione ipsius. Et beatus inquit Jeronimus, christiano sanitas absque viribus nimiis necessaria est. Quapropter nec carnibus indigent necessario. Patet igitur ex premissis quod assertores oppositi predictas diffinitiones medicorum ignorant. Et ideo sicut ignari virtutis nominum quibus utuntur sibi ipsis paralogizant et propriis argumentis falluntur, cum id quod est necessarium ad confortationem unius virtutis, dicant esse necessarium ad confortationem vel reparationem alterius. Sicque eorum oppinio fantastico deluditur cogitatu, cum sit eis contraria doctrina medicorum, quibus convenit specialiter in hac materia veritate [em?] agnoscere; sed et ignari nichilominus divinarum merito scripturarum censendi sunt, quia sentencias et doctrinas salutiferam [as?] sanctorum, contra hujusmodi oppinionem delatas minime legisse videntur. Ex quibus beatissimus Jeronimus hujus vite verbo et opere commendator in libro II° contra Jovinianum de hac materia latissime disputasse dinoscitur. Ubi multis rationibus et exemplis ostendit lucide quod carnes non sunt monachis necessarie in aliquo statu, nec ad salutem anime congruentes pro qua solummodo hec abstinentia carnium a cartusiensibus inviolabiliter observatur. Ait enim in premisso libro: ~~Quicquid~~ Ubi aqua et panis sit et cetera his similia ibi nature satisfactum est. Quicquid supra fuerit non ad vite necessitatem spectat, sed ad vicium voluptatis. Cito expletur nature necessitas. Frigus et fames simplici vestitu et cibo expelli potest. Unde amplius: Habentes victum et vestitum his contenti sumus. Grandis exaltatio anime est cum parvo contentus fuerit. Et ne forte quis objiciat de solis sanis dictum esse, audi quod de egrotis ibidem dicat: Qui egrotat non aliter recipit sanitatem nisi tenuo cibo et castigato victu, qua a medicis dieta dicitur. Quibus ergo cibis recipitur vel recuperatur sanitas his et servari potest. Et infra: Illi inquit arbitrantur carnes sanitati congruas, qui abuti volunt libidine, et in ceenum demersi voluptatum, ad coitum semper exestuant. Hec ergo determinatio beatissimi Jeronimi bene declaret et posset sufficere cuilibet catholico christiano, sed quia prefati latratores forsitan premissis non acquiescunt adhuc latius disputare non gravabit. Et quia querendo et disputando veritas extorquatur, positis rationibus phisicorum primo quero utrum aliquis ex precepto divino teneatur

teneatur comedere carnes in sanitate. Secundo dato quod non teneatur in sanitate,
f. c. 31ª utrum ad id saltem obligetur in infirmitate. Tercio dato quod adhuc non teneatur ex
aliquo precepto divino, utrum saltem ad hoc teneatur ex aliquo precepto humano cano-
-nico vel civili. Ommitto nunc brevitatis causa de lege Agni pascalis dicere cujus trans-
-gressor perire debebat de populo judeorum juxta divinum mandatum eo quod in cujus
figura statutum sive preceptum fuerit vix aliquis fidelis maxime doctus ignorat. Sed
videamus utrum ex precepto aliquo divino vel humano, teneatur quis comedere carnes
in sanitate vel etiam in infirmitate, an licite possit a carnibus abstinere, solum pro
carne domanda et refrenanda sicut his et aliis pluribus respectibus sunt a sancta
ecclesia quadragesimalia et alia ecclesie jejunia instituta. — Primo igitur insistamus
prime questioni huic videlicet utrum liceat predictis de causis a carnibus abstinere
generaliter et ex toto. Et videtur quod sic multiplici ratione. Et pro prima ponatur
quod totum humanum genus in primeva etate que fuit ante diluvium et duravit duobus
milibus annis et ultra a carnibus abstinebant omnino tam in sanitate quam in
infirmitate, nec ullus omnino legitur carnes comedisse ante diluvium. Unde beatus
ait Jeronimus in primo contra Jovinianum: Ab exordio conditionis humane nec carnibus
vescebamur, nec dabamus repudium, nec prepucia nobis eripiebantur in signum.
Hoc cursu ad diluvium usque devenimus. Post diluvium autem cum datione legis quam
implere nullus potuit carnes ingeste sunt ad vescendum, et repudii concessa duricia,
et cultellus circumcisionis appositus, quasi dei manus plus in nobis creaverit quam
necesse est. Postquam autem Christus venit in fine temporum et ω . . . revocavit
ad alpha, et extremitatem retraxit ad principium, nec repudium nobis dare permit-
-titur, nec circumcidimur, nec comedimus carnes, dicente Apostolo: « Bonum est
vinum non bibere et carnes non comedere etc.. » Videtur tamen manifeste hec
abstinentia carnium ex precepto divino in primeva etate sumpsisse principium
quando Dominus aliud humano generi assignavit edulium, ut habetur Genesis
primo capitulo dicens: « Ecce dedi vobis omnem herbam virentem et afferentem
semen super terram, et universa ligna que habent in semetipsis sementem gen-
-eris sui ut sint vobis in escam etc.. Concedendo igitur premissa intelligitur
carnes prohibuisse omnino, et alia non concessa secundum illam regulam
generalem

generalem. Quod de uno conceditur de alio tacendo negatur. De qua habetur extra
de presumptionibus. Nonne bene dicimus nos etc. tam in glosa ordinaria quam
in testu (textu!). Sicut ergo in prima etate omnes ut profertur abstinebant a carnibus
et nichilominus diutius sine comparatione vivebant quam modo, absurdum
videtur dicere quod modo carnes sint necessarie hominibus ad vivendum. Quod
si forte objicitur naturam humanam post diluvium esse invalidam, et pluribus
x c.32) egere ex hoc remediis, ea facilitate contempnitur qua probatur. Natura enim
speciei humane talis est qualis est ante diluvium, et secundum philosophiam
et theologiam veram, nec minuitur naturaliter nec augetur. Nam et post dilu-
-vium multe nationes sunt juxta dictum beati Jeronimi que nunquam vescuntur
carnibus de quibus singillatim referre superfluum arbitror et legenti fieren
non mediocriter onerosus. Sed ut exempli causa aliquod referam, Ceremon
stoycus, vir eloquentissimus narrat de vita sacerdotum Egipti antiquorum, quod
omnibus mundi negociis viris que postpositis semper in templo fuerint, et
rerum naturas causasque ac rationes syderum contemplati sint, Nunquam
mulieribus se commiscuerint, nunquam cognatos et propinquos ne liberos
quidem viderint, ex eo tempore quo cepissent divino cultui deservire, a carnibus
et vino semper abstinuerint. Pane insuper raro vescebantur ne onerarent sto-
-machum. Oleum tantum in holeribus noverant et ipsum parum propter nau-
-seam, et asperitatem gustus liniendum. Quod loquar inquit de volatilibus cum ova
quoque pro carnibus vitaverint, et lac quorum alterum carnes liquidas alterum
sanguinem esse dicebant colore mutato? Josephus quoque in secunda judaice
captivitatis hystoria, et in octavo decimo antiquitatum ut refert beatus Jeronimus
et contra oppinionem duobus voluminibus tria describit dogmata judeorum
phariseos, saduceos et Esseos. Quorum novissimos miris (multis!) effert laudibus,
quod et uxoribus, et vino, et carnibus se semper abstinuerint, et cotidianum je-
-junium verterint in naturam. Bardesanes vir babilonius in duo dogmata
apud indos, Gymnosophistas dividit quorum unum appellat bragmanas, alte-
-rum samaneos. qui tante continentie sunt ut vel pomis arborum juxta gan-
-gem fluvium vel publico orize vel farine alantur cibo, sed et coctis cibis

abstinuisse

abstinuisse refert. Unde et Dandamus rex bragmanorum inter cetera que Alexandro scribit sic ait: Non animalium visceribus ut leones, neque intra pectora mea inclusa quadrupedum aut volatilium carnes putrescunt, nec sum mortuorum sepulcrum, sed naturalis providencia omnes michi fructus ut lac mater infundit.
Sed redeamus jam unde digressi sumus. Non est mirum mi lector si moderni nostri pluribus subjacent passionibus et pluribus egritudinibus quam in primevis seculis subjacebant quia modo homines magis intemperati minusque sobrii, minusve continentes effecti malum servant regimine secundum utrumque hominem in vivendo nec est inconveniens si magis fragiles magisque passibiles predictis occasionibus judicantur. Propter hoc tamen non sequitur quod ideo sint omnino necessarie carnes, quia hanc fragilitatem et passibilitatem sicut ad sensum patet carnes non auferunt sed pocius nutriunt et augmentant. Nam quanto magis homines delicate nutriuntur inquit aristoteles tanto magis passibiles inveniuntur.
Multa possent ad robur hujus propositi apte induci sed brevitatis causa pertranseo.
At quia juxta doctorem gentium in veteri testamento omnia in figura contingebant illis non vacat a misterio et figura hujus sancti propositi. quod Helye prophete qui fuit de primis institutoribus heremitice vite, angelus ut in tercio regum fertur panem subcinericium et vas aque in deserto sub umbra juniperi dum dormiret celitus ministrasse. Corvi vero qui sepe in scriptura sacra demones representant, carnes sicut ibidem legitur eidem mane et vespere detullerunt. Cerne igitur mi lector quam pulchre in hac figura designatur sponsa Christi Cartusia. Ingressus enim Helyas scalorem heremi puerum dimisisse describitur. Quod enim diligendum eligitur non est pueriliter diligendum. Nam quod insciencter diligitur, pueriliter et inconstanter diligitur. Ideo et cartusia in capitulo de receptione noviciorum. Pueros inquit sive adolescentes non recipimus sed viros qui juxta preceptum Domini per manum Moysi. Viginti ad minus annorum ad sacra possint bella procedere. Sub arbore juniperi fatigatus Helyas se projicit et obdormit. Arbor namque ipsa ut notum est, foliis habundat subtilibus et pungentibus que multiplicens cartusie observancias designare pulchre dinoscitur. Nam et si folia pungere videntur ad tempus fructus tamen cartusie dulcis est

est in veritate gustantibus. Et si ad tempus exerunt in palpatione, exhibent tamen in umbra refrigerium non mediocre. Perversis est pungitiva cartusia quia severa. Penitentibus est misericors, perfectisque optima. Nam et si sensu pungunt ejus multiplices observancie, spe tamen ungunt. Qui ergo non tollerat punctionem, non percipit retributionem. Omnis namque disciplina inquit apostolus in presenti videtur non esse gaudii sed meroris, postea vero fructum pacatissimum per eam exercitatis refert justicie. Et sequitur projecitque se Helias videlicet obdormivit. Sic et filius quivis cartusie projicit se consideratione sui et obdormit suavitate visionis. Projicit inquam investigando obdormit contemplando, et refectione pascitur delectabili et dulciori super mel et favum. More enim angelica visio tangit eum excitans ad bonum cooperandum et ad altiora consurgendum. Nam sequitur: Surge, comede grandis enim tibi restat via. Helyas igitur pane subcinericio pastus et aqua per angelum in fortitudine cibi illius grandem peragens viam, XL^a diebus et
(c. 33) XL^a noctibus ambulavit et pervenit usque ad montem Dei Oreb in quo divine visionis et celestis alocutionis oraculo est mirifice recreatus, et a tedio vite quod prius incurrerat propter quod et mortem petierat divino munere sublevatur. Sic et nostra cartusia triplici dinoscitur alumpnos suos pascere pane, ordeato videlicet subcinericio et similagineo de primo namque noviter conversos incipientes, de secundo proficientes et sub umbra juniperi quiescentes, de tercio in monte contemplationis pervenientes et in celestibus contemplantes pascit. Sed primus habet aliquod asperitatis, secundus multum humilitatis, tercius plurimum suavitatis. Primus pungit aculeis penitencie, secundus cinerem habet dejectionis proprie, tercius vero candorem puritatis et innocentie. Ergo in figura omnia contingebant illis. De primo pavit christus V mille hominum, secundum habuit Helyas in solacium, tercius de mensa propositionis cedebat in usum sacerdotum. Helyas vero dum carnibus per corvos ut premittitur est suffultus ad terram infidelium et ydolatrarum est perductus. Quid de Recabitis dicam qui eppido in libris laudantur regum et in Jeremia, quia non precepta divino sed sola paterna
traditione

traditione abstinebant a vino? Quod tamen magis necessarium est naturae
humanae ut supra ostensum est quam carnes. Ideo non denegat omnino filiis
suis cartusia moderate cum gratiarum actione (vinum?) summendum exceptis diebus
quibus abstinere sani tenentur. Unde et beatus Paulus qui discipulo suo debi-
-litatem stomachi et frequentes infirmitates patienti mandavit quod jam non
aquam biberet ut solebat sed vino modico uteretur, si judicasset carnes
discipulo necessarias ad salutem ita scripsisset sibi de carnibus ut de vino.
Quod quia non fecit satis declaravit non pari modo carnes infirmis neces-
-sarias sicut vinum. Unde et ad Romanos scribens infirmis consulens ait: Qui
infirmus est olus manducet non dixit carnes. Johannes quoque Baptista prin-
-ceps anachoritarum et cartusiensium singularis patronus, non carnes alicunde
comedisse, sed locustas et mel silvestre describitur in deserto. Quid plura? Chris-
-tus Dominus noster excepto agno pascali nunquam expresse carnes legitur
comedisse. Et cum pluries juxta seriem evangeliorum populum mirabiliter
paverit de pane et de piscibus non de carnibus pavisse legis. Et nisi nobis ali-
-quod per hoc figurasset, cujus actio indubitanter juxta Apostolum nostra
est institutio semel carnes saltem populo ministrasset presertim in quibus
timebatur vitalis virtutis defectio, qui quondam post diluvium probans hom-
(* c. 33²) -inum avidissimam gulam dedit eis juxta* dictum beati Jeronimi licenciam non
preceptum comedendarum carnium, ut dum sibi intelligerent licere omnia non deside-
-rarent magnopere quod licebat, nec mandatum in causam verterent prevaricatio-
-nis. Sed et idem Dominus postmodum Israelitico populo murmuranti in deserto
prebuit ortigometram juxta illud: Et pluit super illos sicut pulverem carnes et
sicut arenam maris volatilia pennata. Cum ergo jejunasset turba que sequeba-
-tur Dominum de quibus ait ipse Matthei VIII°: misereor super turbam quia
ecce jam triduo sustinent me nec habent quod manducent. Et aliqui eorum haud
dubium erant infirmi et a languoribus variis cupiebant sanari sicut scribitur
Luce VI° et Johannis VI° de quibus aiebat Dominus ubi supra, si dimisero
eos jejunos in domos suas deficient in via. Patenter instrumentum ex opere Dom-
-ini qui errare non potest, quod ad evitandum in languidis defectum virtutis mi-

-nantis

-nantis periculum mortis propter alimenti penuriam non est necessarium carnes admi-
nistrare. Alias dedisset suis sequentibus Dominus exemplum erroneum, quod
nephas est opinari. Nec illud moveat lectorem dictum apostolis: comedite de
his que apponuntur vobis, quia juxta sanam doctrinam sanctorum, apostoli
fuerunt per universum orbem destinati ut a cultura ydolorum revocarent errantes
et ad fidei catholice unitatem inducerent. Ideo congruebat ut quantum erat
sine peccato possibile omnium se moribus conformarent et juxta dictum apos-
toli omnia omnibus fierent ut omnes lucrifacerent, nec singularitatem in abstin-
entia ciborum ostenderent et tenera corda carnalis populi tali novitate terrerent
quos tandem fideles factos et solidatos in fide, sanctis et honestis moribus informa-
rent. Unde et Statutum cartusie de novicio loquens ait: Novitius blande leniterque
maxime tractatus in primis nec citotam subito institutionis asperitatem subire
conceditur, sed paulatim et ut ratio vel necessitas postulare videtur. Crescente
igitur religione christiana fideles arcem perfectionis exemplo apostolorum conantes
arripere, postmodum relictis urbibus solitudinem coluerunt. Ex quibus fuerunt
patres in Egipto, in thebaide, in Sithi, in cellis, in monte vite, viri sanctissimi tam
cenobite quam heremite de quibus habetur in collationibus patrum, viri siquidem
summe perfectionis, qui quam omnes generaliter nec in sanitate, nec in infirmitate
vix oleum et modicum vinum consentiebant accipere sed ut plurimum recusa-
bant, ita quod de carnibus inter eos questio non fiebat quas etiam rarissime non
inalant (nominabant?). Horum igitur imitatores fidelissimi effecti cartusiensis ordi-
nis professores inviolabiliter servaverunt propositum atque servant. Melius que
Dei adjutorio freti convalescunt infirmi cartusie sanius et diutius vivunt ut ex
certa experientia novi, quam hi qui carnibus uti possunt, quia talis Cartusiensibus
consuetudo versa est quodam modo in naturam. Nam inter cartusienses reperies
f c.34.) septuagenarios vigorosos et octogenarios ymo et centenarios mente et corpore sanos.
Hujus ordinis filios intuens beatissimus Bernardus et exultans in gaudio spiritus
sancti, eisdem fratribus scribens ad Montem Dei sic inter cetera dicit: Epulari in
Domino et gaudere opus quia christiane religionis speciosissima portioque celos
propinquius tangere videbatur, mortua erat et revixit, perierat de mundo et inventa
est.

est. Audita auris audiebamus nec credebamus, legebamus in libris et mira-
bamur de antiqua vitae solitariae gloria, et magna in ea gloria Dei, cum
subito invenimus eam in campis silvae in Monte Dei, in monte pingui, ubi
jam decapinguescunt speciosa deserti, et exaltatione colles accinguntur.
Ibi enim per vos se offert omnibus, et in vobis se demonstrat, et ignota
actenus innotescit, in paucis simplicibus ipso nobis ingerente, qui in paucis
simplicibus totum mundum sibi subjecit, ipso mundo mirante.» Et infra:
« Nolite ergo timere pusillus grex ait Dominus sed omnino confidite quo-
niam placuit Deo dare vobis regnum etc. vestra simplicitas jam multos
provocat ad emulationem, vestra sufficientia et altissima paupertas jam multorum confundit
cupiditatem, vestrum secretum jam eorum rerum quae tumultum facere videntur, pluribus
incutit horrorem. Et infra: Haec novitas non est antiqua religionis fundate in Christo
pietate antiqua hereditas ecclesiae Dei, a tempore prophetarum premonstrata jamque
nove gratie sole exorto in Johanne Baptista instaurata et innovata ab ipso Domi-
no familiarissime celebrata, et ab ejus discipulis ipso presente concupita etc. Et infra:
Sileant ergo qui in tenebris de luce judicantes, vos arguunt novitatis ex abundantia male
voluntatis, ipsi pocius arguendi vetustatis et vanitatis. Sed et laudatores et detractores
semper estis habituri sic Dominus. Laudatores preterite, et bonum quod in vobis amant,
hoc in eis amate. Detractores dissimulate et pro eis orate. Si enim ad singula vo-
lueritis vel laudatoribus respondere, vel cum detractoribus litigare tempus perdetis cujus
in proposito sancto non levis jactura est. Et infra: ad confirmationem figure
premisse, dictum illud quondam angeli ad Helyam inferet dicens: Grandis vobis restat
via. Altissima est vestra professio, celos transit, par namque angelis est angelice similis puri-
tati. Non enim solum vovistis omnem sanctitatem, sed omnis sanctitatis perfectio-
nem, et omnis consumationis finem. Huic enim verbo beatissimi Bernardi videlicet
P(.34?) vovistis omnis sanctitatis perfectionem alludit et consonat non incassum interpreta-
tionis ordinis antedicti. Secundum Jeronimum enim et Remigium in interpretationibus
nominum ebreorum, Cartus interpretatur perfecta vocatio, vel perfecte vocatus, ya
id est Deus, vel Dominus seu Dominator. Inde Cartusya id est perfecta vocatio Dei
vel Domini. Quod quidem nomen ipsi ordini non tam humana institutione impositum
quam

quam divinitus institutam. Siquidem ab origine mundi locus ille cartusya nominatur a quo fratres primique institutores traxerunt nomen, ut etiam ipsa interpretatio nominis illius professionis excellenciam et perfectam ejus ostenderet sanctitatem, sicut de protoplasto quod primis individuis s . . . . . secundum proprietatem ipsorum prima nomina designavit. Unde cum pater noster Bruno cum sociis ad pedem sanctissimi Hugonis Gratianopolitani episcopi prosterneretur devote aperiens desiderium divinitus inspiratum, sanctusque a celo premonitus in visione VII stellarum ut patet legentibus in origine ordinis prelibati. Scio inquit fratres locum vestrum a Deo vobis paratum; et deductis illis non sine grandi labore ad locum ubi dicta stelle steterant in visione prefata. Ecce inquit locus vester, in quo prima ordinis domum ipso sancto episcopo adjuvante construxerunt et secundum habitum susceperunt. Igitur ut tandem juxta consilium admonentis supra detractores dissimulemus hec pauca rudi sermone dixisse non temeraria presumptione sed rogatus a quodam devoto patre pro defensione nostre religionis sufficiat. Cessent igitur jam verba frondosa dumose impietatis cujuslibet detrahentis, nec simplices animas ad gremium Cartusie salubriter concurrentes veneno periment. Quin pocius omni livore postposito, contendat si potest et ipse capere Dei non mediocre donum, ascendendo videlicet ad montem magnum et altum tante perfectionis, divino adjutorio implorato, sine quo frustra nititur quivis homo, aut a tergo relicto puero ut est dictum sequatur Heliam in deserto nostro florigero, quatenus cum ipso quiescat sub umbra juniperi dulciter, donec mereatur angelico pasci cibo et sumptis viribus ambulare possit feliciter usque ad apicem pinguissimi montis Dei contemplationis celestis videlicet et ad visionem beatificam summi Dei. Ad quam vos perducat Christus Jhesus Cartusie verus sponsus et rector. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus in secula seculorum; Amen

Finis

12 sept. 1889 G. Marconi copista paleografo

A la suite de cette copie on a écrit une demie page d'italien dont voici la traduction:
« Je déclare et j'atteste moi soussigné que la présente copie en 173 pages, corres-
pond

« -pond exactement avec l'original, par moi extrait et confronté, de la Raccolta
« Cicogna sous le nº MLXVII (1067.) et qui existe au Museo Civico Correr de
« Venise. C'est un manuscrit du 16e siècle écrit sur parchemin avec l'orthographe
« et les abréviations en usage à cette époque. Sur la couverture aussi en parcha-
« -min il y a cette indication : Cronicha intorno alli principii della 2a Certosa
« de Montello. (Chronique des commencements de la 2e chartreuse de Montello).
« Cette chronique est attribuée à Antoine de Macis comme cela est indiqué
« en marge dans l'original, dans cette copie cette indication est rapportée à la
« page 107. — Telle est la vérité, fait d'après la commission du très Rd Père Luc
« Brisi religieux de la vénérable ~~famille religieuse~~ chartreuse de Vedana en
« la province de Bellune. (Vénitie)

Venise 30 juillet 1889 — Stefano di Rorai

Nota. — J'ai pris exactement cette copie qui a dû être faite par quelqu'un
qui ne connait pas le latin. Je n'ai corrigé que ce qui était évidemment fautif. —
Certains mots semblent passés, d'autres doivent avoir été mal copiés. — Bref je
l'ai reproduite telle. — Tromby, dans la 11e appendice p. 170, à son tome VI
a reproduit les 13 premiers chapitres de cette chronique, mais il y a des différences
avec la copie précédente, parfois il a corrigé, ou retranché, ou augmenté. Peut-
être avait-il un manuscrit différent de celui qui est conservé à Venise. J'ai
séparé le traité « De esu carnium » de la chronique proprement dite qui s'arrête
à 1419 — mais dans le manuscrit ils vont ensemble et doivent être du même
auteur qui est bien D. Antoine de Macis, comme il le dit expressément à
la fin de ladite chronique. —

Chartreuse du Reposoir 20 juin 1891 fr. Palémon Bastin. —

EX-ARCHIVO MAJORIS CARTUSIÆ